

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS/
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

Risiko- og vesentlighetsvurderinger

**Forvaltningsrevisjon
Eierskapskontroll**

Planperioden 2021-2024

Kautokeino kommune

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD.....	5
1. INNLEDNING	6
1.1 Om risiko- og vesentlighetsvurderinger	6
1.2 Framgangsmåte og metode	9
1.3 Leserveiledning	12
2. VALG OM OMRÅDER.....	13
2.1 <i>Kommunebarometeret</i>	13
2.2 <i>Områder som ikke omfattes av Kommunebarometeret</i>	25
2.3 <i>Forslag fra kontrollutvalg, folkevalgte, revisor eller andre, samt egen kunnskap og erfaring</i>	26
2.4 <i>Oppsummering</i>	27
3. SEKTOROVERGRIPENDE OMRÅDER.....	28
3.1 Politisk og administrativ organisering og struktur	28
3.2 Planverk, Styringssystemer og internkontroll	32
3.3 Digitalisering.....	35
3.4 Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak	38
3.5 Økonomi.....	41
3.6 Arbeidsmiljø, HMS og sykefravær	50
3.7 Etikk	55
3.8 Avvik og varsling	57
3.9 Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging	60
3.10 Informasjonssikkerhet og personvern	63
3.11 Åpenhet, innsyn og informasjon - offentlighet	66
3.12 Sikkerhet og beredskap	69
3.13 Klima, miljø og energi.....	73
3.14 Bemanning, rekruttering og kompetanse	77
3.15 Næringsutvikling	80
3.16 Oppsummering av risiko- og vesentlighetsvurderinger	83
4. HELSE OG OMSORG.....	84
4.1 Generelt om helse og omsorg i Kautokeino kommune.....	85
4.2 Helsetjenester i hjemmet – praktisk bistand	88
4.3 Institusjonsplass, herunder sykehjem med mer.....	93
4.4 Kommunens ansvar for pårørende	99
4.5 Rus og psykiatri.....	101
4.6 Samlet risiko- og vesentlighetsvurdering.....	106
5. KULTUR OG OPPVEKST.....	107
5.1 Språk og Kultur-friluftsliv og idrett.....	107
5.2 PP-tjenesten	110
5.3 Grunnskole	113
5.4 Barneverntjenesten	121
5.5 Samlet risiko- og vesentlighetsvurdering.....	125
6. SELSKAPER OG EIERSTYRING	126
6.1 Eierskap og eierstyring	126
6.2 Interkommunale selskaper (IKS)	128
6.3 Aksjeselskaper (AS)	133

6.4Oppsummering av risiko- og vesentlighetsvurderinger136

Tabelloversikt

Tabell 1: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune	14
Tabell 2: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Pleie og omsorg	15
Tabell 3: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Barnevern	16
Tabell 4: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Barnehage	17
Tabell 5: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Helse	18
Tabell 6: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Sosialtjenesten	19
Tabell 7: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Kultur	20
Tabell 8: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Miljø.....	21
Tabell 9: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Saksbehandling.....	22
Tabell 10: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Vann, avløp og renovasjon	23
Tabell 11: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Økonomi	24
Tabell 12: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Kostnadsnivå	25
Tabell 16: Brukere av institusjonstjenester (prosent), Kautokeino kommune:.....	95

Figuroversikt

Figur 7: Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)	87
Figur 8: Årsverk per bruker av omsorgstjenester	87
Figur 11: Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent).....	90
Figur 18: Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	112

FORORD

Denne risiko og vesentlighetsvurderingen er utarbeidet av KUSEK IKS på oppdrag for kontrollutvalget i Kautokeino kommune. Dokumentet danner grunnlaget for henholdsvis plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget.

9. november 2020

KUSEK IKS

Kate M. Larsen
Daglig leder/Prosjektleder

Tom Øyvind Heitmann
Rådgiver

1. INNLEDNING

Kommunens kontrollutvalg skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.¹

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

I kommunelovens bestemmelser om egenkontroll framgår det at kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide henholdsvis en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner, og en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Plan for forvaltningsrevisjon skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Plan for eierskapskontroll skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap i selskaper.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingene er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Risiko- og vesentlighetsvurderingene er ment å fremskaffe relevant informasjon som gir kontrollutvalget mulighet til å utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, som har størst nytteeffekt.

Planene skal vedtas av kommunestyret selv. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planene.

1.1 Om risiko- og vesentlighetsvurderinger

1.1.1. Teoretisk tilnærming

I samfunnet generelt har vi i de siste tiår sett et økende fokus på risiko og risikostyring, og dette har nedfelt seg i en mer systematisk tenking og tilnærming på området.² Ett sentralt eksempel på dette er COSO -rammeverkene som er utarbeidet med tanke på ledelse og styring i alle typer virksomheter, og som kan anvendes både i privat og offentlig sektor.³

¹ Kommuneloven § 23-2 første ledd.

² Norges kommunerevisorforbund (NKRF); Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering (desember 2019).

³ Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission - en frivillig organisasjon i privat sektor som har som formål å forbedre kvaliteten på finansiell rapportering gjennom fokus på etikk i forretningslivet, effektiv intern kontroll og corporate governance.

I 2004 la COSO fram et nytt rammeverk – Enterprise Risk Management (ERM) – Integrated Framework.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene som vi gjør er inspirert av COSO-rammeverket. Elementene i de risiko- og vesentlighetsvurderingene som gjøres er følgende:

- Mål for kommunens virksomhet
- Risikofaktorer
- Risikovurderinger
- Vesentlighetsvurderinger

Mål for kommunens virksomhet

Risiko og vesentlighetsvurderingen tar utgangspunkt i følgende kilder:

- Gjeldende lover og forskrifter
- Kommunale plandokumenter
- Vedtak og forutsetninger i kommunestyret

Kommunen utfører en rekke lovpålagte oppgaver og tjenester. I de ulike lovene framgår de krav som stilles til tjenestene som kommunen skal yte. Kravene som lover og forskrifter setter til tjenestene som kommunen er pålagt å levere sine innbyggere, kan forstås som mål for den kommunale virksomhet. Det er også naturlig å legge til grunn målene som framkommer i de ulike kommunale plandokumenter og vedtak.

Risikofaktorer

Utgangspunktet for risikovurderingene er uønskede hendelser – risikofaktorer – som kan inntreffe og true måloppnåelsen i kommunen.

Risikofaktorer må sees opp mot hvert område som vurderes. Hvor detaljert en skal gå til verks innenfor hvert område, beror på hvilke ressurser som skal legges ned i risiko- og vesentlighetsvurderingen, og hvor «spisset» vurderingene skal være. Nytteverdien er at det blir mulig å identifisere mer konkrete områder i kommunens tjenester, - spesielt på systemområder kan områder fremstå som lite kjennbart fra et brukerperspektiv.

Uønskede hendelser kan blant annet inntreffe med hensyn til følgende områder:

- Overholdelse av lover og bestemmelser
- Økonomi
- Produktivitet
- Måloppnåelse

Risikovurderinger

Risikovurderinger er sammensatt av tre ulike elementer:

- Vurdering av konsekvens
- Vurdering av sannsynlighet
- Risikoreduserende tiltak

I risikovurderingen vurderes betydningen av de mulige framtidige hendelsene og sannsynlighet for at de inntreffer ut fra **LAV, MIDDELS** og **HØY** risiko.

Vurdering av konsekvens

Med konsekvens menes den betydning det vil ha for kommunens måloppnåelse, dersom de ulike risikofaktorene inntreffer og som kan utgjøre en risiko for at kommunen ikke når sine mål.

Vurdering av sannsynlighet

Med dette menes sannsynlighet for at en risikofaktor kan inntreffe. Ved vurdering av sannsynlighet er det tatt utgangspunkt i tidligere hendelser og endringer i omgivelsene som kan ha påvirkning for sannsynligheten.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak er eventuelle tiltak som kommunens ledelse har iverksatt for å redusere muligheten for at måloppnåelse ikke inntreffer, og som reduserer virkningene dersom risikofaktorene likevel slår til. På et overordnet nivå er det kartlagt hvilke tiltak som er etablert i kommunen og vurdert i hvor stor grad disse har risikoreduserende effekt. Sett mot konsekvens av og sannsynlighet for at uønskede hendelser inntreffer.

Vesentlighetsvurderinger

I denne sammenheng er det en samlet vurdering av alvorsgraden som den enkelte faktor representerer i forhold til måloppnåelse. Virksomheten som drives i kommunen er omfattende og involverer mange ulike aktører med til dels ulike interesser i kommunens virksomhet. Aktører med ulikt ståsted kan ha svært ulik oppfatning av hva som er vesentlig. Det er vanskelig å måle ulike sektors vesentlighet opp mot hverandre. Over tid bør analysen dekke en tilstrekkelig bredde av kommunens virksomhet. Vesentlighet er derfor vurdert ut fra ulike perspektiv, sortert ut fra vektlagte perspektiver.

Fra brukerperspektiv, vurdert ut fra hva brukerne av kommunale tjenester anser som vesentlig.

Fra medarbeiderperspektiv, vurdert ut fra hva de ulike medarbeiderne innenfor et tjenesteområde anser som vesentlig.

Fra et samfunns- og miljøperspektiv, vurdert ut fra hva som er vesentlig ved kommunens virksomhet sett i forhold til samfunnet og miljøet, herunder omdømme.

Fra et økonomisk perspektiv, vurdert ut fra omfanget av tjenesteområdets driftsutgifter sett i forhold til kommunens totale driftsutgifter, samt forskjeller i forhold til sammenlignbare kommuner med mer.

Fra et organisatorisk perspektiv, vurdert ut ifra elementer som styring, kontroll, ledelse og rapportering.

Fra et politisk perspektiv, vurdert ut ifra ulike tjenesteområder som har størst vesentlighet sett fra de folkevalgtes perspektiv (oppfatning av vesentlighet kan variere mellom politiske grupperinger)

Oppsummering

I tabellen nedenfor vises eksempler på hvordan en oppsummering av risiko- og vesentlighetsvurdering kan gjøres.

Område/oppgave	Aktuell ja/nei	Konsekvens	Risiko-reduserende tiltak	Sannsynlighet	Vesentlighet
Byggesaksbehandling	nei	Middels	Ja	Lav	Middels
Barneverntjenesten	ja	Høy	Delvis	Høy	Høy
Spesialundervisning	nei	Høy	Delvis	Middels	Middels
Pleie og omsorg	ja	Middels	Nei	Høy	Middels
Sykefravær	nei	Middels	Ja	Lav	Lav

1.1.2. Rullering og evaluering

Det er viktig å få avklart hvor ofte plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll skal utarbeides, slik at vurderingenes tidshorisont er på plass. Kravet i kommuneloven er at dette skal gjennomføres minst én gang i valgperioden. Det er opp til kommunestyret å bestemme om vurderingene og planene skal utarbeides oftere.

Erfaringene har vist at det er en ressurskrevende prosess å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderinger. Det vil derfor trolig legge beslag på for store ressurser å gjennomføre slik vurdering årlig. En mer hensiktsmessig tilnærming er å foreta en gjennomgang av vurderingene og de vedtatte planene i forkant av oppstart av hver enkelt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

For å sikre nødvendig fleksibilitet i forhold til behov som kan dukke opp, er det viktig at kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer i planene i løpet av planperiodene.

1.2 Framgangsmåte og metode

1.2.1. Valg av områder eller tema som skal undersøkes nærmere

Kommunene er pålagt mange oppgaver og må forholde seg til lover, regler og retningslinjer på svært mange områder. De skal også søke å utnytte ressursene på best mulig måte i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. I og med at det er svært ressurskrevende å gå gjennom alle områder og tema som er relevante for en kommune har vi valgt å snevre inn tema/områder det skal gjøres en nærmere vurdering av.

Vi har satt følgende kriterier for valg av tema/områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av:

1. Kommunebarometeret – områdene hvor karaktersettingen indikerer at tilstanden ikke er tilfredsstillende
2. Temaer/områder som ikke omfattes av Kommunebarometeret
3. Temaer/områder foreslått av kontrollutvalg, folkevalgte, revisor eller andre
4. Sekretariatets egen kunnskap/erfaring

Kommunebarometeret er en måling som publiseres av Kommunal Rapport hvert år. Her rangeres kommunene etter 151 nøkkeltall, på tvers av 12 ulike sektorer. Basert på det beregnede nøkkeltall – som i de fleste tilfeller er relatert til kvalitet eller kapasitet på kommunens tjenestetilbud – settes det en karakter på kommunens prestasjon. Karakteren viser hvordan kommunen ligger an i forhold til de andre kommunene. Karakteren 3,5 gis til kommuner med nøkkeltall som ligger på eller rundt landssnittet. Resten av kommunene fordeles over og under midtpunktet. De 5 prosent beste får karakteren 6, mens de 5 prosent dårligste får karakteren 1. Karakteren 1 er kvalitativt “dårligst” og 6 er “best”. Vi anser i denne sammenhengen en karakter lavere enn 3 som indikasjon på at kommunens prestasjon eller tilstand på området ikke er tilfredsstillende.

I og med at det på noen områder ikke er praktisk å tallfeste hvordan en kommune presterer er det ikke alle områder som inngår i Kommunebarometeret. De fleste av områdene dette gjelder er sektorovergripende. Disse temaene eller områdene har vi valgt å gjøre en nærmere risiko- og vesentlighetsvurdering av. Hvilke områder det er snakk om framgår av kapittel 2.2 nedenfor.

Vi har også valgt å gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av selskapene kommunen eier helt eller delvis – som det har kommet innspill på. Hvis kommunen har en delvis eierandel har vi bare sett nærmere på selskaper som er heleid av kommuner/fylkeskommuner fordi det ikke er innsynsrett i selskaper med privat eierskap.

Vårt valg av tema/områder er i tillegg basert på forslag eller innspill mottatt fra kontrollutvalg, folkevalgte, revisor eller andre, samt vår egen kunnskap eller erfaring om tema/områder det kan være knyttet risiko til generelt eller særskilt for Kautokeino kommune.

1.2.2. Metode

Statistikk og diverse målinger

Offentlig statistikk er hentet fra offentlige tilgjengelige databaser som for eksempel KOSTRA, kommunebarometer, åpenhetsindeksen, effektivitetsanalysen, kommunetesten og KS sin statistikk om sykefravær.

Statistikk gir mulighet for å sammenligne tall som gjelder for Kautokeino kommune med andre kommuner av tilsvarende størrelse og økonomiske rammebetingelser.

Dokumentanalyse

Dokumentene som er gjennomgått er i hovedsak informasjon fra Kautokeino kommunes hjemmeside, herunder årsberetning, budsjett og handlingsprogram.

Intervju og innspill

KUSEK IKS har ikke mottatt innspill i direkte tilknytning til risiko- og vesentlighetsvurderingen for Kautokeino kommune, men har i andre sammenhenger fått kjennskap til forhold som har betydning for denne.

Kontrollutvalg

I prosessen har kontrollutvalget drøftet valg av områder/tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger som tas med i sekretariatets vurderinger.

Kommunens revisor

KUSEK IKS har i mars 2020 rettet en forespørsel til kommunens revisor, og invitert revisjonen til å gi innspill til områder hvor det anses å være størst behov for forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll. Revisjonen har signalisert at gjenstående forvaltningsrevisjoner i planperioden 2017-2020 bør inngå i en ny risiko- og vesentlighetsvurdering.

1.2.3. Datagrunnlag

I arbeidet med innhenting av informasjon har KUSEK IKS blant annet sett til følgende kilder:

- Årsrapporter
- Årsregnskap
- Årsbudsjett og økonomiplaner
- Kommuneplanens samfunnsdel
- Fag- og temaplaner (for eksempel kompetanseplan)
- Kommunedelplaner
- Retningslinjer og reglement
- Eierskapsmelding
- Protokoller fra møter i kommunestyret
- Drøfting i kontrollutvalg
- Offentlig statistikk
- Tidligere gjennomførte revisjoner
- Tidligere gjennomførte eierskapskontroller
- Sekretariatets generelle kjennskap til kommunen og erfaring på områdene
- Saker i media
- Kommunens hjemmeside
- Relevant lovverk

1.3 Leserveiledning

Risiko- og vesentlighetsvurderingen er ment som et grunnlag for kontrollutvalget for å velge ut og prioritere forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. I kapittel 1 blir arbeidet med å utarbeide en risiko- og vesentlighetsvurdering beskrevet, samt beskrivelse av metodisk framgangsmåte.

I kapittel 2 gjør vi rede for vårt valg av tema/områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av. Den konkrete vurderingen presenteres i kapittel 3 og utover.

Risikovurderingene danner grunnlag for forslag til forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Forslag til forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir presentert i plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.

Prioritering og valg av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller skal kontrollutvalget gjøre i en egen sak. Kontrollutvalget står derfor fritt til å legge til og/eller ta vekk forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i forhold til det som presenteres i dette dokumentet. Endelig prioritering blir fremstilt i henholdsvis plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll, som begge skal legges frem for kommunestyret til behandling.

2. VALG OM OMRÅDER

2.1 *Kommunebarometeret*

Som nevnt i kapittel 1.2 vil valget av områder det skal gjøres en risiko- og vesentlighetsvurdering av i første rekke basere seg på Kommunebarometeret. Slik vi ser det er det i denne sammenheng naturlig å gjøre en nærmere vurdering av områdene hvor kommunen ifølge Kommunebarometeret presterer svakt. I de fleste tilfeller knytter prestasjonen seg til kvalitet eller kapasitet på kommunens tjenestetilbud, men det kan også dreie seg om overgripende forhold som økonomisk tilstand og utvikling. Vi anser i denne sammenhengen en karakter lavere enn 3 som indikasjon på at kommunens prestasjon er utilfredsstillende. Karakterer som er knyttet til mer generelle forhold i kommunen, og ikke nødvendigvis sier så mye om kvalitet eller kapasitet på kommunens tjenester (for eksempel andel innbyggere med sosialhjelp og kinobesøk per innbygger), har vi ikke tillagt mye vekt i vurderingen av om det er nødvendig å gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering.

For å gjøre det mulig å danne seg et helhetlig bilde av tilstanden vil vi presentere sektoren slik den er framstilt i Kommunebarometeret før vi tar stilling til om det skal gjøres en risiko- og vesentlighetsvurdering av sektoren eller spesifikke deler av den.⁴

⁴ I noen tilfeller har det ikke vært mulig å beregne nøkkeltall fordi det ikke er publisert tall av personvern hensyn eller fordi kommunen ikke har rapportert noen tall på området. På disse områdene er det ikke satt karakter.

2.1.1. Grunnskole

Tabell 1: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune

	2015	2016	2017	2018	2019
GSK01 Snitt grunnskolepoeng, siste fire år	2.5	3.83	3.54	3.95	4.24
GSK02 Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år	2.5	5.12	3.06	5.09	3.44
GSK03 Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år ²					1.26
GSK04 Andel elever på laveste mestringsnivå, 5. trinn, snitt siste fire år	1	2.04	2.54	2.43	3.21
GSK05 Andel elever på laveste mestringsnivå, 8. trinn, snitt siste fire år	1	1	1	1	1
GSK06 Andel elever på laveste mestringsnivå, 9. trinn, snitt siste fire år					3.13
GSK07 Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn	1	1	4.03	4.48	1.62
GSK08 Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn	1	1	1	1	1
GSK09 Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 1.-7. trinn	4.57	2.88	3.22	4.94	4.72
GSK10 Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 8.-10. trinn	3.47	4.06	3.37	5.16	2.48
GSK11 Trivsel, 7. trinn, snitt siste fem år	2.06	1.26	1.92	1.49	3.03
GSK12 Trivsel, 10. trinn, snitt siste fem år	2.13	2.12	1.32	1.4	1
GSK13 Fysisk aktivitet, 5.-7. trinn	5.79	1	1	1	1
GSK14 Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år	4.42	3.98	3.3	2.5	1.65
GSK15 Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år	2.72	2.99	3.5	3.57	3.99
GSK16 Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år	1.46	1.2	1.43	1.77	1.88
GSK17 Andel elever som får leksehjelp, 1.-4. trinn	1.07	1.33	1.6	1.61	1.02
GSK18 Andel elever som får leksehjelp, 5.-7. trinn	1	1	1	1	1
GSK19 Andel elever som får leksehjelp, 8.-10. trinn	1	1	1	1	1

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer lavt på grunnskolepoeng, læreres kompetanse på 8-10 trinn, trivsel på 7. trinn, fysisk aktivitet, andel elever med spesialundervisning og andel elever som får leksehjelp på 1.-10. trinn.

Vår vurdering

Kautokeino kommune scorer lavt på de fleste områder i grunnskolesektoren. Dette tilsier at grunnskolesektoren bør ses nærmere på. Vi vil derfor gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.2. Pleie og omsorg

Tabell 2: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Pleie og omsorg

	2015	2016	2017	2018	2019
PO01 Andelen av ansatte (brukerrettete årsverk) som har fagutdanning	1	1	1	1	1
PO02 Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov	1.13	2.66	1.48	4.15	3.43
PO03 Andel plasser i skjermet enhet, målt mot beboere på sykehjem over 80 år	3.18	1	1	1	1
PO04 Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold	3.7	3.34	2.88	1	1
PO05 Tid med lege på sykehjem	4.67	2.8	4.7	5.06	4.68
PO06 Tid med fysioterapeut på sykehjem	3.72	3.45	4.74	5.16	2.03
PO07 Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc	3.47	2.78	2.66	2.98	2.87
PO08 Andel personer med demens som har tilbud om dagaktivitet					
PO09 PO 09 Rehabilitering plasser mot innb 67 år og over	4.75	1	4.57	3.73	3.72
PO10 Hjemmesykepleie gjennomsnittlig antall timer i uka	1.86	2.31	1.85	2.27	2
PO11 Andel vedtak om hjemmetjenester som iverksettes innen 15 dager	6	6	6	6	6
PO12 Antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter, per 10.000 innbyggere		3.49	3.61	4.12	3.87
PO13 Antall trygghetsalarmer, målt som andel av hjemmeboende eldre over 80 år	1	1	1	1	1
PO14 Årsverk av ergoterapeut per 1000 innbyggere over 80 år					
PO15 Årsverk av geriatrisk sykepleier per 1000 innbyggere over 80 år	3.25	3.46	3	2.83	2.78
PO16 Mottakere av matombrining, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon	1	1	1	1	1
PO17 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i arbeid og studier	4.77	3.5	3.47	2.22	3.37
PO18 Andel som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i fritidsaktiviteter	4.24	4.32	4.25	4.17	4.1
PO19 Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere	6	6	6	6	6

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer spesielt lavt på andel ansatte med fagutdanning, tid med fysioterapeut på sykehjem. Kommunen scorer også lavt på andel plasser i skjermet enhet, andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold, gjennomsnittlig antall timer hjemmesykepleie i uka, trygghetsalarmer, matombrining og årsverk av geriatrisk sykepleier sett i forhold til innbyggere over 80 år.

Meget høy score på iverksettelse av vedtak om hjemmetjenester, tid med lege på sykehjem, BPA, støttekontakt og omsorgslønn.

Vår vurdering

Kautokeino kommunes karakterer innenfor pleie- og omsorgssektoren er gjennomgående lav. Vi finner derfor grunn til å gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av tjenesteområdet.

2.1.3. Barnevern

Tabell 3: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Barnevern

	2015	2016	2017	2018	2019
BV01 Andel barn i barnevernet, korrigert for behovet	1	1	1.38	1	1.19
BV02 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder	2.99	1	3.79	3.53	6
BV03 Andel undersøkelser gjennomført innenfor 3 måneder, 4-årsserie	2.99	1.58	2.27	2.49	2.92
BV04 Andel barn i institusjon og fosterhjem					
BV05 Andel barn i institusjon og fosterhjem, 4-årsserie					
BV06 Fagutdannet per 1000 barn	3.51	4.22	2.9	3.95	1
BV07 Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (f244)	3.42	5.6	5.35	5.71	4.52
BV08 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan	3.75	6	6	6	6
BV09 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan	1	1.33	2.72	6	3.43
BV10 Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, snitt siste 4 år	2.98	3.46	3.72	5.34	6
BV11 Andel barn under omsorg som har tiltaksplan, snitt siste 4 år	1.53	1.24	1.46	1.41	2.74
BV12 Netto utgift forebygging per innbygger, 0-5 år	1	1	1.55	1	1.07
BV13 I hvor mange av de siste fire årene har kommunen oppgitt at den har hatt brukerundersøkelse i barnevernet? ⁵				1	1

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer lavt på andel barn i barnevernet, kompetanse, andel barn under omsorg som har omsorgsplan og brukerundersøkelser, samt utgiftsnivå.

Vår vurdering

Kautokeino kommune har til dels svært lave karakterer på barneverntjenesten. Vi vil derfor gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.4. Barnehage

Tabell 4: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Barnehage

	2015	2016	2017	2018	2019
BH01 Antall barn per årsverk, kommunale barnehager ¹³	5.42	4.69	5.68	3.32	4.85
BH02 Antall barn per årsverk, private barnehager ¹⁴	6	6	6	6	6
BH03 Andel kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen ¹⁵	6	6	6	6	6
BH04 Andel private barnehager som oppfyller pedagognormen ¹⁶	6	6	6	6	6
BH05 Andel ansatte i kommunale barnehager med pedagogisk utdanning ¹⁷			3.96	3.91	2.29
BH06 Andel ansatte i private barnehager med pedagogisk utdanning ¹⁸		5.69	4.91	6	6
BH07 Andel ansatte som er menn, alle barnehager	5.4	6	6	6	6
BH08 Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år		1	1		
BH09 Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste fire år	1	1	1	1	1
BH10 Antall barn per barnehage	5.34	4.69	4.87	4.79	4.68
BH11 Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager	4.04	3.64	3.81	3.54	3.52
BH12 Leke- og oppholdsareal per barn i private barnehager	6	6	6	6	6
BH13 Andel 1-5-åringer med barnehageplass	2.32	5.68	3.18	3.98	3.52

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer svært høyt på de fleste områdene men har lavt score på formell kompetanse i barnehage.

Vår vurdering

Svært høy karakter på sentrale nøkkeltall tilsier at barnehagen ikke bør ses nærmere på. Vi gjør derfor ikke en risiko- og vesentlighetsvurdering av barnehagetjenesten.

2.1.5. Helse

Tabell 5: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Helse

	2015	2016	2017	2018	2019
HE01 Andel legeårsverk per 10000 innbyggere	4.48	4.52	4.37	4.25	5.25
HE02 Andel av fastlegelistene som er åpne	6	6	3.08	4.62	1.9
HE03 Andel av fastlegelistene som mangler lege	6	3.53	6	6	6
HE04 Andel ledige listeplasser	3.68	3.52	1.71	1.57	1.56
HE05 Andel helsesøster-årsverk per 10 000 innbyggere under fem år		1	1	1	1
HE06 Årsverk av psykiatriske sykepleiere, per 10 000 innbyggere	2.22	1.77	1.74	1.41	1.35
HE07 Årsverk av jordmødre per 10 000 fødte		4.39	4.29	4.29	4.3
HE08 Antall sykehusopphold per 1000 innbyggere	4.33	3.8	2.35	3.54	
HE09 Andel med fullført helseundersøkelse innen 1. skoleår	6	1.67	6	3.32	6
HE10 Andel fødte med hjemmebesøk innen 14 dager	1	1.99			
HE11 Vaksine, 2-åringer	2.14	2.06	2.31	2.23	4.72
HE12 Vaksine, 9-åringer	3.62	5.32	5.2	4.68	4.63
HE13 Legemiddelbruk	6	6	6	6	
HE14 Netto utgifter til forebygging per innbygger over 4 år				4.57	4.14

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino scorer jevnt over godt på helse. Unntakene er lite fastlegelister som er åpen og andel ledige listeplasser hos legene, lav andel helsøster for barn under fem år, samt antall årsverk av psykiatriske sykepleiere.

Vår vurdering

Karakterene på helse-området i Kautokeino kommune indikerer at tilstanden jevnt over er tilfredsstillende. Vi ser det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området da sektorområde kompetanse, rekruttering vil favne tiltak for områder som scorer lav her, fastlegelister er det nasjonale føringer på via HELFO.

2.1.6. Sosialtjenesten

Tabell 6: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Sosialtjenesten

	2015	2016	2017	2018	2019
SOS01 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 18-24 år	4.04	5.75	5.54	5.07	4.36
SOS02 Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 25-66 år	3.68	3.5	4.16	4.24	3.74
SOS03 Andel 18-24 på sosialhjelp, korrigert	4.4	4.51	2.03	4.18	5.13
SOS04 Andel 25-66 på sosialhjelp, korrigert	3.28	3.14	1	1	1
SOS05 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	4.63	4.67	4.16	4.54	3.81
SOS06 Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 10 måneder eller mer	4.65	4.42	6	6	3.79
SOS07 Andel av mottakerne som har sosialhjelp som hovedinntektskilde	4.14	4.01	2.73	2.88	2.21
SOS08 Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp	4.63	2.89	3.03	3.94	3.57
SOS09 Årsverk til økonomisk rådgivning per 1000 langtidsmottakere av stønad	1.49	3.69	4.41	4.81	5.5
SOS10 Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget	3.32	6			6
SOS11 Mottakere med individuell plan, målt mot mottakere som går mer enn 6 måneder på stønad ²⁶	3.92	4.22	3.55	3.76	3.09

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino scorer jevnt over godt på sosialtjenester. Unntakene er for andel på sosialhjelp i aldersgruppen 25-66 og andel av sosialhjelpsmottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt.

Vår vurdering

Kautokeino scorer jevnt over godt på sosialtjenestene. På de områdene de scorer lavt er områder som også nasjonalt går igjen, og de lave karakterene gir ikke nødvendigvis noen indikasjon på tilstanden til kommunens tjenestetilbud. Samlet sett anser vi det ikke nødvendig å gjennomføre noen risiko- og vesentlighetsvurdering av hele området, men kun rustjenesten som er organisert inn under NAV og sosial.

2.1.7. Kultur

Tabell 7: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Kultur

	2015	2016	2017	2018	2019
KUL01 Besøk i folkebibliotek per innbygger			1	1	1.09
KUL02 Andel av voksne som er aktive lånere på biblioteket				1	1
KUL03 Utlån per innbygger	1	1	1	1	1
KUL04 Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge	2.95	3.08	1.77	2.34	1.95
KUL05 Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger	2.88	3.67	2.5	2.82	3.88
KUL06 Kinobesøk per innbygger			3.5		2.35
KUL07 Ansatte kulturarbeidere i kommunen (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforsking), per 1000 innbyggere	6	6	6	6	6
KUL08 Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole	1	1	1.43	1	1
KUL09 Antall timer i kulturskolen, per elev	1	1	1	1	1
KUL10 Antall besøk i året, per innbygger 6-20 år	1	2.76	1.43	1.36	1
KUL11 Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige	1.73	5.95	4.59	4.29	2.53

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer jevnt over lavt på kultur-sektoren. Kautokeino kommune har en lav karakter på andel elever som går på musikk- og kulturskole, og lav karakter på timer per elev. Det er også lav karakter på besøk i folkebibliotek, kinobesøk, utgifter til kultur og idrett.

Vår vurdering

De mange lave karakterene på området tilsier at området bør ses nærmere på. Vi vil derfor gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.8. Miljø

Tabell 8: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Miljø

	2015	2016	2017	2018	2019
MIL01 Energikostnader per kvm bygg	6	3.91	6	6	4.18
MIL02 Formålsbygg, areal per innbygger	2.27	2.18	2	1.17	1.37
MIL03 Energibruk per bruker, kommunale bygg		4.24	6	1	2.22
MIL04 Avfall per innbygger i kilo, korrigert for antall fritidsboliger	3.7	3.68	3.76	3.27	3.83
MIL05 Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biogassproduksjon	1.39	1.51	1.08	1.12	1.44
MIL06 Vannforbruk per tilknyttet innbygger (m3)	4.35	4.53	4.61	3.89	4.35
MIL07 Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder, per innbygger	1.06	1	1	1	1
MIL08 Jordbruksareal omdisponert siste fire år, per 1.000 dekar				1	1
MIL09 Utslipp av klimagasser per innbygger i CO2-ekvivalenter - alle utslipp ²⁹	3.61	3.74	3.77	3.79	3.76
MIL10 Utslipp av klimagasser per innbygger i CO2-ekvivalenter, oppvarming		1.59	3.28	2.63	1.89
MIL11 Utslipp av klimagasser per innbygger i CO2-ekvivalenter, avfall		3.95	3.97	4.12	4.07

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer svært lavt på areal formålsbygg per innbygger, energibruk per bruker, avfall per innbygger, avfallsgjenvinning og utslipp av klimagasser.

Vår vurdering

At kommunen har svært lav karakter på sentrale nøkkeltall tilsier at området bør ses nærmere på. Vi vil derfor gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.9. Saksbehandling

Tabell 9: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Saksbehandling

	2015	2016	2017	2018	2019
SAK01 Andel byggesøknader der kommunen har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid					
SAK02 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist		1		3.04	3.86
SAK03 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist		4.67	1	1.75	
SAK04 Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn					
SAK05 Saksbehandlingsgebyr for enebolig		4.84	4.89	4.84	4.94
SAK06 Andel av byggesøknader innvilget ved dispensasjon fra plan					
SAK07 Andel byggesøknader innvilget i områder med restriksjoner					
SAK08 Gebyr for privat forslag til reguleringsplan		4.37	4.58	4.54	4.4

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune har jevnt over gode karakterer på området. Unntaket er andel saker med faktisk tilsyn om ikke er oppgitt.

Vår vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på saksbehandlingsområdet. Vi ser det derfor ikke som nødvendig å gjennomføre risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.10. Vann, avløp og renovasjon

Tabell 10: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Vann, avløp og renovasjon

	2015	2016	2017	2018	2019
VA01 Årsgebyr for vann, avløp, renovasjon og feiing ³²		2.55	2.12	2.46	2.72
VA02 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende e.coli-prøveresultater	6	6	6	6	6
VA03 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende IE-prøveresultater	6	6	6	6	6
VA04 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende farge	6	1	1	6	6
VA05 Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende pH-verdi	6	6	6	6	6
VA06 Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innbygger	3.07	2.21	3.82	4.08	1
VA07 Andel av vannet som går tapt på grunn av lekkasjer	2.37	2.4	3.61	3.63	3.68
VA08 Andel fornyet vannledningsnett siste tre år	3.47	1	1	1	1
VA09 Beregnet gjennomsnittsalder for det kommunale vannledningsnett med kjent alder	3.07	2.96	2.82	2.65	2.57
VA10 Andel fornyet spillvannsnett siste tre år, avløp	3.06	1	1	1	2.14
VA11 Alder på spillvannsnettet	4.95	4.77	4.64	4.49	4.41
VA12 Andel innbyggere som er tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav	1.25	1.2	1.22	1.12	1.19
VA13 Antall stopp i kloakken per 100 km spillvannsnett	3.64	1	1	1.85	1
VA14 Oversvømmelser per 10000 innbygger	1	6	1	1	1

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer jevnt over godt på dette området. Unntakene er alder på vannledningsnett og spillvannsnett.

Vår vurdering

Karakterene på området indikerer en jevnt over tilfredsstillende tilstand på området. Vi vil derfor ikke gjennomføre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.11. Økonomi

Tabell 11: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Økonomi

	2015	2016	2017	2018	2019
ØK01 Korrigert netto driftsresultat i prosent		4.16	4.14	3.95	5.29
ØK02 Korrigert netto driftsresultat i prosent, snitt 4 siste år		3.98	3.6	3.24	3.46
ØK03 Brutto driftsresultat i prosent	5.15	6	3.45	4.27	5.86
ØK04 Disposisjonsfond	1.58	2.17	2.23	2.51	3.67
ØK05 Endring disposisjonsfond		5.08	3.93	3.82	6
ØK06 Netto renteesponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	2.61	3.48	3.76	4.12	4.16
ØK07 Endring i netto renteesponert gjeld (andel av brutto driftsinntekter)		6	4.33	4.53	3.74
ØK08 Netto finansutgifter, i prosent av brutto driftsinntekter, eksl. avdrag	3	2.87	2.96	4.15	3.84
ØK09 Investeringer, som andel av brutto driftsinntekter. Snitt siste fire år	4.43	6	6	6	6
ØK10 Andel av investeringene som finansieres av lån, siste fire år	6	4.02	3.02	2.69	1
ØK11 Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter	5.79	3.52	3.45	2.77	2.13

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser gode karakterer på de fleste nøkkeltall. Unntakene er andel investeringer som finansieres av lån.

Vår vurdering

På dette området er det en betydelig risiko ved investeringsbehovet som kommunedirektøren også sier både i økonomiplan og årsrapport 2019. Vi mener derfor det er grunn til å gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av området.

2.1.12. Kostnadsnivå

Tabell 12: Kommunebarometeret, Kautokeino kommune, Kostnadsnivå

	2015	2016	2017	2018	2019
ENH01 Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	4.77	4.94	4.65	5.31	4.96
ENH02 Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1	1.87	2.8	3.66	2.54
ENH03 Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	2.49	4.05	1	1.19	4.26
ENH04 Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	3.76	4.58	4.39	3.95	4.81
ENH05 Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	4.69	4.49	4.3	3.85	3.79
ENH06 Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1	1	1	1	1.34
ENH07 Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1.47	1.24	1	1	1.6

Kilde: Kommunal Rapport

Tabellen viser at Kautokeino kommune scorer lavt på kostnadsnivå på pleie og omsorg, kommunehelse og administrasjon.

Vår vurdering

Dette området er etter vårt syn lite hensiktsmessig å overføre direkte til en risiko- og vesentlighetsvurdering. Vi anser det mer formålstjenlig å trekke kostnadsnivået inn i vurderingen av risiko på de respektive tjenesteområdene. Spesielt på områdene pleie og omsorg er dette aktuelt siden kommunen scorer svært lavt på kostnadsnivå på denne tjenesten.

2.2 Områder som ikke omfattes av Kommunebarometeret

Etter vår vurdering omfattes følgende tema/områder ikke av Kommunebarometeret:

- Politisk og administrativ organisering
- Styringssystemer og internkontroll
- Digitalisering
- Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak
- Arbeidsmiljø, HMS og sykefravær
- Etikk
- Avvik og varsling
- Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging
- Informasjonssikkerhet og personvern
- Åpenhet, innsyn og informasjon – offentlighet
- Sikkerhet og beredskap
- Bemanning, rekruttering og kompetanse
- Næringsarbeid

Områdene kan karakteriseres som sektorovergripende. Risiko- og vesentlighetsvurdering av disse presenteres i kapittel 3.

Kommunen er også hel- eller delvis eier av ulike selskaper. Hvilke av disse vi vil gjøre en risiko- og vesentlighetsvurdering av framgår av kapittel 6.

2.3 Forslag fra kontrollutvalg, folkevalgte, revisor eller andre, samt egen kunnskap og erfaring

Kontrollutvalget i Kautokeino kommune har flere forslag til områder det bør ses nærmere på. Kontrollutvalget peker på følgende områder:

- Skole- kommunikasjon mellom hjem/skole
- Barnehager-utgifter offentlige versus private
- VEFIK IKS
- Formål med eierskap, evaluering/revurdering av eierskap

2.4 Oppsummering

Basert på kriteriene for valg av områder som nevnt i punkt 1.2.1 har vi kommet fram til områder det skal gjøres risiko- og vesentlighetsvurdering av. En samlet oversikt presenteres nedenfor.

Sektorovergripende områder

- Politisk og administrativ organisering
- Styringssystemer og internkontroll
- Digitalisering
- Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak
- Økonomi
- Arbeidsmiljø, HMS og sykefravær
- Etikk
- Avvik og varsling
- Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging
- Informasjonssikkerhet og personvern
- Åpenhet, innsyn og informasjon – offentlighet
- Sikkerhet og beredskap
- Klima, miljø og energi
- Bemanning, rekruttering og kompetanse
- Næringsarbeid

Tjenesteområder

- Grunnskole
- Pleie og omsorg
- Barnevern
- Kultur

Når det gjelder selskaper kommunen har eierinteresser i framgår det av kapittel 6 hvilke av disse selskapene det gjøres en risiko- og vesentlighetsvurdering av.

3. SEKTOROVERGRIPENDE OMRÅDER

I dette kapitlet omtales tema og områder i kommunes virksomhet som berører flere deler av kommunen organisering, virksomhet, forvaltning og tjenesteproduksjon.

3.1 *Politisk og administrativ organisering og struktur*

3.1.1. Overordnet rammeverk

Da kommuneloven ble revidert i 1992 fikk kommuner og fylkeskommuner stor frihet i valg av organisasjons- og arbeidsform, både politisk og administrativt. I kommuneloven blir det i liten grad gitt føringer for hvordan kommunen skal organisere seg.

Politisk organisering og struktur

Kommuneloven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.¹

Kommuner kan styres etter to alternative modeller, det vil si etter formannskapsmodellen eller som parlamentarisk styreform.² I formannskapsmodellen er formannskapet det utøvende politiske organet. I en parlamentarisk styreform er kommunerådet det utøvende politiske organet. De fire viktigste formelle forskjellene på formannskapsbasert og parlamentarisk demokrati er organiseringen av valg til det utøvende organet, bemanningen av det utøvende organet, det utøvende organets ansvar og det utøvende organets oppgaver.³

3.1.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune styres etter formannskapsmodellen, som for øvrig er den mest vanlige modellen i kommunene. Dette innebærer at formannskapet som utøvende politisk organ velges av kommunestyret etter partienes forholdsmessige representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret i Kautokeino kommune har 19 medlemmer⁴ og er kommunens øverste politiske organ. Kommunestyret gjør vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegeringsvedtak.

Formannskapet (5 medlemmer) avgir innstilling i de saker som skal behandles i kommunestyret, samt fatter vedtak i de saker hvor kommunestyret har delegert avgjørelsesmyndigheten til formannskapet.⁵ Kautokeino kommune har to hovedutvalg. Disse to er hovedutvalg for oppvekst, helse og sosial og hovedutvalg for kultur, næring og teknisk. I tillegg er det også underliggende råd, utvalg og nemd.⁶

¹ Kommuneloven § 1-1.

² Kommuneloven.

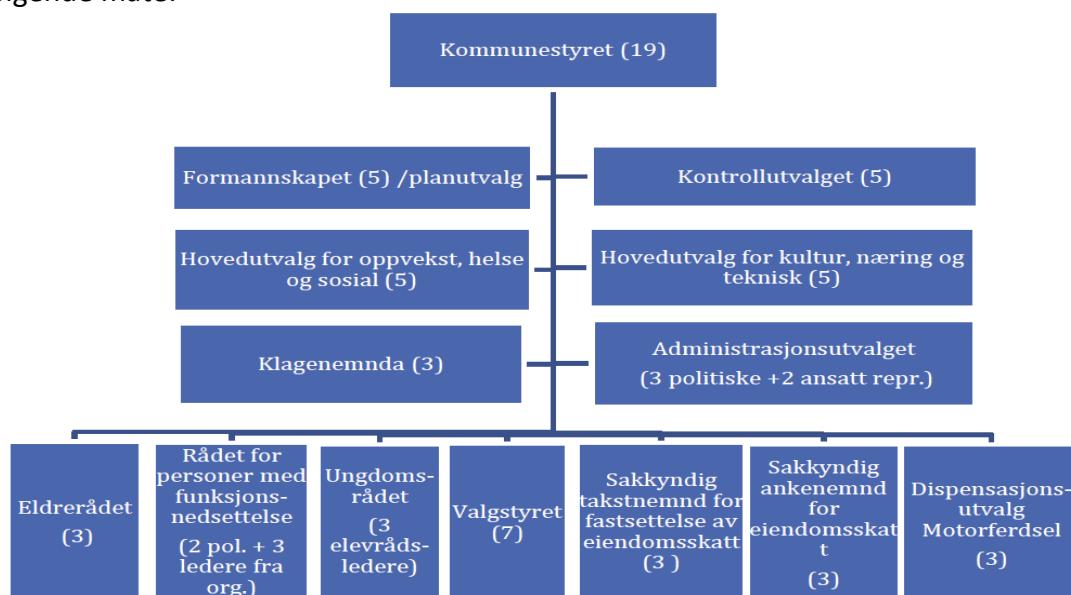
³ Regjeringen.no.

⁴ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/politikk-og-administrasjon/politikk/styrer-rad-og-utvalg/kommunestyret/hvem-sitter-i-kommunestyret/>

⁵ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/politikk-og-administrasjon/politikk/styrer-rad-og-utvalg/formannskapet/hvem-sitter-i-formannskapet/>

⁶ Årsrapport 2019 s. 11

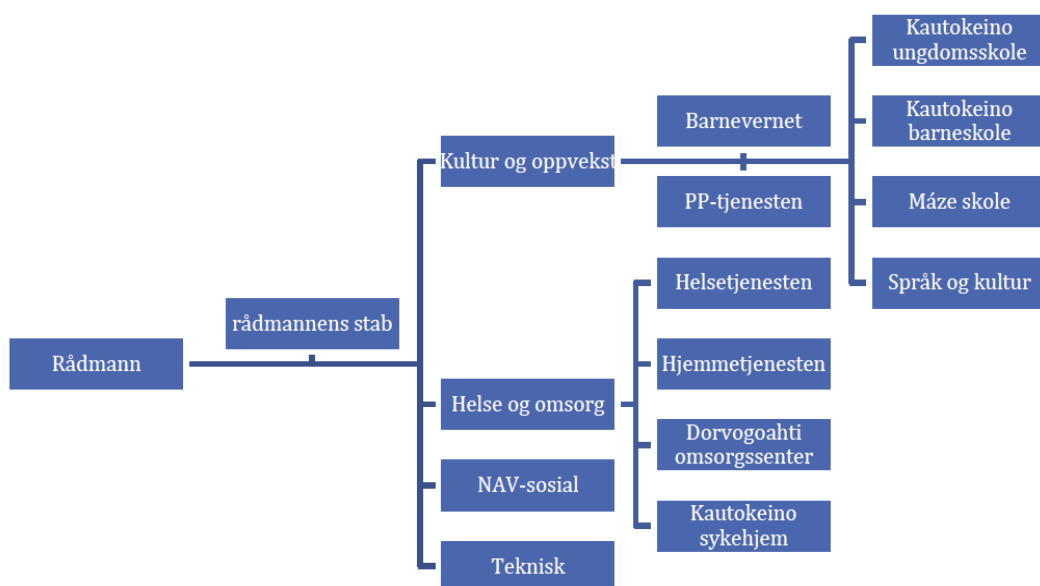
Delegasjon til formannskap, utvalg, råd og nemnder er gitt i kommunens delegasjonsreglement. I kommunens årsrapport for 2019 er politiske organisering illustrert på følgende måte:

Administrativ organisering og struktur

Administrativt er kommunen organisert med en sentraladministrasjon (kommunedirektør og stabs-/støttefunksjon) og fire tjenesteområder (sektorer) med sine respektive sektorledere. De fire sektorene er helse- og omsorgssektoren, sektor for kultur og oppvekst, sektor for NAV og sosiale tjenester samt sektor for tekniske tjenester. Sektorene helse og omsorg og sektor for kultur og oppvekst er videre inndelt i virksomhetsområder eller enheter.

Den administrative organiseringen kan illustreres slik:⁷

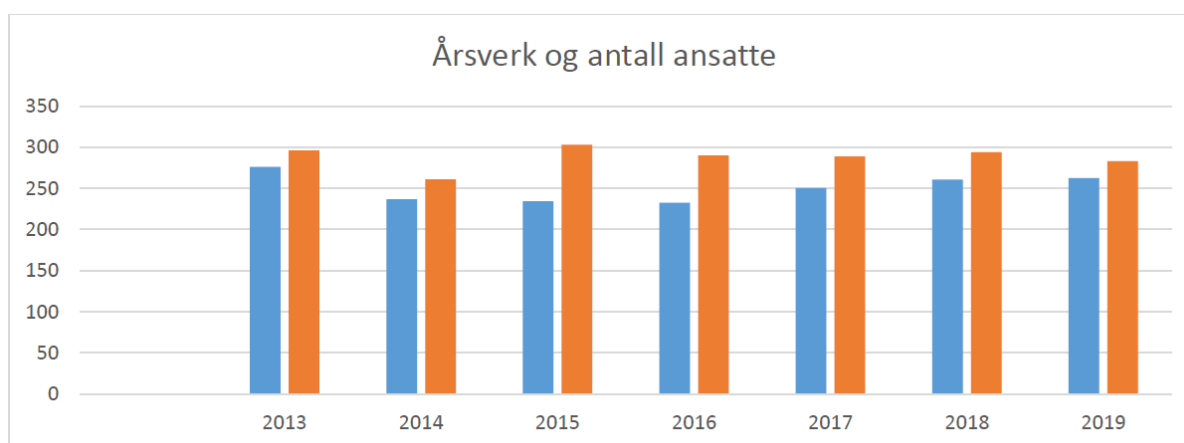

⁷ Årsrapport 2019, s.15

Når det gjelder nivået på utgifter til administrasjon (funksjon 120) viser en sammenligning med KOSTRA-tall for kommunene i Vest-Finnmark at kommunen har et lavere utgiftsnivå i forhold til de totale kostnader sammenlignet med kommunene i Vest-Finnmark.

I kommunens årsrapport for 2019⁸ sies det at innen administrasjon i 2019 ble det ikke gjort noen store organisatoriske endringer. Oversikt over årsverk og bemanningen totalt i kommunen:

Figur 1: Årsverk og antall ansatte

Ansatte/ Årsverk:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Årsverk	276,12	236,78	234,40	232,33	250,17	260,55	262,54
Ansatte	296	261	303	290	289	294	283

Svingninger mellom noen år, skyldes nok at det enkelte år har vært flere deltidsansatte for antall årsverk totalt i kommunen har vært stabilt.

3.1.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

En kommunes politiske og administrative organisering er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Dette gjelder spesielt i forhold til økonomi, medarbeidere, brukere, organisatoriske og politiske faktorer.

Risikofaktorer og konsekvenser

Ulike former for politisk og administrativ organisering av en kommune kan ha utilsiktede virkninger. Hvilken måte kommunen er organisert på kan blant annet påvirke maktforholdet mellom folkevalgte og administrasjon, samt de demokratiske elementene i styringen av kommunen. Det foreligger også risiko for at den valgte organisasjonsstrukturen ikke bidrar til den planlagte måloppnåelse, herunder bedre kvalitet i de aktuelle tjenestene, samt mer effektiv drift. Omstillingsprosesser kan blant annet øke risikoen for svekket regeletterlevelse og kvalitet i tjenesteproduksjonen, særlig i den tiden omstillingene pågår.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

⁸ Årsrapport 2019, s.15-16

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak er eventuelle tiltak som kommunens ledelse har i verk satt for å redusere muligheten for at måloppnåelse ikke inntreffer, og som reduserer virkningene dersom risikofaktorene likevel slår til. På et overordnet nivå er det kartlagt hvilke tiltak som er etablert i kommunen og vurdert i hvor stor grad disse har risikoreduserende effekt. Sett mot konsekvens av og sannsynlighet for at uønskede hendelser inntreffer.

Nasjonale myndigheter har stort fokus på effektivisering av offentlig sektor, herunder i kommunene. Analyser viser at samlet effektivitet i kommunene i gjennomsnitt økte med omlag 0,25 prosent per år i perioden 2008–2018.⁹ Nasjonale myndigheter legger til grunn at det likevel er rom for en mer effektiv ressursbruk i kommunesektoren. I Kautokeino kommune har de jobbet i tråd med kommunens plan om å redusere deltidsstillinger og få en mer effektiv organisasjon.

Risikoreduserende tiltak kan være kartlegging av måloppnåelse, medarbeiderundersøkelser, omdømmemålinger og effektivitetsanalyser.

Det er iverksatt risikoreduserende tiltak på området, kartlegging av måloppnåelse, medarbeiderundersøkelse og kommunen scorer meget høyt på effektivitetsanalysen for kommunene. Samtidig har kommunen lavt score på kommunebarometeret sin samlet rangering over kommunene. Risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget hadde ikke noen innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført eller planlagt forvaltningsrevisjon på dette området. Dette er heller ikke et område som er gjenstand for statlig tilsyn.

Vesentlighetsvurdering

Kommunens politiske og administrative organisering vurderes å være av **middels** vesentlighet og ikke aktuell for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

⁹ Se blant annet Prop. 105 S (2019–2020) Kommuneproposisjonen 2021.

3.2 Planverk, Styringssystemer og internkontroll

3.2.1. Overordnet rammeverk

Alle virksomheter (herunder kommuner) har behov for systematikk i styring og kontroll for å nå mål og resultatkrav, arbeide effektivt, etterleve lover og regler og ha pålitelig rapportering.¹⁰

Kommunesektorenes organisasjon (KS) anbefaler at enhver kommune bør ha et helhetlig virksomhetsstyringsperspektiv hvor reduksjon av risiko gjennom internkontroll inngår som ett element.¹¹ Ifølge KS har kommunene etablert ulike systemer for styring, der mål og resultatstyring (balansert målstyring), kanskje er det som er mest utbredt.

Både i ny kommunelov (2018), plan- og bygningsloven, samt annet regelverk stiller krav til planlegging i kommunene. I kommuneloven framgår det blant annet at kommuner skal utarbeide samordnet og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets utvikling.¹² I plan- og bygningsloven heter det blant annet at kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.¹³ Det heter videre at planen skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen.

Det har lenge blitt stilt krav til internkontroll i kommunene. I ny kommunelov (2018) er imidlertid kravet til internkontroll blitt ytterligere tydeliggjort.¹⁴ I loven sies det at kommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.¹⁵ Kommunedirektøren skal utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, ha nødvendige rutiner og prosedyrer, avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig, samt evaluere, og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

3.2.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommunes styringsredskap er blant annet kommuneplanens samfunnsdel, økonomiplan/årsbudsjett og rutiner for periodevis intern rapportering.

Kautokeino kommunes styringssystem bør ta utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel i og med at dette er kommunens overordnede styringsdokument, som gjennom mål og strategier legger føringer for alle andre kommunale planer, herunder økonomiplan og årsbudsjett. Planen er kommunepolitikernes hovedverktøy for å gi en samlet og synlig retning på kommunens utvikling. Kommunestyret i Kautokeino har vedtatt oppstart av

¹⁰ Se Difi: <https://www.difi.no/referanse katalogen/internkontroll-styringssystem-ledelsessystem-informasjonsikkerhet>

¹¹ KS: Kommunedirektørens internkontroll - Hvordan få orden i eget hus? s. 17.

¹² Kommuneloven § 14-1 første ledd.

¹³ Plan- og bygningsloven § 11-2.

¹⁴ Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

¹⁵ Kommuneloven § 25-1.

arbeidet med ny planstrategi for 2020-2023 (vedtatt av kommunestyret 14.5.2020, sak 15/20).

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i mars 2017 for perioden 2017-2030. Ordfører i Kautokeino sier innledningsvis i plandokumentet:¹⁶

Virkeperioden for kommuneplanen og delplanene er vedtatt til å være 2017 – 2030, og i denne perioden vil disse dokumentene utvilsomt bli kommunens viktigste verktøy. En kommuneplan som brukes aktivt er til nytte både for kommunen, for offentlige og private institusjoner, bedrifter og enkeltpersoner. Min intensjon er at kommuneplanen sammen med delplaner brukes som et arbeidsverktøy i hverdagen, og at vi ved behov også er villige til å oppdatere planen slik at den alltid svarer til samfunnets reelle situasjon og behov.

I plandokumentet er følgende fokusområder nevnt:¹⁷

Areal og miljø. Barnehager, skoler og opplæring, helse og velferd, kultur og fritid, næringsutvikling og verdiskapning – og kommunens egen organisasjon. I tillegg til prioriteringene som står i samfunnsplanen er noen delmål og tiltak konkretisert i kommuneplanens arealdel og i kommunedelplan for Márkan. I tillegg til disse planene har kommunestyret også vedtatt i planstrategien å lage en egen kommunedelplan for Máze.

Kommunestyret har i mai 2020 vedtatt oppstart av arbeidet med ny planstrategi. Gjeldende Kommunal planstrategi er for perioden 2016-2019.¹⁸ (Vedtatt av kommunestyret 15.12.2016 og revidert av kommunestyret 23.03.2017).

Kommunedirektørens internkontroll er beskrevet i årsrapport 2019.¹⁹ Området har i 2019 ikke fått den prioriteringen som det burde hatt, men det er iverksatt tiltak for å sikre en god internkontroll.

3.2.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

En kommunes system for beslutninger og virksomhetsstyring (herunder internkontroll) er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Dette gjelder spesielt sett i forhold til medarbeidere, økonomiske, organisatoriske og politiske forhold.

Risikofaktorer og konsekvenser

Det finnes en rekke faktorer som kan føre til uønskede hendelser knyttet til kommunens beslutningssystemer og virksomhetsstyring. Sett i forhold til medarbeidere gjelder dette blant annet om medarbeiderne har kunnskap om sin myndighet og funksjoner, samt om (riktig) myndighet er delegert til aktuelle beslutningsnivå og medarbeidere i kommunen. I et organisatorisk perspektiv kan det oppstå utfordringer knyttet til blant annet ledelse, planlegging, måloppnåelse og rapporteringsrutiner. I et økonomisk perspektiv kan det oppstå forhold som svekker effektiviteten i kommunens virksomhetsstyring. Dette kan føre til utilsiktede utgifter både i selve styringssystemet og i kommunens tjenesteproduksjon.

¹⁶ Kommuneplan Samfunnsdel 2017-2030, s.4

¹⁷ Kommuneplan Samfunnsdel 2017-2030, s.4

¹⁸ Årsrapport 2019, s. 47

¹⁹ Årsrapport 2019, s. 38

I et politisk perspektiv kan blant annet manglende rapportering fra administrasjonen til folkevalgte organer svekke den folkevalgte dimensjonen i virksomhetsstyringen.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak er tiltak som kommunens ledelse har i verk satt for å redusere muligheten for at måloppnåelse ikke inntreffer, og som reduserer virkningene dersom risikofaktorene likevel slår til. På et overordnet nivå er det kartlagt hvilke tiltak som er etablert i kommunen og vurdert i hvor stor grad disse har risikoreduserende effekt. Sett mot konsekvens av og sannsynlighet for at uønskede hendelser inntreffer.

Vår gjennomgang viser at kommunestyret har vedtatt samfunnsdelen til kommuneplanen i 2017. Dette styrker de folkevalgtes innvirkning på kommunens arbeid og utvikling.

Vår gjennomgang viser at kommunen har på plass et overordnet system for sin virksomhetsstyring. Kommunen har også fokus på forbedring av sin virksomhetsstyring, herunder internkontrollen. Dette er imidlertid et område som er i stadig endring.

Internkontroll er redegjort for i årsrapporten 2019, og området har ikke fått den prioriteringen den burde i 2019. Det jobbes med å få på plass godt internkontroll system som benyttes av alle ansatte. (Årsrapport s.38)

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være **ja** risikoreduserende for uønskede hendelser.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder kommunens virksomhetsstyring og internkontroll på et overordnet nivå.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

Vår vurdering er at Kautokeino kommune arbeider aktivt med å revidere overordnet planverk og jobber for en betryggende internkontroll. Vi vurderer sannsynligheten for at det skal inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperiodene 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn.

Vesentlighetsvurderinger

En kommunes system for beslutninger og virksomhetsstyring (herunder internkontroll) er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Dette området vurderes ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.3 Digitalisering

3.3.1. Overordnet rammeverk

Statlige virksomheter og kommuner tilbyr stadig flere digitale tjenester, og bruken av tjenestene øker betydelig.²⁰ Digitalt førstevalg innebærer at forvaltningen så langt som mulig er tilgjengelig på nett, og at nettbaserte tjenester er hovedregelen for forvaltningens kommunikasjon med brukerne. Fra regjeringens side er det uttrykt at digitalt førstevalg skal fullføres, og at det skal arbeides systematisk for å oppnå dette. Brukeren i sentrum er en av fem hovedprioriteringer i IKT-politikken.²¹ Dette innebærer at brukernes behov skal være det sentrale utgangspunktet ved digitalisering av offentlig sektor.

3.3.2. Kautokeino kommune

Kommunestyret i Kautokeino kommune har ikke vedtatt planstrategi for IKT.²²

Det er utarbeidet *Digitaliseringsstrategi* for Kautokeino kommune. Kommunens strategi følger anbefalingene til kommunens Sentralforbund (KS) *Det statlige digitaliseringsprogrammet for digitalisering i kommunal sektor*. Planen er vedtatt i kommunestyret i 2017 (sak 33/17).

Digitaliseringsstrategien er et helhetlig, overordnet og styrende dokument som favner digitaliserings – og IT- virksomhet i kommunen. Gode og tilgjengelige digitale tjenester skal styrke kommunen og gi gode lokalsamfunn for våre innbyggere, næringsliv, besøkende og øvrige grupper.

*Digitalisering av kommunale tjenester kan gi muligheter for å tilby mer til flere på en mer effektiv måte. I dag bruker de fleste innbyggere ulike digitale plattformer, som smarttelefon, nettbrett eller PC. Digitaliseringsstrategien forteller hva vi må legge vekt på og hva som er kommunens mål, og den belyser også utfordringene. Samtidig foreslår den hvordan vi skal få til våre felles digitale tjenester og hva som skal til for å lykkes. Den kommuniserer retning og prioriteringer, både innad i kommunen og overfor innbyggere, næringsliv og besøkende.*²³

Målsettinger:²⁴

- Kommunen skal ha en IT-strategi
- Kommunen skal digitalisere sine tjenester med utgangspunkt i brukernes behov
- Kommunen skal ha brukervennlige selvbetjeningsløsninger for innbyggerne
- Kommunen skal bruke et klart språk og ha universelle løsninger tilpasset sin samisktalende befolkning
- Kommunen skal ha brukervennlige løsninger for ansatte, som er integrert og automatisert i forhold til bakenforliggende fagsystemer og prosesser
- Kommunen skal ha en helhetlig dokumentasjons- og arkivforvaltning, sikre personvern og sikre rett informasjon

²⁰ Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge — IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet.

²¹ Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge — IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet.

²² Planstrategi 2016–2019, s.4

²³ Digitaliseringsstrategi, kap.2

²⁴ Digitaliseringsstrategi, s. 14

- Kommunen skal gjennom anskaffelser bidra til nyskapning og produktivitet
- Kommunen skal ha elektronisk internkontroll
- Kommunen skal ha løsninger som gir rett informasjon tilgjengelig for rett person
- Kommunen skal ha trådløst nettverk i alle kommunale bygg

Kautokeino kommune har to til tre ressurser på IKT-området. I plandokumentet sier kommunen følgende om ressurser:

Kommunen har ikke ressurser eller kunnskap for å kunne gjennomføre digitaliseringen som en selvstendig enhet. For å lykkes med digitaliseringsarbeidet er det behov for å samarbeide om ny kunnskap og kompetanse. Det må utvikles og inviteres til et utstrakt interkommunalt samarbeid på digitaliseringsområdet og signaliseres om at kommunen ønsker å samarbeide om utviklingen for å nå sine mål. Dette må gjenspeiles i kommunes tiltaksplan.²⁵

Det er generelt et krav i samfunnet i dag om ta i bruk nye digitale løsninger, både fra innbyggerne og næringslivet. Det vil i større og større grad forventes at kommunen tilpasser seg individuelle behov og nye teknologier.

3.3.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

En kommunes digitale tjenester, herunder i hvor stor grad kommunen bruker digitale løsninger, er vesentlig sett fra flere perspektiver. Dette gjelder spesielt i forhold til mottakere av kommunale tjenester, men også sett i forhold til medarbeidere, samfunn/miljø, økonomi og organisasjon.

Risikofaktorer og konsekvenser

Det er nødvendig å skille mellom risikofaktorer knyttet til digitale løsninger/systemer og risikofaktorer knyttet til *manglende* digitalisering.

Risiko ved manglende digitalisering

Brukerperspektiv: Kontakten med kommunen vanskeliggjøres. Informasjon som har betydning for tjenesteproduksjonen er ikke like lett tilgjengelig, noe som kan gå ut over både effektivitet og kvalitet på tjenestene som leveres.

Medarbeiderperspektiv: I den grad manuelle løsninger oppleves som mer tungvinte og krevende enn et digitalt system, kan manglende digitalisering ha betydning for arbeidsmiljøet og medarbeidernes helse.

Samfunns- og miljøperspektiv (herunder omdømme): Kommunens omdømme kan svekkes hvis den ikke henger med i den teknologiske utviklingen. Manuelle løsninger medfører større ressursbruk enn digitale løsninger.

²⁵ Digitaliseringsstrategi, s. 9

Økonomisk perspektiv: Manuelle systemer svekker effektiviteten/produktiviteten og kan ha betydning for medarbeidernes trivsel og helse og dermed også sykefravær, som har en økonomisk konsekvens.

Organisatorisk perspektiv: Tungvinte (manuelle) kommunikasjons- og rapporteringsløsninger kan føre til at ledelsens evne til å styre virksomheten svekkes.

Risiko ved digitalisering

Brukerperspektiv: Digitale systemer er mer sårbare for innbrudd og annen uautorisert tilgang, noe som kan føre til at sensitive opplysninger kommer på avveie. Det kan også skje at personopplysninger utilsiktet gjøres offentlig tilgjengelig, for eksempel i en elektronisk postliste. Driftsstans kan føre til forsinkelser eller svekket kvalitet i tjenesten som mottas.

Medarbeiderperspektiv: Driftsstans kan medføre vanskeligheter i arbeidsutførelsen, og kan dermed påvirke medarbeidernes trivsel og helse. Noen medarbeidere kan oppleve det krevende å ta i bruk digitale systemer.

Samfunns- og miljøperspektiv: Hackerangrep og brudd på personvernet kan føre til svekket omdømme.

Økonomisk perspektiv: Hackerangrep kan være ressurskrevende å håndtere.

Kautokeino kommune jobber med å utvide bruken av digitale løsninger. Kautokeino kommune sin hjemmesiden er meget bra og anvendelig sett fra både et brukerperspektiv og kontroll og tilsynsperspektiv. Det jobbes aktivt innen de ulike sektorene for å bruke-/ta i bruk digitale løsninger (Årsrapport s. 51->). Risikoen ved manglende digitalisering knytter seg derfor hovedsakelig til i hvor stor grad kommunen klarer å realisere disse planene. I og med at kommunen har tatt i bruk noen digitale løsninger foreligger risikoforholdene knyttet til digitalisering allerede i dag, men disse vil naturligvis bli forsterket i takt med innføringen av flere digitale løsninger.

Særskilt risiko for Kautokeino kommune

De har ikke ressurser eller kunnskap for å kunne gjennomføre digitaliseringen som en selvstendig enhet. Kommunen er klar over dette og de ønsker både at området utvikles og at det inviteres til et utstrakt interkommunalt samarbeid på digitaliseringsområdet for å nå sine mål.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser, både knyttet til manglende digitalisering og til de digitale løsninger kommunen har eller vil ta i bruk, å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Kommunen har fastsatt mål og angitt konkrete tiltak for digitalisering av kommunens virksomhet og tjenesteproduksjon. Dette bidrar til å angi retningen for arbeidet, samt kriterier for vurdering av status i arbeidet. Kommunen har en egen IKT-avdeling og dermed fagkompetanse på området. Dette er isolert sett en styrke, men utgjør samtidig en sårbarhet fordi avdelingen til dels er liten.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være **delvis** risikoreduserende for uønskede hendelser.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder digitalisering.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill på området i sin vurdering.

Sannsynlighet

Kautokeino kommune er godt i gang når det gjelder å ta i bruk digitale løsninger. Sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser på området vurderes som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn, men deler av kommunens digitale løsninger kan bli gjenstand for statlig tilsyn på områder der tilsynet gjelder regeletterlevelse knyttet til kommunens lovpålagte forvaltning, saksbehandling og tjenesteutøvelse. Videre kan kommunen være gjenstand for tilsyn fra Datatilsynet vedrørende håndtering av personvernlovgivningen.

Vesentlighetsvurderinger

En kommunes digitale utviklingsarbeid og drift av digitale systemer er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.4 Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak

3.4.1. Overordnet rammeverk

Forberedelse av saker

I kommuneloven § 13-1 framgår det at kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, samt at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Det overordnede hensynet bak denne oppgaven er å legge til rette for at de folkevalgte skal kunne fatte sine beslutninger på best mulig grunnlag.²⁶

Til forskjell fra tidligere kommunelov, blir det i ny kommunelov § 13-1 presisert at kommunedirektøren har et faglig ansvar for utredningens faktiske og rettslige grunnlag. Hensikten er å tydeliggjøre at kommunens administrative leder har et selvstendig ansvar for å framlegge dette uavhengig av om dette er i strid med politikernes virkelighetsoppfatning eller meninger.²⁷

²⁶ Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

²⁷ Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I kommuneloven § 11-3 framgår det at det er lederen av et folkevalgt organ som setter opp sakliste for hvert enkelt møte. Innkalling til møtet skal sendes til organets medlemmer med rimelig varsel. Innkallingen skal inneholde en liste over de sakene som skal behandles, og dokumentene i sakene.

I kommunestyrets reglement for folkevalgte organ i Kautokeino kommune framgår det at det er kommunedirektøren som har ansvaret for at sakene til kommunestyret er forsvarlig utredet før de legges frem for kommunestyret.²⁸ Det framgår videre at kommunedirektøren avgir innstilling i de saker som skal til kommunestyret med mindre annet er bestemt. Reglementet regulerer også saksbehandling til andre folkevalgte organer i kommunen, samt organets leder sitt ansvar for innkalling til møte.

I kommunestyrets delegasjonsreglement reguleres blant annet hvilke saker som skal behandles i kommunens ulike organer, herunder organenes ansvarsområder og i hvilke saker organene har avgjørelsesmyndighet.²⁹

Iverksetting av vedtak

I kommuneloven § 13-1 framgår det at kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Kravet til iverksetting «uten ugrunnet opphold» er ny sett i forhold til tidligere kommunelov.³⁰ Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.

Et kommunestyrevedtak er en arbeidsordre fra de folkevalgte som sendes til kommunens administrasjon for utførelse. Kommunedirektøren må selvfølgelig i betydelig omfang overdra det praktiske ansvaret for saksforberedelser til underordnede. Det betyr i praksis at mye av saksutredningene blir utført av saksbehandlere og enhetsledere. Kommunedirektøren må imidlertid godkjenne sakene og har plikt til å gi uttrykk for det dersom han eller hun mener det er mangler eller feil med forslag til vedtak eller saksfremlegg.

3.4.2. Kautokeino kommune

Kommunestyret i Kautokeino kommune hadde 4 møter og behandlet 78 saker i 2019.³¹ Det forutsettes at en betydelig del av vedtakene i sakene krever oppfølging av kommunedirektøren.

Politisk virksomhet i 2019³²

Av saker utenom det lovpålagte behandlet kommunestyret bl.a.:

- * Oppvekstplan for Kautokeino kommune 2019 – 2025.
- * Kreftomsorg i Kautokeino kommune.
- * Ny barnehage- og skolestruktur.
- * Varm lunsj sykehjem

²⁸ Reglement for folkevalgte organ – Kautokeino kommune (vedtatt av kommunestyret 4.2.2020).

²⁹ Kautokeino kommune - Delegasjonsreglement

³⁰ Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

³¹ Årsrapport 2019, s. 13

³² Årsrapport 2019, s. 14

- * Omstillingsplan for Kautokeino kommune.
- * Konseptstudie for ny barnehage og skole.
- * Reisemålsutvikling for Kautokeino kommune
- * Politisk organisering fra valget 2019.
- * Søknad om medlemskap i Nord-Troms Regionråd.
- * Prosjekt for etablering av Verdensarvsenter for Struves Meridianbue.
- * Intensjonsavtale med Dáiddadállu.
- * ENØK – energiprogram i formålsbyggene i kommunen.
- * Endre foreldrebetaling i barnehage.
- * Endre åpningstid i barnehagene.
- * Medarbeiderundersøkelse 2019 – resultat.
- * Oversikt over helsetilstanden i befolkningen og påvirkningsfaktorer.
- * Ny vurdering av prosjektet: Besøkssenter for natur, kultur, og verdensarv i Kautokeino.
- * Vegvedlikeholdsplan.
- * Stiftelsen av kommunalt eid aksjeselskap – omstillingsorganisasjon.
- * Detaljregulering for Gáhkkorčorru, gnr/bnr 3/565.
- * Krav om eiendomsrett til kommunens arealer
- * Deltakelse i European 15

3.4.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Særlig gjelder dette i et politisk og organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

En risikofaktor er at saker som administrasjonen legger fram for folkevalgte organer ikke er forsvarlig utredet. Konsekvens vil da være at saker til politisk behandling ikke gir et kvalifisert beslutningsgrunnlag.

En annen risikofaktor er at politiske vedtak ikke blir fulgt opp av administrasjonen, noe som svekker det demokratiske elementet i en kommune. Manglende rapportering fra administrasjon til folkevalgte organer kan svekke den folkevalgte dimensjonen i virksomhetsstyringen. I et organisatorisk perspektiv kan det oppstå utfordringer knyttet til blant annet ledelse, planlegging, måloppnåelse og rapporteringsrutiner. I et økonomisk perspektiv kan det oppstå forhold som svekker effektiviteten i kommunens virksomhetsstyring. Dette kan føre til utilsiktede utgifter både i selve styringssystemet og i kommunens tjenesteproduksjon.

På dette området vurderes konsekvens av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være kapasitet, kompetanse, samt godt rutiner for ferdigstilling av dokumenter, herunder kvalitetssikring. Klare ansvarsforhold og rutiner for systematisk ajourhold i saksbehandlingssystemet er andre tiltak som kan bidra til god forberedelse og iverksetting av politiske vedtak.

Årsrapport 2019 viser oversikt over antall saker og møter. Samt status for de politiske vedtak. Risikoreduserende tiltak settes til **ja**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill til tema som bør inkluderes i sekretariatets risiko- og vesentlighetsanalyse.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser som lav.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være middels på dette området. Området vurderes ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.5 Økonomi

3.5.1. Overordnet rammeverk

Kommunelovens formål er blant annet å bidra til at kommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.³³

I lovforarbeidene framgår det at en *effektiv* kommune, i vid forstand, er viktig for at kommunen skal få utført sine oppgaver på best mulig måte innenfor en forsvarlig tids- og pengebruk.³⁴ Det framgår videre at det må være et mål at kommunens ressurser brukes slik at de gir gode tjenester for innbyggerne og bidrar til en god samfunnsutvikling.

Generelt innebærer *bærekraftig* at man skal ta hensyn til kommende generasjoner ved utnyttelse av ressurser.³⁵ Dette gjelder både økonomiske, materielle og menneskelige ressurser og naturressurser. Kommunen skal således være fremtidsrettet, forebyggende og holde over tid. Bærekraftig kan sies å ha både en økonomisk, en økologisk og en sosial dimensjon.

I lovforarbeidene framgår det også at kommunelovens regler om økonomiforvaltning skal støtte opp om en økonomiforvaltning i kommunene som ivaretar den økonomiske handlefriheten lokalt³⁶. Økonomisk handlingsrom er et premiss for mulighetene til å utøve lokal politikk.

³³ Kommuneloven § 1-1.

³⁴ NOU 2016: 4 Ny kommunelov.

³⁵ NOU 2016: 4 Ny kommunelov.

³⁶ Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Økonomistyring og rapportering om mål

I kommuneloven § 14-1 stilles det noen grunnleggende krav til en kommunes økonomiforvaltning. Det kreves at:

- kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid
- kommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling
- kommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall

I kommuneloven § 14-2 framgår det at kommunestyret selv skal vedta følgende planer, budsjett og mål:

- økonomiplan
- årsbudsjett
- finansielle måltall
- årsregnskap
- årsberetning (årsrapport)

I tillegg er det særlovgivning på områder, for eksempel i plan- og bygningsloven framgår det at kommunens planer etter denne loven skal sette mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommuner og regioner, avklare samfunnsmessige behov og oppgaver, og angi hvordan oppgavene kan løses.

I kommuneloven § 14-2 framgår det at kommunestyret selv skal vedta følgende reglementer:

- regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement)

Kommunelovens krav til budsjettstyring med mer

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underordnede organer.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

3.5.2. Kautokeino kommune

Økonomiske forhold og nøkkeltall³⁷

Driftsregnskapet

Regnskapsmessig mindreforbruk i drift for 2019 utgjør om lag kr. 15.3 millioner.

Investeringsregnskapet

Totalt viser investeringsregnskapet et netto mindreforbruk på kr 908 676 og fremkommer som udisponerte inntekter i investeringsregnskapet. Dette skyldes at investeringene ikke er gjennomført som planlagt og forklarer budsjettavvikene. Investeringene er finansiert med bruk av lån og overføringer fra driftsregnskapet.

Det ble ikke tatt opp nye startlån i 2019. Det er betalt inn om lag kr. 2.1 millioner på tidligere utlånte midler og det er lånt ut om lag kr. 2.3 millioner i nye startlån i løpet av året.

Balanseregnskap

Investeringene ble ikke gjennomført som planlagt og mange tiltak er utsatt til 2020. Kommunen tok opp nye lån fra Husbanken som er videreformidlet til startlånsformål samt nye lån til investeringer. Det gir økt gjeld til eksterne. Ekstraordinære avdrag fra videre utlån gir en reduksjon i bokført verdi på utlån. Årets mindreforbruk i driftsregnskapet er presentert som regnskapsmessig mindreforbruk under egenkapital. Disposisjonsfondet er tilført fjorårets regnskapsmessig mindreforbruk på kr. 7 159 549 og utgjør pr 31.12.2019 Kr. 26 368 420. Ubrukte tilskuddsmidler gir økning i bundne driftsfond.

Nøkkeltall:

Det er vanlig å måle en kommunes økonomiske situasjon på grunnlag av ulike økonomiske nøkkeltall. Fire nøkkeltall som går igjen er kommuners *netto driftsresultat*, *disposisjonsfond*, *netto lånegjeld* og *egenkapitalfinansiering av investeringer*.

Netto driftsresultat vurderes å være hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren.³⁸ Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Et godt netto driftsresultat indikerer at kommunen har økonomisk handlefrihet.

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at netto driftsresultat for kommunesektoren over tid bør utgjøre om lag 2 prosent av driftsinntektene, med et anbefalt nivå på 1,75 prosent for kommunene.

Kautokeino kommune har som måltall at netto driftsresultat skal minimum være 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.³⁹

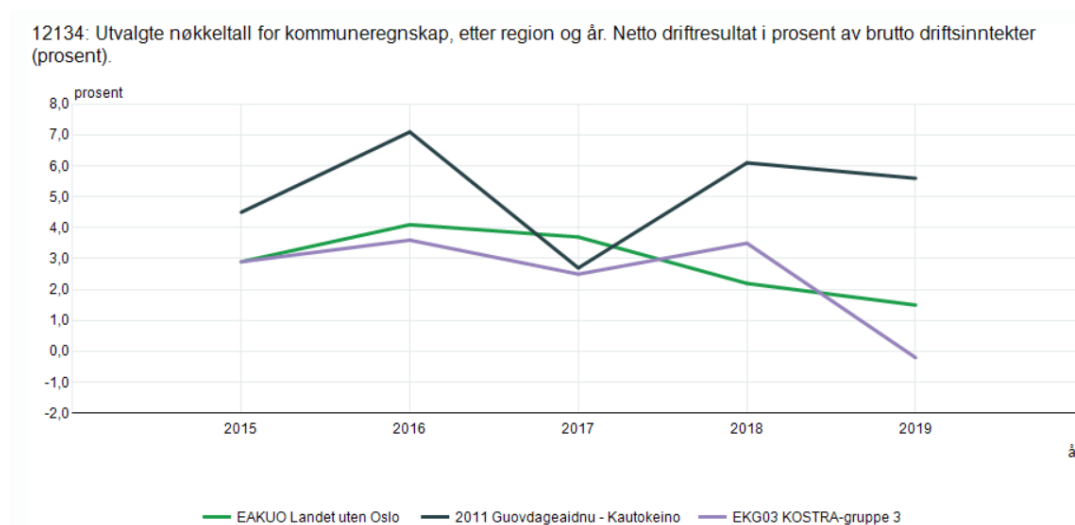
³⁷ Årsrapport 2019, s.17-29

³⁸ Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU).

³⁹ Årsrapport 2019, s. 17

I følge opplysninger innhentet fra Statistisk sentralbyrå har netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter utviklet seg slik de siste årene:

Figur 2: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter:

	2015	2016	2017	2018	2019
Guovdageaidnu - Kautokeino	4,5	7,1	2,7	6,1	5,6
KOSTRA-gruppe 3	2,9	3,6	2,5	3,5	-0,2

Kilde: SSB

Figuren viser at nøkkeltallet i perioden 2015-2019 er betydelig over både anbefalt nivå, kommunens måltall og gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 3 samt landsgjennomsnittet.

Disposisjonsfond er oppsparte midler som kommunen fritt kan benytte til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter. Kommunen bør til enhver tid ha en «buffer» til å møte uforutsette hendelser, som svikt i inntekter eller økte utgifter.

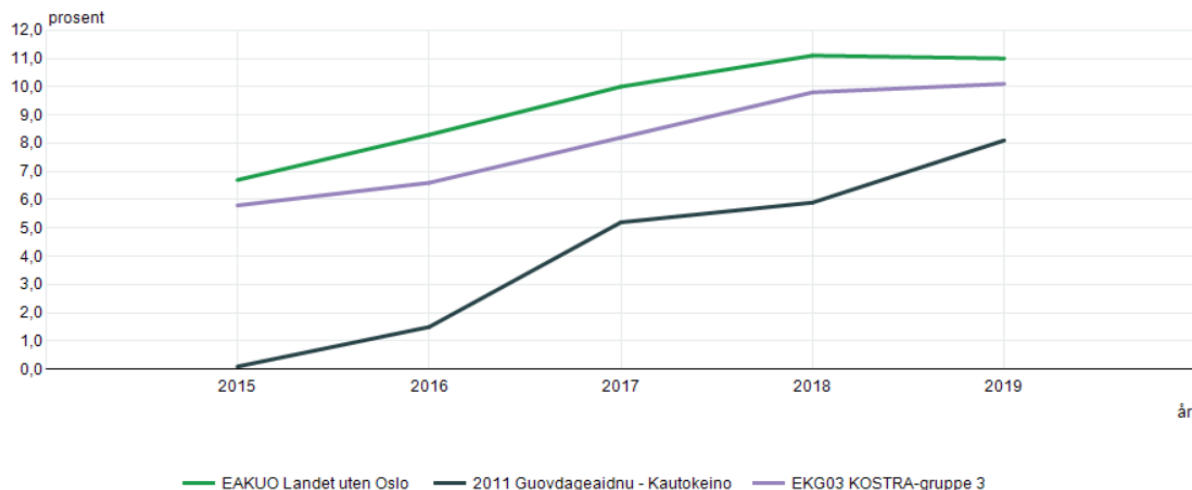
Kautokeino kommune har som måltall at disposisjonsfondet skal minimum være 6 prosent av brutto driftsinntekter.⁴⁰

⁴⁰ Årsrapport 2019, s. 17

Nøkkeltallet som brukes i denne sammenheng er disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter. Nøkkeltallet har ifølge KOSTRA utviklet seg slik de siste årene:

Figur 3: Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

12143: Finansielle nøkkeltall fra bevilgnings- og balanseregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter, etter region og år. Disposisjonsfond (K), Andel av brutto driftsinntekter (prosent).

			2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	56	Disposisjonsfond (K)	6,7	8,3	10,0	11,1	11,0
Guovdageaidnu - Kautokeino	56	Disposisjonsfond (K)	0,1	1,5	5,2	5,9	8,1
KOSTRA-gruppe 3	56	Disposisjonsfond (K)	5,8	6,6	8,2	9,8	10,1

Kilde: SSB

Figuren viser at disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter har økt jevnt de siste fem årene og det to siste årene ligger på måltallet til kommunen men samtidig på et lavere nivå enn både landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 3.

Netto lånegjeld kan angis som gjeldsgrad, det vil si som andel (prosent) av kommunens brutto driftsinntekter. Gjeldsgraden er forholdet mellom kommunens gjeld og kommunen sine samlede inntekter, altså hvor stor prosent gjelda utgjør av inntektene. Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har ikke gitt noen anbefalinger om dette.

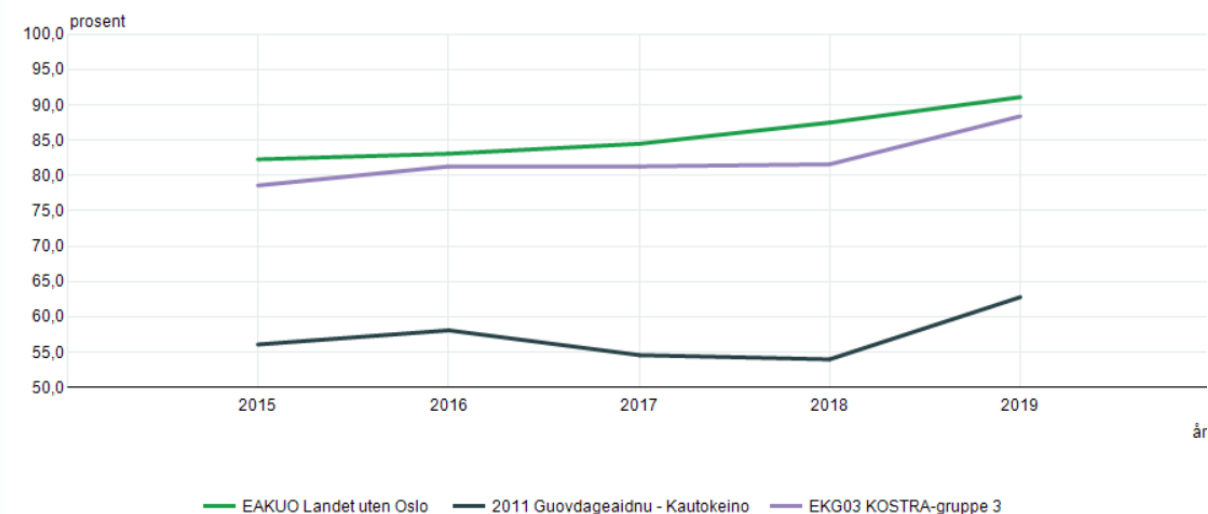
Kautokeino kommune har som måltall at gjeldsgraden på sikt ikke bør ligge over 65 prosent.⁴¹

Gjeldsgraden har utviklet seg slik:

⁴¹ Årsrapport 2019, s. 17

Figur 4: Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

12143: Finansielle nøkkeltall fra bevilgnings- og balanseregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter, etter region og år. Netto lånegjeld, Andel av brutto driftsinntekter (prosent).

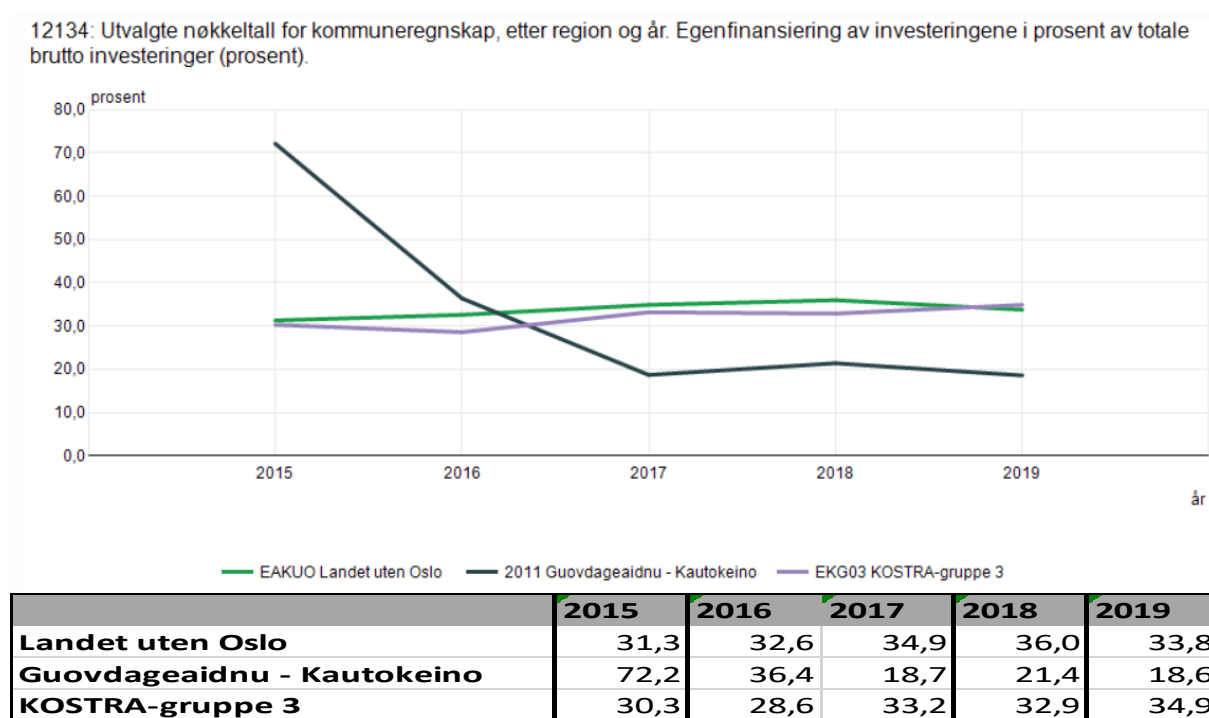
			2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	Netto lånegjeld	Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	82,3	83,1	84,5	87,5	91,1
Guovdageaidnu - Kautokeino	Netto lånegjeld	Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	56,1	58,1	54,6	54,0	62,8
KOSTRA-gruppe 3	Netto lånegjeld	Andel av brutto driftsinntekter (prosent)	78,6	81,3	81,3	81,6	88,4

Kilde: SSB

I følge KOSTRA har gjeldsgraden for Kautokeino kommune vært relativt stabil og på et lavere nivå enn både landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 3, og innenfor de måltall kommunene har satt for gjeldsgrad. Det siste året ser vi imidlertid en økning i gjeldsgraden. Gjeldsgraden for landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen 3 er også økende.

Egenkapitalfinansiering av investeringer beskriver hvor stor del av kommunens investeringer som finansieres med egenkapital. Det vil si den andelen av investeringene som ikke er lånefinansiert. Høy egenkapitalandel tilsier mindre belastning på fremtidige driftsbudsjetter. Nøkkeltallet har utviklet seg på denne måten de siste årene:

Figur 5: Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer

Figuren viser at egenkapitalandelen har hatt en synkende trend, og at egenkapitalandelen i Kautokeino kommune er betydelig lavere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 3. Siste år gikk egenkapitalandelen noe ned igjen til et nivå under både landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 3.

Økonomiske utfordringer⁴²

Kommunedirektørens forord i økonomiplan 2020-2023:

Inntil vi klarer å drive kommunen like billig, som landsgjennomsnittet, så vil det alltid være vanskelig å få pengene til å strekke til. Å klare å bli effektiv nok handler om vilje til å gjøre nødvendige politiske beslutninger, basert god informasjon om hva som vil gi effekt. Det som gjør at vi har et bedre utgangspunkt enn flere nabokommuner, er at våre økonomiske utfordringer foreløpig ikke vises på bunnlinja og fordi vi har en liten reserve.

Kommunestyret har vært villig til å gjøre vedtak, som har gitt effekt og kommuneorganisasjonen er svært disiplinert i overholdelsen av kommunestyrets budsjettvedtak.

Kommunestyret får i år en tung jobb med budsjettet, men det finnes løsninger. Bare en av løsningene er lett på kort sikt, men denne løsningen fordobler problemet om ett år. Den lette løsningen er å ta alt det som mangler av inntekter fra disposisjonsfondet. Det anbefaler jeg ikke, fordi det er å planlegge dyrere drift, enn det kommunen har inntekter til.

⁴² Økonomiplan 2020-2023, s.3

Regjeringens statsbudsjettforslag betyr en realreduksjon i overføringene fra staten neste år på 1,5% (omtrent 3,5 millioner kroner). Det er et kutt som er tre ganger større, enn det vi regnet med. Men de økonomiske utfordringene stopper ikke der. Revisjonen har endret sin praksis for godkjenning av kostnader til ressurskrevende brukere, noe som koster Kautokeino kommune 4,4 millioner kroner.

Sammen med regjeringens forslag til kutt i overføringer er kuttbehovet så stort at budsjettet ikke kan bringes i balanse ved hjelp av administrative grep (tilsammen er de økte økonomiske utfordringene cirka 9 millioner kroner + økte lånekostnader på cirka 2,5 millioner kroner). Det betyr at kommunen allerede nå har langt dyrere drift, enn det vi har råd til. Det haster altså med de kuttene som foreslås nedenfor og å få effekt av tidligere vedtatte effektiviseringsgrep. Kommunen må i løpet av neste år minst klare å effektivisere for samme sum, som det som tas fra disposisjonsfondet i kommunestyret i desember, men helst også forberede seg til kommende reduksjoner i overføringer fra staten. Å øke inntekter gjennom økt eiendomsskatt er det verdt å være forsiktig med, på grunn av befolkningens lave inntektsnivå.

Kommunen har gått igjennom harde kutt i mange år nå og det blir hardt å gjøre det samme igjen. Det er nå på tide å forberede seg på å beholde kun det som må beholdes. I realiteten er det grunnleggende tjenester som pleie av eldre, barnevern, undervisning og helsetjenester, som må settes opp mot for eksempel støtte til teater, bolystfond og tilskudd til sommerjobb for ungdom. Dette er ikke bare forslag, men en beskrivelse av realitetene kommunestyret er i. Enda vanskelige valg innen barnehage- og skolesektoren bør også vurderes. Det er ikke vanskelig å se hvor kuttene bør tas, men en ekstern anbefaling vil kanskje aksepteres bedre.

Også innen pleie og omsorg, og kommunehelse er det potensiale for effektivisering i et lengre perspektiv ifølge en beregning fra KS i 2018.

Økonomistyring og rapportering av mål

Kommunestyret har vedtatt følgende planer, budsjett og mål i 2019:

- Økonomiplan (19. desember 2019, sak 59/19)
- Årsbudsjett (19. desember 2019, sak 59/19)
- Årsregnskap (3. september 2020, sak 37/20)
- Årsrapport (3. september 2020, sak 38/20)

I tillegg er det tidligere vedtatt:

- Finansielle måltall ⁴³

Kommunestyret skal også ha vedtatt økonomireglement og finansreglement men vi har ikke kunnet finne økonomireglementet på kommunens hjemmeside og har heller ikke etterspurt dette fra kommunen.

Kommunedirektøren rapporterer 2 gang per år gjennom tertialrapporteringen (51/19 og sak 19/20) og årlig gjennom årsrapporten til kommunestyret.

⁴³ Økonomiplan 2019-2022, s.19

Budsjettreguleringer er behandlet i kommunestyret 19. desember 2019 i sak 50/19 og 18. juni 2020 i sak 20/20.

3.5.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et økonomisk perspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et politisk, et organisatorisk og et samfunnsmessig perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området økonomi og økonomistyring bærer i seg flere risikofaktorer. I et økonomisk perspektiv kan dette blant annet gjelde manglende oversikt over kommunens inntekter og utgifter, mangelfulle rutiner i budsjettprosessen, ufullstendige og urealistiske budsjett, merforbruk, mangelfulle rutiner knyttet til rapportering, samt manglende oppfølging av avvik. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse på økonomiområdet, samt uklare ansvarsforhold i kommuneorganisasjonen. I et politisk perspektiv kan dårlig økonomi og økonomistyring føre til svekket økonomisk handlefrihet når de folkevalgte skal gjøre sine valg og prioriteringer, noe som igjen vil svekke mulighetene til å utøve lokal politikk. I et samfunnsperspektiv vil dårlig økonomi og økonomistyring kunne føre til en kommunal økonomi som ikke er bærekraftig over tid. Kommunen forvalter fellesskapets midler og leverer tjenester av stor betydning for samfunnet og den enkelte. Dårlig økonomi og manglende økonomistyring kan føre til et dårligere tjenestetilbud til brukerne.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som ledelsen iverksetter for måloppnåelse, samt etablerte interne rutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Andre tiltak som kan bidra er en forankring av vedtatte mål i organisasjonen og rapportering gjennom styringssystemer for å redusere risiko, samt at ledelsen har fokus og kontroll på risikoforholdene både internt og eksternt slik at det blir iverksettes tiltak for å redusere risikoen. Mer konkret vil tiltak som fører til tilfredsstillende oversikt over kommunens inntekter og utgifter, rutiner for økonomioppfølging og rapportering, samt riktig kapasitet og kompetanse på økonomiområdet, kunne bidra til å redusere graden av risiko i kommunen på økonomiområdet. Imidlertid er det slik at en velfungerende økonomistyring på administrativt nivå ikke er tilstrekkelig for å sikre en sunn kommunal økonomi. Det fordrer også at de folkevalgte organ følger opp eventuelle signaler fra kommunens administrasjon.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være **delvis** risikoreduserende for uønskede hendelser.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.6 Arbeidsmiljø, HMS og sykefravær

3.6.1. Overordnet rammeverk

Arbeidsmiljø og HMS

Arbeidsmiljø er forholdene for arbeidstakerne på en arbeidsplass.⁴⁴ Arbeidsmiljø omfatter blant annet de fysiske, vernetekniske, yrkeshygieniske, psykososiale og velferdsmessige forholdene.

Arbeidsmiljølovens formål er blant annet å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet.⁴⁵

I arbeidsmiljøloven § 3-1 framgår det at arbeidsgiver skal sørge for at det utføres systematisk arbeid for å sikre at hensynet til arbeidstakers helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt. Dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

Systematisk HMS-arbeid innebærer blant annet at arbeidsgiver skal:

- fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
- ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
- kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen
- under planlegging og gjennomføring av endringer i virksomheten, vurdere om arbeidsmiljøet vil være i samsvar med lovens krav, og iverksette de nødvendige tiltak
- iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av denne lov
- sørge for systematisk arbeid med forebygging og oppfølging av sykefravær

⁴⁴ Se Store norske leksikon: <https://snl.no/arbeidsmiljø>

⁴⁵ Arbeidsmiljøloven § 1-1.

- sørge for løpende kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse når risikoforholdene i virksomheten tilsier det
- foreta systematisk overvåking og gjennomgang av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet for å sikre at det fungerer som forutsatt

Arbeidsmiljøloven stiller krav om valg av verneombud i virksomhet med 10 eller flere ansatte.⁴⁶ Loven stiller videre krav om å opprette arbeidsmiljøutvalg i virksomhet hvor det jevnlig sysselsettes minst 50 arbeidstakere.⁴⁷

Sykefravær og inkluderende arbeidsliv

Sykefravær

I arbeidsmiljøloven § 3-1 framgår det at arbeidsgiver skal sørge for systematisk arbeid med forebygging og oppfølging av sykefravær.

Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeidsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje e.l., skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid.⁴⁸

Arbeidsgiver skal i samråd med arbeidstaker utarbeide oppfølgingsplan for tilbakeføring til arbeid i forbindelse med ulykke, sykdom, slitasje eller lignende, med mindre dette er åpenbart unødvendig. Arbeidet med oppfølgingsplan skal starte så tidlig som mulig, og planen skal være utarbeidet senest når arbeidstaker har vært helt eller delvis borte fra arbeidet i fire uker.⁴⁹

Arbeidsgiver skal innkalle arbeidstaker til dialogmøte om innholdet i oppfølgingsplanen senest innen sju uker etter at arbeidstaker har vært helt borte fra arbeidet som følge av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende, med mindre dette er åpenbart unødvendig.⁵⁰

Inkluderende arbeidsliv – IA-avtalen

Samarbeidet mellom staten og partene i arbeidslivet om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) startet i 2001 ut fra en felles erkjennelse mellom partene og myndighetene om behovet for å redusere de viktigste utstøtingsmekanismene og utvikle og fremme nærværsfaktorer i arbeidslivet.⁵¹ Sist inngåtte IA-avtale gjelder for 2019-2022. Målsettingene i avtalen er at sykefraværet skal reduseres med 10 prosent sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018, samt at frafallet i arbeidslivet skal reduseres.

⁴⁶ Arbeidsmiljøloven § 6-1.

⁴⁷ Arbeidsmiljøloven § 7-1.

⁴⁸ Arbeidsmiljøloven § 4-6.

⁴⁹ Arbeidsmiljøloven § 4-6.

⁵⁰ Arbeidsmiljøloven § 4-6.

⁵¹ Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv - Et arbeidsliv med plass for alle - 1. januar 2019 – 31. desember 2022.

3.6.2. Kautokeino kommune

Arbeidsmiljø og HMS

Hovedmålet innenfor sykefraværs- eller nærværsarbeide er å arbeide systematisk for å forbedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefravær og hindre utstøting fra arbeidslivet.⁵²

Det er i 2019 gjennomført medarbeiderundersøkelse og utarbeidelse av tiltak pågår.⁵³

Kautokeino kommune har årlig en fellesdag med arbeidsseminar for alle kommunalt ansatte. Dette er ikke gjennomført i 2019, men alle enhetene fikk selv bruke dagen til et seminar for ansatte i enheten.⁵⁴

Kommunens HMS-arbeid beskrives i årsrapporten for 2019 slik:⁵⁵

Kautokeino kommune arbeider kontinuerlig med HMS, hvor målet er at vi til enhver tid skal ha et felles, helhetlig system tilgjengelig for alle ansatte. HMS skal i hovedsak drives forbyggende og systematisk, og som en del av våre daglige rutiner. Det arbeides kontinuerlig med forbedring av systemet, slik at det blir enkelt og funksjonelt for alle nivå i kommunen.

Kommunen har avtale med HEMIS som vår leverandør av bedriftshelsetjenester. Det utarbeides årlig HMS-planer som en del av enhetenes virksomhetsplaner. Vernerunde gjennomføres på hver arbeidsplass en gang i året. Resultatet følges opp av kommunalleder som HMS-plan i den årlige virksomhetsplanen.

Som en del av den interne kontrollen og oppfølging har kommunedirektøren som tema på toppledergruppens ukentlige møter «Nye risikosaker og hvordan følge disse opp».⁵⁶

Sykefravær og inkluderende arbeidsliv

Kautokeino er en IA-bedrift.⁵⁷ Dette innebærer at kommunen har forpliktet seg til å arbeide for å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefravær og hindre utstøting og frafall i arbeidslivet.

Det framgår av økonomiplan 2020-2023 at den administrative ledelsen er opptatt av å jobbe mer målrettet og strategisk med oppfølging av sykefravær for å få til en reduksjon.⁵⁸

Kommunens sykefraværsarbeid beskrives på følgende måte i årsrapporten for 2019:⁵⁹

Samlet sykefravær i Kautokeino kommune i 2019 var på 10,80 prosent. Det er en reduksjon fra 2018 hvor sykefraværet lå på 11,43%. Sykefraværet i perioden 2002-2017 har vært på det høyeste i 2002 med 12,9% og på det laveste i 2011 med 9,9%.

⁵² Årsrapport 2019, s.37

⁵³ Kommunestyret sak 25/19, årsrapport 2019 s.48

⁵⁴ Årsrapport 2019, s.16

⁵⁵ Årsrapport 2019, s.33-34

⁵⁶ Årsrapport 2019, s. 38

⁵⁷ Årsrapport 2017, s.30

⁵⁸ Økonomiplan 2020-2023, s.48

⁵⁹ Årsrapport 2019, s. 35-36

Korttidsfraværet i 2019 er redusert fra 7,23% til 5,65% i 2019.

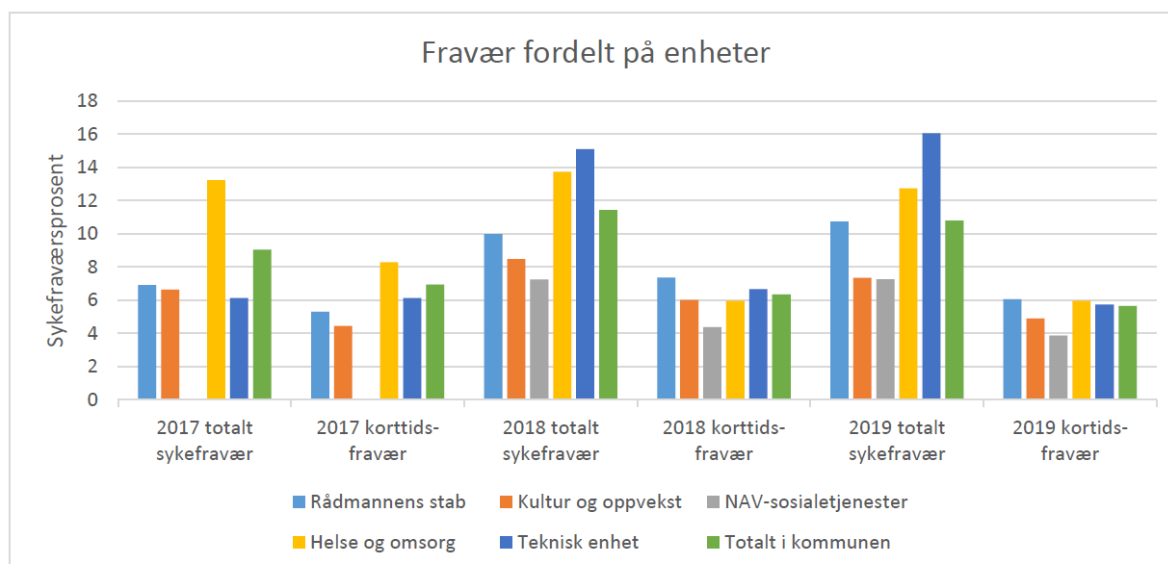
Det jobbes kontinuerlig med sykefraværet, men det er en utfordring å ha konstant fokus på dette området da det er mange andre områder som også er viktige. Det viser seg imidlertid at når leder har fullt fokus på sykefraværet, oppfølging og informasjon til ansatte, så reduseres sykefraværet sakte men sikkert. Straks fokuset ikke er på topp så ser man en stigning i sykefraværet.

Fokusområder har vært følgende:

- Opprettholde en grunnturnus med økt grunnbemanning
- Tilrettelegging av arbeid og innkjøp av tilrettelagt utstyr (bord, stoler o.l.)
- Økt lederinvolvering ved gjennomføring av dialogmøter

Diagrammet viser følgende utvikling i sykefraværet for Kautokeino kommune:

Figur 6: Sykefravær i prosent

	2015 totalt sykefravær	2015 korttidsfravær	2016 totalt sykefravær	2016 korttidsfravær	2017 totalt sykefravær	2017 korttidsfravær	2018 totalt sykefravær	2018 korttidsfravær	2019 totalt sykefravær	2019 korttidsfravær
Rådmannens stab	9,80	4,2	7,05	3,67	6,92	5,31	9,99	7,36	10,75	6,06
Kultur og oppvekst	9,45	5,08	10,92	8,17	6,64	4,45	8,47	6,02	7,35	4,90
NAV-sosial	6,61	3,74	1,51	1,51	0	0	7,25	4,38	7,27	3,87
Helse og omsorg	12,93	6,68	14,68	7,07	13,23	8,28	13,73	5,97	12,74	5,97
Teknisk enhet	9,73	3,98	7,78	3,55	6,13	6,13	15,11	6,66	16,06	5,74
Totalt i kommunen	10,99	5,59	11,75	6,82	9,05	6,93	11,43	6,34	10,8	5,65

Kilde: Årsrapport 2019

Diagrammet viser at det jevnt over er en reduksjon i det totale sykefraværet sett under ett fra 2018 til 2019, samtidig er det et høyt sykefravær i Kautokeino kommune. De sist tilgjengelige tallene viser et fraværslivå over landsgjennomsnittet på 9,83 ifølge KS sine statistikker.⁶⁰

⁶⁰ <https://www.ks.no/fagomrader/statistikk-og-analyse/fravar/sykefravarstall-for-kommuner-og-fylkeskommuner/>

3.6.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et medarbeiderperspektiv, økonomisk perspektiv og brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et politisk, et organisatorisk og et omdømmeperspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et medarbeiderperspektiv kan dette blant annet gjelde belastninger, arbeidsmengde, trivsel, slitasje, skade og sykdom. I et økonomisk perspektiv kan høyt sykefravær medføre en belastning på kommunens økonomi siden det er kostnader forbundet med å betale lønn i arbeidsgiverperioden, bruk av vikarer og overtid. For brukere kan sykefravær medføre svekket tjenestetilbud eller tjenestekvalitet. I et omdømmeperspektiv kan dårlig arbeidsmiljø vanskeliggjøre rekruttering og stabilisering. I et politisk perspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av arbeidsgiverpolitiske retningslinjene og manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse på området, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommune-organisasjonen av HMS-arbeidet.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelsen iverksetter for måloppnåelse og forankring av vedtatte mål i organisasjonen, omdømme bygging, samt etablerte interne rutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Arbeidsmiljø påvirker ofte i stor grad sykefravær og prestasjoner. HMS-arbeidet blir stadig en viktigere del av god virksomhetsledelse. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

Kommunens beskrivelse av hvordan det arbeides med å redusere sykefraværet viser at det arbeides systematisk og målrettet og at det fokuseres på å finne bakenforliggende årsaker, som kan ha sammenheng med arbeidsmiljøet. På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være godt ivaretatt og risikoreduserende tiltak settes til **ja**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Kautokeino kommune har et høyt sykefravær samtidig jobbes det målrettet og sykefraværet har en nedgang fra 2018-2019. Denne utviklingen i riktig retning og kommunens sykefraværarbeid, gjør imidlertid at vi vurderer vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Hvor aktuelt området er for forvaltningsrevisjon avhenger av hvordan sykefraværet utvikler seg. Området *kan* være aktuell for forvaltningsrevisjonsprosjekt i kommende planperiode.

3.7 Etikk

3.7.1. Overordnet rammeverk

I kommuneloven § 1-1 framgår det blant annet at loven skal bidra til at kommuner er tillitsskapende. Ifølge lovforarbeidene er dette en videreføring av tidligere kommunelovs formål om at loven skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.⁶¹ For den enkelte folkevalgte og ansatte synliggjør dette ved at det kreves at de i sine avgjørelser og handlinger skal ta hensyn til et sett normer, formål og verdier som bidrar til virksomhetens objektivitet og uavhengighet.⁶² I lovforarbeidene understrekes det at kommunene har et lokalt ansvar for å sørge for at folkevalgte og ansatte er bevisste på og utvikler et godt skjønn for håndtering av etiske problemstillinger.⁶³ Det er derfor viktig at kommunene arbeider kontinuerlig med bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid.

I kommuneloven § 14-7 framgår det at kommunes årsberetning skal redegjøre for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.

Etiske retningslinjer er viktig hjelpemiddel i arbeidet med å utvikle og vedlikeholde en høy etisk standard i kommunesektoren og må tilpasses hver enkelt kommune. De vedtas av kommunestyret og følges opp i daglig ledelse og drift. KS har utarbeidet anbefalinger for etiske retningslinjer som er et godt hjelpemiddel for kommunene. Kommunesektorens etikkutvalg skal gi råd og anbefalinger til kommuner og fylkeskommuner om spørsmål knyttet til etikk og antikorrupsjon. Både kommuneledelsen og enkeltpersoner kan ta kontakt med utvalget.⁶⁴

3.7.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har etiske retningslinjer for folkevalgte og ansatte.⁶⁵

Kommunedirektøren har bedt kommunallederne ha fokus på de etiske retningslinjene ved å gjennomgå dem som årlig tema på enhetens personalmøter.

⁶¹ Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), s. 23.

⁶² Ot.prp. nr. 17 (2008–2009) Om lov om endringer i kommuneloven og svalbardloven (om tillitsskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner), s. 12.

⁶³ Ot.prp. nr. 17 (2008–2009) Om lov om endringer i kommuneloven og svalbardloven (om tillitsskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner), s. 13.

⁶⁴ KS.no

⁶⁵ Vedtatt i Kommunestyret i 2002, sak 08/02 (Årsrapport 2019, s. 34.)

Kommunedirektøren har også hatt fokus på at arbeidstakere ikke kan overta annet lønnet arbeid eller etablere ervervs virksomhet som vil være av et slikt omfang at de kan gå ut over vedkommende arbeidsytelse i kommunen, uten tillatelse fra vedkommende kommunalleder eller kommunedirektør.

3.7.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et omdømmeperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et bruker, økonomisk, politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et omdømmeperspektiv kan brudd på etiske normer, herunder kommunens etiske retningslinjer, føre til svekket tillit til kommunen. I et politisk og organisatorisk perspektiv er risikofaktorene blant annet manglende kunnskap, forankring og etterlevelse av de etiske retningslinjene. I et økonomisk perspektiv kan brudd på etiske retningslinjer medføre korrupsjon og misbruk av fellesskapets verdier.

Målet med etiske retningslinjer er å skape en felles plattform for kommunen. Etiske retningslinjer sier noe om hvilken etisk standard organisasjonen vil ha og hvilke handlinger som ikke aksepteres. Etiske retningslinjer må være tilgjengelig, gjøres kjent og jevnlig benyttes til refleksjon over egen praksis. Formålet er å videreutvikle gode holdninger og god praksis. Etiske retningslinjer kan med fordel være felles for både folkevalgte og administrativt ansatte, eventuelt med enkelte punkter tilpasset de ulike rollene. Reglene om gaver bør være de samme for politikere og administrasjonen.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for omdømmebygging, samt etablerte interne rutiner, kontroller og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være godt ivaretatt og risikoreduserende tiltak settes til **ja**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **lav**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv, men samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **lav** på dette området. Dette området vurderes derfor ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.8 Avvik og varsling

3.8.1. Overordnet rammeverk

En kommune er en kompleks organisasjon der det kan forekomme en rekke uønskede hendelser (avvik med mer). Det kan være vanskelig å skille mellom varsling og avvik, da grensene er uklare/overlappende.

Formelt sett defineres avvik som «manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov».⁶⁶ Både arbeidsmiljølovgivningen⁶⁷ og særlover⁶⁸ i forhold til de tjenester som kommunen yter, stiller krav om rutiner som sikrer at kommunen avdekker, retter opp og forebygger overtredelser av disse (avvikshåndtering). En viktig del av en kommunes internkontroll er et levende avvikssystem.⁶⁹ For at det skal fungere må man ha en kultur der det ikke bare er godtatt, men forventet, at medarbeiderne på alle nivåer melder fra om avvik. Det må også være en trygghet for at avvikene følges opp og håndteres seriøst.

I henhold til arbeidsmiljøloven har arbeidstakere rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten.⁷⁰ Med kritikkverdige forhold menes i grove trekk brudd på lover og regler, virksomhetens retningslinjer, eller allmenne oppfatninger av hva som er forsvarlig eller etisk akseptabelt.⁷¹ Eksempler på kritikkverdige forhold er mobbing og trakassering, diskriminering, korrupsjon og maktmisbruk.⁷² Virksomheten skal ha utarbeidet rutiner for intern varsling, eller sette i gang andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling ved kritikkverdige forhold. Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler i samsvar med arbeidsmiljøloven er lovstridig.⁷³

3.8.2. Kautokeino kommune

Det framgår av kommunens årsrapport for 2019 at området *internkontroll* ikke har fått den prioriteringen det burde i 2019:⁷⁴

⁶⁶ Se for eksempel Arbeidstilsynet: <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/avvik-og-avvikshandtering/>

⁶⁷ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 3-1 (2) bokstav e).

⁶⁸ Se blant annet forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen § 4, forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten § 4 og lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) §§ 9a-4 og 13-10 andre ledd.

⁶⁹ Se for eksempel Arbeidstilsynet: <https://www.arbeidstilsynet.no/hms/avvik-og-avvikshandtering/>

⁷⁰ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 2 A-1.

⁷¹ Se Ot.prp.nr.84 (2005-2006) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven (varsling), på side 23.

⁷² 38 Se KS; Varsling - Hvordan utvikle gode rutiner for varsling i kommuner og fylkeskommuner (juni 2007).

⁷³ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 2 A-4.

⁷⁴ Årsrapport 2019, s.38

Enhetene har tatt i bruk et elektronisk internkontrollsystem hvor ledere og andre nøkkelpersoner skal fylle inn alle rutiner, reglementer, risikoanalyser og alt annet som sikrer god intern kontroll. Ved hver tertialrapportering skal enhetene rapportere på status for intern kontroll.

Det elektroniske internkontrollsystemet fungerer også som kommunens intranett for ansatte. Når man som kommunalt ansatt går inn på internett på en kommunal pc er den første siden en kommer til kommunens intranettside. Her finnes det oversikt over rutiner og regler og avvik rapporteres. Beklageligvis har ikke avviksdelen av programmet fungert optimalt, dette skulle vi jobbe med i 2019 men har ikke hatt mulighet til den gjennomgangen enda.

Hensikten med en elektroniskløsning er at det skal gi hele organisasjonen tilgang til et system som understøtter arbeidet med internkontroll, og det er et felles system for alle styrende dokumenter i virksomheten, det vil si lover, forskrifter, retningslinjer, planer, prosedyrer for kommune. Det skal gi en god og enkel dokumentasjon av rutiner, sikre kontinuerlige forbedring og læring og avdekke sviktendekvalitet.

Anvendelse skal bidra til å sikre kvaliteten på tjenesten, samt å hjelpe de ansatte til å utøve jobben på en effektiv måte samtidig som regler og instruksjoner blir fulgt. Alle felles dokumenter er samlet i en egen dokumentmodul, og de som har behov for disse dokumentene kan søke i modulen. Målet er at de skal til enhver tid være oppdatert. Dette gir et system for å melde og behandle avvik, ta ut rapporter og statistikker, og det er kobling mellom dokumentmodulen og avvikssystemet. Kvalitetssystemet er også tilgjengelig alle steder det finnes en pc og et internett. Implementering av systemet har ikke hatt den ønskede progresjon og konsekvensen er at verktøyet for intern kontroll ikke fungerer tilstrekkelig godt. Det krever en større innsats både i forhold til oppdatering av rutiner og større bruk av risikovurderinger.

Enhetene gjør risikovurderinger innenfor sine områder, men dokumentasjon av vurderingene er mangelfulle. Enhetene er bedt om å prioritere dokumentasjon av risikovurderinger. Det er satt i gang et større arbeid med å samordne kommunens risikovurderinger, slik at de gjennomføres og dokumenteres etter samme metode/mal.

Som en del av den interne kontroll og oppfølging har kommunedirektøren som tema på toppledergruppens ukentlige møte: «Nye risikosaker og hvordan følge disse opp».

Kontroll er alltid gjenstand for en kontinuerlig vurdering og selv om det i det daglige kan synes som det blir liten tid til kontroll av utføring av oppgaver skjer det en kontinuerlig kontroll på vesentlige områder.

I henhold til arbeidsmiljøloven har arbeidstakere rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten.⁷⁵ Virksomheten skal ha utarbeidet rutiner for intern varsling, eller sette i gang andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling ved kritikkverdige forhold. Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler i samsvar med arbeidsmiljøloven er lovstridig.⁷⁶ Sekretariatet kan ikke finne noe direkte henvisning til varslingsområdet, mest sannsynlig er

⁷⁵ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 2 A-1.

⁷⁶ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 2 A-4.

dette redegjort for i etiske retningslinjer. Etiske retningslinjer er ikke tilgjengelig på hjemmesiden til kommunen og vi har ikke etterspurt dette.

3.8.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et medarbeiderperspektiv og et brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et omdømmeperspektiv, politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et medarbeiderperspektiv kan dette blant annet gjelde manglende kunnskap om og forankring av rett og plikt til å varsle hos ansatte og ledere, samt viktigheten av å rapportere avvik. Det kan også være risiko for at varslere ikke blir behandlet på den måte loven krever, for eksempel at det utøves gjengjeldelse.

I et brukerperspektiv kan manglende evne til å fange opp eller gjøre noe med avvik eller kritikkverdige forhold gå ut over tjenesteproduksjonen og til og med sikkerheten til pasienter/brukere.

I et omdømmeperspektiv kan svikt i rutiner for avvik og varsling, samt håndtering av dem som melder avvik eller varslere om kritikkverdige forhold, svekke tilliten til kommunen. Svikt på området kan føre til at varslere velger å gå ut offentlig i stedet for å ta det opp internt.

I et politisk perspektiv kan dette medføre lovbrudd på arbeidsgiveransvaret og en svekket tillit til det politiske styret. I et organisatorisk perspektiv kan risikofaktorene blant annet gjelde manglende rutiner for håndtering av avvik, samt etterlevelse av disse, herunder mangel på oppfølging og lukking av rapporterte avvik. Når det gjelder varsling av kritikkverdige forhold kan også risikofaktorene blant annet være knyttet til manglende rutiner, samt spørsmålet om det foreligger en åpenhetskultur i organisasjonen eller ikke.

Særskilte risikofaktorer i Kautokeino kommune

I Kautokeino kommune synes det å være risiko for at avviksdelen og at implementering ikke fungerer optimalt. Kommunen synes imidlertid å være klar over dette siden det arbeides med en større innsats på området både i forhold til oppdatering av rutiner og større bruk av risikovurderinger, sett i forhold til det som er uttalt i blant annet årsrapporten.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være **høy**.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter, herunder etablering av interne rutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe.

Enhetene gjør risikovurderinger men avvikssystem og maler er ikke felles.

Det er iverksatt risikoreduserende tiltak på området, men kommunen har en del igjen på området før de er i mål. Risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020.

Området varsling er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå. Kommunens system for avvikshåndtering kan være gjenstand for tilsyn på systemnivå, men da avgrenset til områder regulert i særlovgivningen, for eksempel innenfor helse, pleie og omsorg.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Området er ut i perioden aktuell for forvaltningsrevisjon.

3.9 *Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging*

3.9.1. Overordnet rammeverk

Planlegging av anskaffelser og innkjøp

Formålet med denne aktiviteten er blant annet å vurdere hvilke behov som skal ivaretas ved en anskaffelse, hvordan behovet best kan dekkes, ivareta strategiske føringer for anskaffelsen, sikre et mandat for prosessen, samt forberede konkurransen.⁷⁷

Gjennomføring av anskaffelser og innkjøp

Kommunen er underlagt bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser, ved alle anskaffelser av varer og tjenester og bygge- og anleggskontrakter (lov om offentlige anskaffelser §§ 2 og 3).

Formålet med lov om offentlige anskaffelser framgår av anskaffelsesloven §1:

Loven og tilhørende forskrifter skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling. Regelverket skal også bidra til at det offentlige opptre med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.

⁷⁷ Se Anskaffelser.no: <https://www.anskaffelser.no/anskaffelsesprosessen/anskaffelsesprosessen-steg-steg/avklare-behov-og-forberede-konkurransen>

I lov om offentlige anskaffelser stilles det noen grunnleggende krav til gjennomføringen av offentlige anskaffelser.⁷⁸ En anskaffelse skal så langt det er mulig være basert på konkurranse. Oppdragsgiver skal opptre i samsvar med god forretningsskikk, sikre høy forretningsetisk standard, samt sikre at det ikke finner sted forskjellsbehandling mellom leverandører. Oppdragsgiver skal videre sikre at hensynet til forutberegnelighet, gjennomsiktighet og etterprøvbarhet ivaretas gjennom anskaffelsesprosessen. Utvelgelse av kvalifiserte anbydere og tildeling av kontrakter skal skje på grunnlag av objektive og ikke-diskriminerende kriterier.

Forskrift om offentlige anskaffelser inneholder blant annet krav til kunngjøring i den norske databasen Doffin (Database for offentlig innkjøpsinformasjon). For anskaffelser over EØS-terskelverdiene er det i tillegg krav om publisering i TED-databasen, som er EUs offisielle kanal for kunngjøring av offentlige innkjøp i hele EØS-området. Videre regulerer forskriften anskaffelsesprosedyrer, konkurransegrunnlaget, minimumskrav til leverandøren (kvalifikasjonskrav), kriterier for valg av tilbud, tidsfrister og avslutning av konkurransen. I tillegg er det krav om protokollføring, dokumentasjonsplikt og arkivplikt.⁷⁹

Kontraktsoppfølging

Gjennom kontraktsoppfølging sikrer kommunen at de ytelsene som er avtalt faktisk blir levert.⁸⁰ Videre sikrer dette at kommunen oppfyller sine kontraktsmessige forpliktelser. God kontraktsoppfølging sikrer også at ansatte i kommunen er lojale mot de inngåtte kontrakter. I tillegg bidrar kontraktsoppfølging til et godt samarbeid med leverandøren og kan derfor bidra til å avverge mulige misforståelser, konflikter og tvister.

3.9.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune kjøpte i 2019 varer og tjenester for i underkant av 72 millioner kroner, hvorav knappe 10,9 millioner var knyttet til investeringer.⁸¹ For 2020-2023 er det budsjettert med investeringer på omtrent 30 millioner kroner, i tillegg kommer vare- og tjenestekjøp til drift.

Sekretariatet har til dels lite informasjon som beskriver hvordan Kautokeino kommune gjennomfører anskaffelsesprosesser. Men ut fra kommunestyre saker i 2019 kan det se ut som Kautokeino kommune er med i innkjøpssirkelen, Finnut Consult AS. Innkjøpsretningslinjer er mottatt men ifølge kommunen er disse gått ut på dato. Nye retningslinjer skal behandles i kommunestyret i desember 2020.

I Årsrapport er et mål for kvalitetsutvikling på området innføring av «*House of control system*». Systemet er tatt i bruk og skal gi en oversikt over alle inngåtte avtaler, men det gjenstår ved utgangen av 2019 å få lagt alle avtaler inn i systemet og opplæring av lederne må gjennomføres.⁸²

⁷⁸ Lov om offentlige anskaffelser § 5.

⁷⁹ Veileder til offentlige anskaffelser: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-offentlige-anskaffelser/id2581234/sec10>

⁸⁰ Se Anskaffelser.no: <https://www.anskaffelser.no/anskaffelsesprosessen/anskaffelsesprosessen-steg-steg/kontraktsoppfolging#roller>

⁸¹ Tallene er hentet fra KOSTRA, tabell 12913 og 12320 og årsregnskap 2019.

⁸² Årsrapport 2019, s. 40

3.9.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv:

Området er svært vesentlig fra et økonomisk perspektiv. Området er også vesentlig for kommunen fra et omdømmeperspektiv, og det er vesentlig for tilbydere av varer og tjenester med mer.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et økonomisk perspektiv er det viktig for kommunen at den inngår avtaler som er økonomisk gunstig og fyller kommunen sine behov. Det er også viktig at kommunen har kartlagt sitt behov før anskaffelsen gjennomføres. Om ikke kan kommunen risikere å anskaffe noe som ikke var i tråd med formålet med mer. Dette kan igjen ha konsekvenser for både organisasjonen, medarbeidere og brukere.

Det foreligger også risiko for brudd på regelverket for offentlige anskaffelser. Kommunen kan ved brudd på regelverket bli ilagt overtredelsesgebyr av Klagenemnda for offentlige anskaffelser eller bli saksøkt av tilbydere ved brudd på regelverket. I et omdømmeperspektiv kan dette blant annet svekket tilliten til kommunen.

Det er også viktig at kommunen følger opp avtalene etter at de er inngått, og har systemer som sikrer at disse blir etterlevd av kommuneorganisasjonen i ettertid. Erfaringsmessig er kontraktsoppfølging et lite prioritert område.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være **høy**.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som reduseres den økonomiske risikoen, at det blir inngått avtaler som er økonomisk gunstig og fyller kommunen sine behov. Samt at det er etablert internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Ressurser og kompetanse på området er også risikoreduserende tiltak som vil styrke kommunens omdømme til leverandører og tilliten hos kommunens innbyggere.

Det er iverksatt risikoreduserende tiltak på området, men vi finner for øvrig lite om området samt at målsettingen til kommunen ikke er nådd i 2019. Gjeldende innkjøpsreglement er gått ut på dato men kommunestyret skal i desember 2020 behandle nye retningslinjer for Innkjøp. Risikoreduserende tiltak må derfor settes til kun **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området offentlige anskaffelser i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området og området er aktuell for forvaltningsrevisjon i midten av kommende planperiode.

3.10 Informasjonssikkerhet og personvern

3.10.1. Overordnet rammeverk

Kommunen behandler store mengder personopplysninger, og på mange tjenesteområder behandles det sensitive personopplysninger. God informasjonssikkerhet og god internkontroll vil bidra til å sikre at kommunen behandler personopplysninger lovlig, sikkert og forsvarlig.⁸³

Informasjonssikkerhet⁸⁴

Formelt sett defineres informasjonssikkerhet som en samlebetegnelse for krav til pålitelig og sikkerhet som knyttes til overføring og lagring av informasjon. Sikkerhetsområdet deles vanligvis inn i tre underområder. Disse er konfidensialitet og tilgjengelighet, informasjonskvalitet og informasjonsintegritet.

Konfidensialitet vil si at sensitiv eller gradert informasjon bare skal være tilgjengelig for autoriserte personer og prosesser. Tilgjengelighet gis vanligvis kun ved dokumentert behov. *Informasjonskvalitet* vil si at informasjonen er fullstendig, nøyaktig og gyldig, og et resultat av autoriserte og kontrollerte aktiviteter. *Informasjonsintegritet* beskriver det faktum at informasjon som sendes fra en enhet til en annen ikke kan forandres underveis, uten at mottaker vil kunne merke, og i noen tilfeller også bevise, det.

Datasikkerhet er sikkerhet for informasjon på digital form som overføres og lagres digitalt. Moderne IKT-systemer bruker en rekke metoder for å fremme informasjonssikkerhet. Konfidensialitet og tilgjengelighet søkes sikret gjennom å definere hva bestemte personer eller roller skal ha tilgang til av informasjon, og sikre at de riktige personene, og bare de, har tilgang. Sikringsmekanismene er vanligvis [krypteringsalgoritmer](#), og tilgang til sensitiv informasjon for autoriserte personer oppnås ved tilgang til kryptonøkler tilpasset den enkeltes sikkerhetsklarering.

I eForvaltningsforskriften § 15 framgår det at kommunen er forpliktet til å ha et internkontrollsystem basert på anerkjente standarder for styringssystem for informasjonssikkerhet.⁸⁵

⁸³ Digitaliseringsstrategi 2020-2023, s.9

⁸⁴ Store norske leksikon, <https://snl.no/informasjonssikkerhet>

⁸⁵ Forskrift om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften).

Personvern

Personvern defineres av Datatilsynet som retten til et privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger. Personvernbegrepet refererer ikke bare til vernet av privatlivets fred og den enkeltes personlige integritet. Begrepet innebærer i stor grad også vernet av enkeltpersoners rett til å ha innflytelse på bruk og spredning av personopplysninger om seg selv. Vi skal i størst mulig grad kunne bestemme over egne personopplysninger. Med de nye personvernreglene som er innført i hele EU/EØS fra 2018, har disse rettighetene blitt ytterligere styrket.⁸⁶

Personvern er underlagt omfattende lovregulering gjennom blant annet personopplysningsloven, helseregisterloven og regler om taushetsplikt. Men også personvern mer generelt er underlagt rettslig beskyttelse, for eksempel gjennom straffelovens regler om vern av privatlivets fred.⁸⁷ Både personvernlovgivningen og særlovgivning innen de tjenester som kommunen yter, stiller krav om rutiner som sikrer at kommunen ivareta personvernet.

Personvernombud.

Personopplysningsloven stiller krav til hvem som skal ha personvernombud.⁸⁸ Kautokeino kommune er pliktig til å ha personvernombud. Ombudets roller og oppgaver er å sørge for at det blir etablert rutiner som sikrer at ombudet på riktig måte og til rett tid involveres i alle spørsmål som gjelder vern av personopplysninger. Tidlig involvering legger til rette for etterlevelse av regelverket og for at personvern hensyn blir tatt når det utvikles nye løsninger».⁸⁹

Personvernforordningen (GDPR) innebærer at kommunen skal gjennomføre og dokumentere at ansatte har gjennomført opplæring i personvern og informasjonssikkerhet.⁹⁰

3.10.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har ikke en IKT-strategiplan, men det er i planstrategien for 2016-2019 anbefalt utarbeidelse av en egen IKT-strategiplan. Dokumentene bør også omfatte forhold knyttet til informasjonssikkerhet og personvern. Kommunen jobber med en kartlegging av nå-situasjon for IT/IKT som kommunen regner med er klar før utgangen av 2020.

Plandokumentet *Digitaliseringsstrategi* sier følgende om de viktigste forutsetninger for å kunne nå målene vedrørende informasjonssikkerhet og personvern:⁹¹

Trygg og effektiv bruk av personopplysninger og informasjonssikkerhet, innføring av Eu's Global Data Protection Regulation (GDPR) innen 24. mai 2018.

⁸⁶ Datatilsynet, <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>

⁸⁷ Regjeringen.no, <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/personvern/hva-er-personvern/id448290/>

⁸⁸ Personopplysningsloven, artikkel 37, Forvaltningsloven § 1

⁸⁹ Personopplysningsloven, artikkel 38-39 og Datatilsynets veileder for personvernombud

⁹⁰ <https://www.ks.no/fagomrader/arbeidsgiverpolitikk/kompetanse-og-rekruttering/personvern-og-informasjonssikkerhet--kompetansepakke-for-kommuner-og-fylkeskommuner/>

⁹¹ Digitaliseringsstrategi, s. 6 og s. 10

Beskrives mål, tiltak og gevinster for tverrsektorielle satsningsområder som blant annet: Personvern, taushetsplikt og informasjonssikkerhet.

Digitaliseringsstrategi 2017-2020 er under oppdatering og både utarbeidelsen av IT-Strategi og en sikkerhetsstrategi innen IT er med i valgperiodens planstrategi.

I årsrapport 2019- Helse og omsorg⁹²er tiltak for å sikre *personvern* gjennomført, tiltak beskrives ikke nærmere.

Sekretariatet har ut over dette funnet lite informasjon som beskriver hvor langt kommunen er kommet i prosessen samt måloppnåelse.

3.10.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

En kommunes informasjonssikkerhet og personvern er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Dette gjelder spesielt sett i forhold til brukere, medarbeidere, omdømme, innovasjon og utvikling i kommunen, samt økonomiske forhold som verdiskapning.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et bruker perspektiv er informasjonssikkerhet meget viktig for personvernet ved behandling av personopplysninger. Skytjenester, innsamling og bruk av stordata utfordrer informasjonssikkerhet og personvern. I forhold til medarbeidere er risikofaktorer blant annet om medarbeiderne har kunnskap og opplæring i informasjonssikkerhet og personvern, samt om (riktig) myndighet er delegert til aktuelle beslutningsnivå og medarbeidere i kommunen/tilgangskontroll. I et økonomisk perspektiv kan det oppstå forhold som svekker effektiviteten i kommunens virksomhetsstyring. Dette kan føre til utilsiktede utgifter både i selve styringssystemet og i kommunens tjenesteproduksjon, samt manglende måloppnåelse om en kostnadseffektiv drift.

I et omdømme perspektiv kan blant annet sikkerhetsbrudd, systemmangler svekke tillitten til kommunen. Informasjonssikkerhet skal sikre virksomhetens informasjon mot uønskete hendelser. Manglende informasjonssikkerhet innebærer risiko for cyberangrep, tapping av kritisk informasjon fra interne og eksterne, lekkasje av konfidensiell informasjon som personopplysninger, strategier og interne arbeidsdokumenter. Datakriminalitet, sabotasje og digitale innbrudd på kommunens IKT-systemer kan få store samfunnsmessige konsekvenser. Håndtering av slike hendelser krever systemer for avvik- og krisehåndtering.

I et organisatorisk perspektiv kan det oppstå utfordringer knyttet til blant annet arkiv forvaltning, der helhetlig dokumentasjons- og arkivforvaltning skal sikre riktig tilgang, hensiktsmessig bruk, rettidig sletting og at bevaringsverdige opplysninger faktisk blir bevart. Kommunens dokumentasjon skal være tilgjengelig på kort og lang sikt for alle som har rettmessige krav. For å oppnå dette må kommunen ha et forsvarlig og effektiv arkiv- og dokumentasjonsforvaltning både nå og i framtiden. Langtidsbevaring av dokumentasjon og arkiv fra alle deler av virksomheten er påkrevd. Andre utfordringer kan være knyttet til effektivisering og måloppnåelse.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

⁹² Årsrapport 2019, s.61

Risikoreduserende tiltak:

Det er iverksatt risikoreduserende tiltak på området, og er et fokus område. Digitaliseringsstrategi er utarbeidet og igangsatt og plandokument for IKT er med i valgperiodens planstrategi. Arkiv har ved tilsyn fått en del anmerkninger som kommunen jobber med for å utbedre. Risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området informasjonssikkerhet og personvern i planperioden 2013-2020. Deler av området (særlig personvern) kan være gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Det kan være aktuelt å vurderes området i kommende planperiode.

3.11 Åpenhet, innsyn og informasjon - offentlighet

3.11.1. Overordnet rammeverk

Åpenhetsprinsippet

På alle de sentrale myndighetsområdene i Norge eksisterer det et åpenhetsprinsipp, forankret i Grunnlovens §100. Her slås det fast at alle har rett til innsyn i dokumentene til staten og kommunene og til å følge forhandlingene i rettsmøte og folkevalgte organ.

Informasjonsplikt

I kommuneloven § 4 framgår det at kommuner aktivt skal informere om egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommunen. Kommunen skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon.

Møteoffentlighet

I kommuneloven § 11-5 framgår det at alle har rett til å være til stede i møter i folkevalgte organer dersom ikke noe annet følger av denne paragrafen (møteoffentlighet). Møtet skal kunngjøres på en hensiktsmessig måte, også hvis det antas at møtet vil bli helt eller delvis

lukket.⁹³ Sakslisten til møtet og andre møtedokumenter som ikke er unntatt fra offentlighet, skal være tilgjengelige for allmennheten.⁹⁴ Det skal føres møtebok for møter i alle folkevalgte organer. Med unntak av delene som er unntatt fra offentlighet, skal møteboken være tilgjengelig for allmennheten.

Dokumentoffentlighet

Offentleglova inneholder bestemmelser om retten til å få se (innsyn) i dokumenter i offentlig forvaltning. Hovedregelen er at alle kan kreve innsyn i saksdokumenter, journaler og andre lignende registre. Loven inneholder også bestemmelser om hva som regnes som dokument og når et dokument blir offentlig. Som hovedregel skal innsyn gis gratis. Loven har en bestemmelse om «merinnsyn». Det betyr at myndighetene skal vurdere om det kan gis innsyn, selv om dette i utgangspunktet kan nektes. Loven har bestemmelser om unntak fra retten til innsyn. Slike unntak kan være begrunnet med at opplysningene er underlagt taushetsplikt. Organ som er omfatta av offentleglova, kan gjøre dokument allment tilgjengelig på Internett, med unntak for opplysninger som er underlagt taushetsplikt i lov eller i medhold av lov.⁹⁵ Offentleglova regulerer videre hvordan kommuner skal behandle innsynskrav, klagerett med mer.

Journalføringsplikt med mer

Kommunen skal føre journal etter reglene i arkivloven med forskrifter (inngående og utgående dokument).⁹⁶ Kongen kan gi forskrift om at organ som fører elektronisk journal, skal gjøre den allment tilgjengelig på Internett, og om hvordan det skal gjøres.

3.11.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har et servicetorg som håndterer eller videreformidler henvendelser fra publikum. Kommunen har en egen hjemmeside, hvor det finnes blant annet informasjon om kommunen, tjenester og politikk. Den inneholder også noen selvbetjeningsløsninger. På hjemmesiden finner man møteplan for folkevalgte organer, sakspapirer og referater.

Kautokeino kommunen er en av de få kommunene i Vest-Finnmark som ikke har streaming av politiske møter, men der innbyggerne kan følge møte via nærradio.

Kommunens postliste er tilgjengelig på hjemmesiden, og det er funksjonalitet for å be om innsyn. Det informeres om at postlistene er offentlige dersom de ikke inneholder spesielle opplysninger (jf. offentlighetsloven) og at man kan få kopi av offentlige dokumenter ved å henvende seg til kommunen.

Pressens offentlighetsutvalg har utarbeidet en åpenhetsindeks for norske kommuner.⁹⁷ Undersøkelsen baserer seg dels på hvordan et innsynskrav blir håndtert, dels på tilgjengeligheten av viktig informasjon på kommunenes hjemmesider og dels på et spørreskjema til kommunene selv. Kommunene i Finnmark er i gjennomsnitt de mest lukkede kommunene i 2018. Maksimalt score er 30,5 poeng, Gjennomsnittet er 5,25 poeng. Kautokeino kommune har et meget dårlig score på -6 poeng. Tall for 2019 er ikke tilgjengelig

⁹³ Kommuneloven § 11-3.

⁹⁴ Kommuneloven § 11-3.

⁹⁵ Offentleglova § 10.

⁹⁶ Offentleglova § 10.

⁹⁷ Presse.no <https://presse.no/dette-mener-np/apenhetsindeksen-2018/>

per nå men Kautokeino kommune har satt i verk tiltak i 2019, blant annet en betydelig oppgradering av kommunens hjemmeside for innsyn i saker.

3.11.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv og et samfunns- og omdømmeperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et organisatorisk perspektiv, et medarbeiderperspektiv, et økonomisk perspektiv og et politisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

En kommunes grad av åpenhet og innsyn for innbyggerne er i stor grad styrt av kommunens valgte løsninger for å informere innbyggerne. Vesentlige redskap for dette er kommunens hjemmesider og kommunens fysiske tilgjengelighet, for eksempel ved bruk av servicekontor etc. Jo mindre informasjon kommunen har på sine hjemmesider, desto mindre grad av tilgjengelighet og åpenhet. Dersom graden av åpenhet er lav vil dette svekke innbyggernes mulighet til å skaffe seg kunnskap om kommunens virksomhet, svekke innbyggernes tilgang på informasjon om deres rettigheter og plikter, samt svekke innbyggernes innsyn i politiske og administrative prosesser, og de beslutninger som fattes.

I et økonomisk perspektiv kan lav grad av åpenhet og tilgjengelighet føre til unødige kostnader for kommunen. I et medarbeiderperspektiv kan de ansattes kapasitet, holdninger og kompetanse styrke eller svekke kommunens grad av åpenhet og tilgjengelighet. Graden av dette vil også bero på hvordan kommunen velger å organisere sine tjenester, for eksempel om ulike tjenester har et ansikt utad til publikum eller ikke. Manglende åpenhet og innsyn vil også kunne ha negative effekter sett i forhold til demokrati og politikk. Manglende åpenhet kan føre til at innbyggerne ikke får innsikt i de lokalpolitiske prosesser, samtidig som de folkevalgte ikke når ut til innbyggerne med sine budskap, og sine begrunnelser for sine beslutninger. Dette kan også svekke den offentlige debatt, både i forkant og i etterkant av møter i folkevalgte organer. Lav grad av åpenhet og tilgjengelighet kan svekke kommunens omdømme.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på et **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som øker kommunens grad av åpenhet, herunder informasjon til innbyggerne, innsyn, tilgjengelighet, samt selvbetjeningsløsninger. På hjemmesiden til Kautokeino kommune informeres det bare i begrenset grad om retten til å kreve innsyn. Det opplyses ikke om pris for tjenesten, saksbehandlingstid eller klagerett.

Hjemmesiden til Kautokeino kommune har de siste årene fått et betydelig løft og er meget bruker vennlig.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis ivarettatt og risikoreduserende tiltak settes derfor til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder dette området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Deler av området kan være gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå. På arkivnivå har kommunen fått flere avvik i 2019. Dette følges opp av kommunen og tilsynsmyndighet.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området er ikke aktuell for forvaltningsrevisjon i kommende periode.

3.12 Sikkerhet og beredskap

3.12.1. Overordnet rammeverk

Lovens formål om kommunal beredskapsplikt § 1 er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur.⁹⁸ Det vil si at kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder. I det ligger det at de skal være opptatt av innbyggernes ve og vel.

Området har flere særlovgivninger blant annet innenfor brann, vann, kraft, akutt forurensning, plan- og bygningsloven samt helse/omsorg.

ROS-Analyse:

I følge Sivilbeskyttelsesloven plikter kommunen å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.⁹⁹

Risiko- og sårbarhetsanalysen skal legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder ved utarbeiding av planer etter Plan- og bygningsloven. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner og for øvrig ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet.¹⁰⁰

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalysen.

⁹⁸ Lov om kommunal beredskapsplikt (Sivilbeskyttelsesloven 2010)

⁹⁹ Lov om kommunal beredskapsplikt (Sivilbeskyttelsesloven 2010), § 14

¹⁰⁰ Plan- og bygningsloven § 11-4 første ledd

Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet.¹⁰¹ Kommunene skal utvikle trygge og robuste lokalsamfunn og har et grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner.

Lov om kommunal beredskapsplikt (sivilbeskyttelsesloven) har som formål å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur.¹⁰² Det vil si at kommunene har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder. I det ligger det at de skal være opptatt av innbyggernes ve og vel.

Området har flere særlovgivninger blant annet innenfor brann, vann, kraft, akutt forurensning, plan- og bygningsloven, samt helse og omsorg.

I følge sivilbeskyttelsesloven plikter kommunen å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.¹⁰³

3.12.2. Kautokeino kommune

Gjeldende beredskapsplan for Kautokeino kommune ble vedtatt av kommunestyret 27.06.2019 (sak 14/19). Det framgår av saksframstillingen at planen er basert på en helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen:

Kautokeino kommune har gjennomført en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som skal være grunnlaget for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Det er grunnen til at dette er en del av alle beslutningsprosesser, der formålet er å hindre og møte uønskede hendelser. Den må derfor inngå i alle sentral beslutningsprosesser som har til hensikt å forebygge og forberede håndtering av uønskede hendelser slik at tap av liv, helse, miljø, viktig infrastruktur og materielle verdier kan unngås og/-eller bli så små som mulig.

I kommuneplanens samfunnsdel står det:

«Kommunen skal ivareta samfunnssikkerhet og beredskap, og forebygge uønskede hendelser som kan utgjøre fare eller risiko for befolkningen. Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse skal ligge til grunn for tiltak som iverksettes.» Dette arbeidet og planen skal sikre at kommunen tar hensyn til befolkningens sikkerhet og trygghet. Kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet uavhengig av enhetsgrensene.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse har følgende tverrfaglige gruppe jobbet med høsten 2018: Beredskapskoordinator Nils Runar Hætta, saksbehandler på NAV Agnethe Eriksen, kriseledelsens informasjonsmedarbeider Maia Hætta, brannsjef Nikken Turi og kommunalleder for helse og omsorgsenheten Kent Ailo Hætta. Fokus for arbeidet har vært å gjøre en ny vurdering av hendelser fra den forrige risiko- og sårbarhetsanalysen og rette opp avvikene i forhold til formalkravet i den samme planen.

¹⁰¹ Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt.

¹⁰² Lov om kommunal beredskapsplikt (sivilbeskyttelsesloven 2010) § 1.

¹⁰³ Lov om kommunal beredskapsplikt (sivilbeskyttelsesloven 2010) § 14.

Analysens hovedresultater viser at for de forskjellige hendelsene kan det settes inn tiltak som gjør konsekvensene av hendelsene mindre. Arbeidsgruppen mener at det i kommunen må være et system som sikrer at det jobbes helhetlig med beredskap og at det settes inn tid/ressurser for å prioritere dette arbeidet. Anbefalingen er at det pekes ut en person fra hver av de fem enhetene i kommunen til å være med i en ressursgruppe, som får som mandat å jobbe med beredskapsmessige saker. Det settes av tid og ressurser for å møtes fem ganger i året. Beredskapskoordinator jobber med disse sakene kontinuerlig. Kautokeino kommune må jobbe videre med hendelsene som her er analysert slik at det er oppdaterte beredskapsplaner på alle områder om det oppstår uønskede hendelser. Det må også gjennomføres opplæring og kommunens beredskapsgruppe må få øve sammen med enhetene.

Kommunens overordnede beredskapsplan skal evalueres og revideres hvert fjerde år og vedtas av kommunestyret. Ressursoversikter og varslingslister i planen vil oppdateres fortløpende, for å møte endringer og holde fortløpende oversikt.¹⁰⁴

I risikoanalysen ble det analysert ulike hendelser, som større ulykker/katastrofer som kan inntreffe i området og i beredskapsplanen er det utarbeidet handlingsplaner for disse. I tillegg til de særskilte handlingsplanene inneholder beredskapsplanen en plan for kommunens kriseledelse, varslingslister, ressursoversikter, evakueringsplaner og plan for informasjon til befolkningen og media.

Sekretariatet har ikke klart å finne ROS-analysen, men ser henvisninger til denne i overordnet beredskapsplan. I årsrapport vises det til at er utarbeidet plan for terrortrussel, for øvrig finner vi ikke dokumentasjon på at det opprettet ressursgruppe, antall møter og om det er gjennomført opplæring eller at det er gjennomført årlige øvelser.

3.12.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

En kommunes sikkerhet og beredskap er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Dette gjelder spesielt i et samfunns- og miljøperspektiv og et brukerperspektiv, men også ut fra et økonomisk perspektiv, et medarbeiderperspektiv og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Brukerperspektiv: Svikt i kommunens arbeid med sikkerhet og beredskap kan øke risikoen for manglende dekning av innbyggernes grunnleggende behov for tjenester, både fra offentlig og privat virksomhet. Svikt i kommunens kommunikasjon og informasjon til innbyggerne kan blant annet føre til unødvendig uro og panikk i befolkningen og lokalsamfunnet. Dette kan også bidra til at innbyggere ikke opptrer slik de kommunale myndigheter pålegger eller anbefaler.

Medarbeiderperspektiv: I et medarbeiderperspektiv kan det for eksempel forekomme lav eller ingen kunnskap om hvilken rolle og funksjon ulike ansatte i kommunen skal ha i krisetider. Det kan også være at det ikke foreligger noen form for eller klart definerte roller og funksjoner for kommunens ansatte i krisetider.

¹⁰⁴ Overordnet beredskapsplan, s. 2

Samfunns- og miljøperspektiv: Ved eventuell svikt i kommunens arbeid med sikkerhet og beredskap må det antas at risikoen for skade og andre negative virkninger vil øke ved eventuelle uønskede hendelser som for eksempel naturkatastrofer, ulykker og pandemier. Dette gjelder blant annet miljø, natur, helse, eiendom, infrastruktur, næringsliv, tilgang på velferdstjenester og andre samfunnsforhold.

Økonomisk perspektiv: Uønskede hendelser som for eksempel naturkatastrofer, ulykker og pandemier kan ha store økonomiske konsekvenser, både direkte og indirekte. Det være seg skade på offentlig og privat eiendom og utstyr, tapte inntekter for næringsliv, tapte lønnsinntekter for innbyggerne, samt økte utgifter for kommunen. Graden av slike konsekvensene kan videre påvirkes av kommunens grad av forebyggende arbeid og evne til å håndtere konkrete kriser som inntreffer.

Organisatorisk perspektiv: I et organisatorisk perspektiv kan det finne sted risikofaktor og uønskede hendelser på mange plan i kommunens arbeid med sikkerhet og beredskap. Det kan forekomme svikt i blant annet kartlegging, analyser og planlegging (ROS-analyser med mer), organisering av krise- og beredskapsarbeid, samhandling innad i kommunen, samt kommunens samhandling med omgivelsene.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Kommunen har en plan for sikkerhet og beredskap. Vi har imidlertid ikke klart å finne at det er opprettet ressursgruppe, antall møter og om det er gjennomført opplæring eller at det er gjennomført årlige øvelser.

At kommunen har en plan for sikkerhet og beredskap av relativt ny dato bidrar til å redusere risikoen på området. På dette området vurderes derfor de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill på området.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Deler av området kan være gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området og området er aktuell for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.13 Klima, miljø og energi

3.13.1. Overordnet rammeverk

Klima, miljø og energi er et globalt ansvar. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringer innen 2030. For å stoppe klimaendringene i mål 13, må Norge redusere utslippene sine.¹⁰⁵

Kyoto-avtalen er en internasjonal avtale vedtatt 11. desember 1997 i Kyoto, Japan. Formelt er Kyoto-avtalen en protokoll til Klimakonvensjonen som ble vedtatt under FNs konferanse om miljø og utvikling i 1992 (Rio-konferansen). Formålet er å redusere utslipp av skadelige klimagasser.¹⁰⁶

I klimaloven framgår det at loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge i 2050.¹⁰⁷

Forurensningslovens formål i § 1 er å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall, samt at loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornøyelse.

Klimameldingen (St. meld. nr. 34 2006 – 2007) pekte spesifikt på kommunenes muligheter til å bidra med reduksjon i utslipp av klimagasser. Klima- og forurensningsdirektoratet beregnet at kommunene hadde et potensial til å bidra med utslippsreduksjoner på inntil 8 millioner tonn CO2 innen 2020. Det ble påpekt at kommunene særlig kunne påvirke utslippene fra transport, avfallsfyllinger, stasjonær energibruk og landbruk.¹⁰⁸

For å stimulere kommunene til å arbeide med å ta ut dette potensialet, etablerte ENOVA programmet «Kommunal energi- og miljøplanlegging» som blant annet ga tilskudd til utarbeidelse av kommunale energi- og klimaplaner.¹⁰⁹ Alle kommuner bør ha en energi- og klimaplan, men det er ikke et lov-krav.¹¹⁰

I 2009 kom statlig planretningslinje for klima og energiplanlegging i kommunene fastsatt med hjemmel i plan- og bygningsloven. Formålet med planretningslinjene var å:

- a) Sikre at kommunene går foran i arbeidet med å redusere klimautslipp
- b) Sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene
- c) Sikre at kommunene bruker et bredt spekter av sine roller og virkemidler i arbeidet med å redusere klimautslipp.

¹⁰⁵ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

¹⁰⁶ <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/Miljoe-og-klima/Kyotoprotokollen>

¹⁰⁷ Lov om klima (klimaloven) § 1.

¹⁰⁸ St.melding nr. 34,s. 71 og s. 138

<https://www.regjeringen.no/contentassets/c215be6cd2314c7b9b64755d629ae5ff/no/pdfs/stm200620070034000dddpdfs.pdf>

¹⁰⁹ Enova, https://www.enova.no/upload_images/6F4A0A3EE001488089C299E05EACB849.pdf

¹¹⁰ Enova- veileder 2008, https://www.enova.no/upload_images/6F4A0A3EE001488089C299E05EACB849.pdf

Plan- og bygningslovens formål (§ 1-1) er at loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. I plan- og bygningslovens plandel § 3-1 framgår det at oppgaver og hensyn i planleggingen etter loven skal fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.

Kommunene er i forskrift pålagt å innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre miljøvennlig energiomlegging i tråd med retningslinjene.¹¹¹

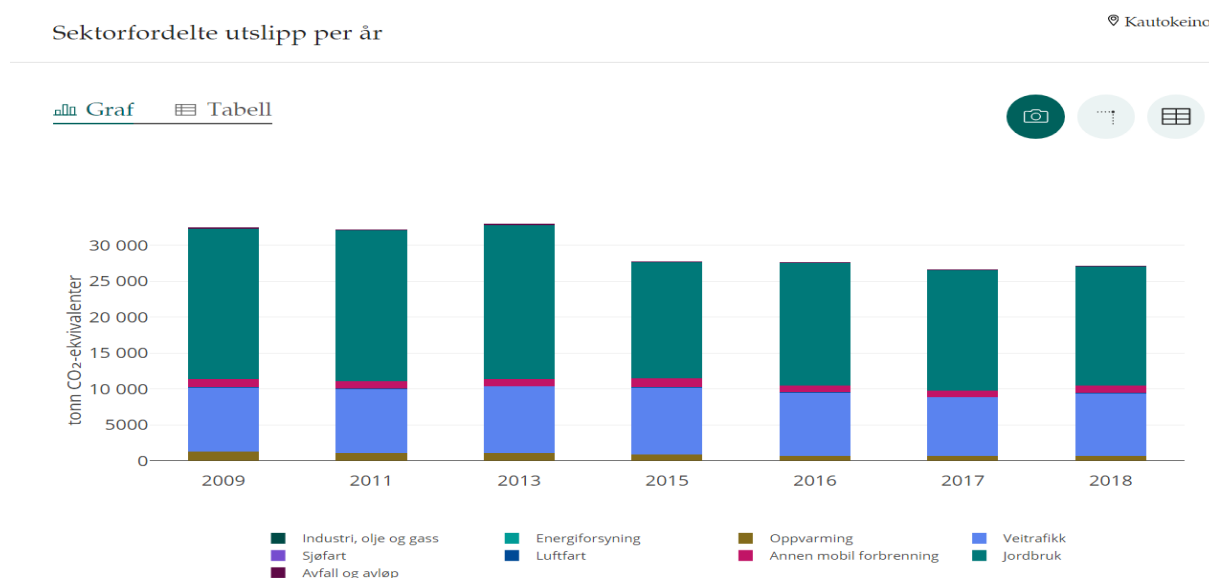
For å stimulere kommunene til å arbeide med å ta ut dette potensialet, etablerte ENOVA programmet «Kommunal energi- og miljøplanlegging» som blant annet ga tilskudd til utarbeidelse av kommunale energi- og klimaplaner.

3.13.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har en klima- og energiplan fra 2011.¹¹² I kommuneplanens samfunnsdel (fra 2017) og arealdel (fra 2017) og reviderte kommunale planstrategi (2016-2019) er ikke området spesielt nevnt som et fokus område.

Området er også lite beskrevet i Kautokeino kommunes årsrapport for 2019 om hva kommunen gjør i forhold til klima, miljø og energi. Under område *Naturforvaltning* er fastsettelse av scooterløypene i Kautokeino kommune etter nye forskrifter igangsatt og skal etter planen være sluttført ved utgangen av 2020. ENØK-tiltak- energiprogram i formålsbyggene i kommunen er vedtatt i kommunestyret med ikke igangsatt som følge av kapasitetsutfordringer.¹¹³

Figur: Klimagass utslipp per år for Kautokeino kommune:

Kilde: Miljødirektoratet

¹¹¹ Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

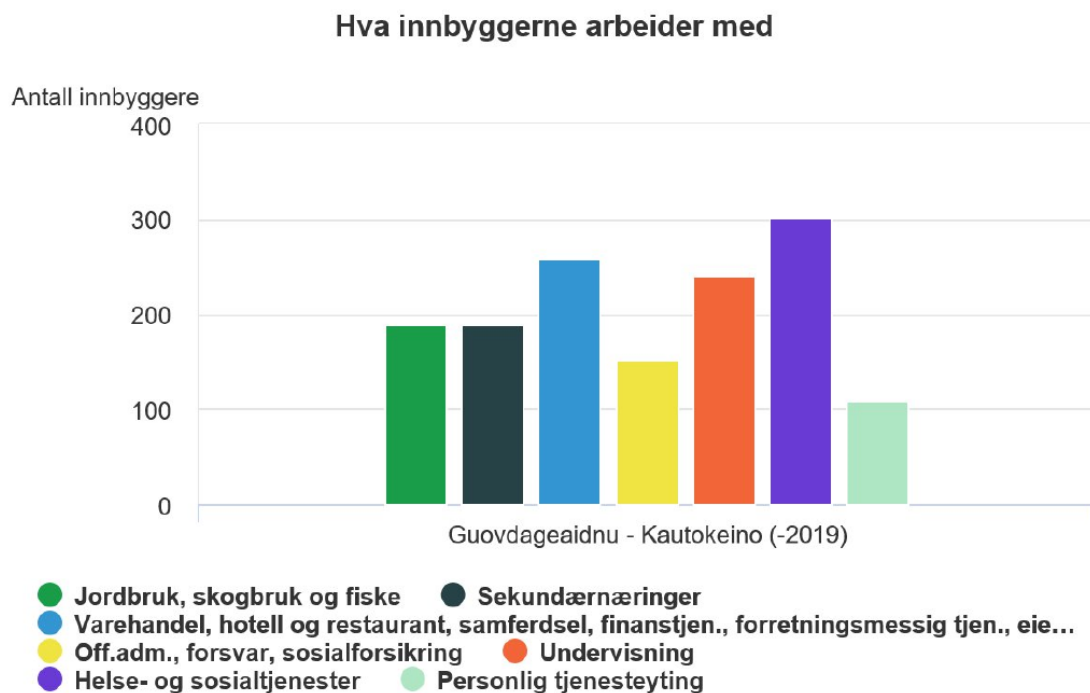
¹¹² Arealplan, s.8

¹¹³ Årsrapport 2019, s. 77 og 85

Diagrammet viser at i Kautokeino kommune er det jordbruk som står for det største klimagass utslippet per år, i tillegg til veitrafikk. Næringsgrunnlaget i Kautokeino er i all hovedsak reindrift. I tillegg drives noe jordbruk. (melkeproduksjon).¹¹⁴ Validitet, gyldighet av diagrammet kan virke noe usikkert med tanke på at jordbruk ikke er en hovednæring i kommunen. Det er sannsynlig at dette gjelder totalt for jordbruk, skogbruk og fiske sett under ett.

Arbeid og inntekts fordeling i Kautokeino kommune er som følgende:¹¹⁵

Arbeid og inntekt

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

3.13.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Området er spesielt vesentlig sett ut i fra et samfunns- og miljøperspektiv. Området er også vesentlig i relasjon til brukere, medarbeidere, organisatoriske forhold, politiske forhold, samt i et økonomisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Ut ifra et samfunns- og miljøperspektiv er det en risiko for at kommunen av ulike årsaker ikke når målene om reduksjon av klimagassutslipp. Risikoen for manglende regeletterlevelse på området er også til stede. Slike forhold kan blant annet ha negativ virkning på kommunens omdømme.

Manglende måloppnåelse kan blant annet skyldes organisatoriske forhold, for eksempel at oppfølging av kommunens klimamål er spredt på ulike enheter i kommunen, med liten grad

¹¹⁴ <https://snl.no/Kautokeino>

¹¹⁵ Årsrapport 2019, s.7

av samordning og koordinering. Videre foreligger det en risiko for manglende prioritering av klimatiltak, både politisk og administrativt. Det kan videre være vanskelig å finne målekriterier og data. Lite målbare effekter kan gi lavere oppslutning om tiltak. Dette vanskeliggjør også å finne riktige tiltak i klimaarbeidet. Det er også en risiko for at klimamål nedprioriteres i kommunens øvrige planverk.

I et medarbeiderperspektiv kan det være relevant å trekke frem risikofaktorer som graden av kompetanse om klimautfordringer og kunnskap om kommunale verktøy i klimaarbeidet.

Kommunens klimapolitikk og gjennomføringen av denne vil også bero på om dette er forankret i kommunens øverste folkevalgte organ, både formelt og reelt.

Tiltak for å redusere klimautslipp kan være direkte og indirekte økonomisk fordelaktig for kommunens drift. Reduksjon av strømforbruk kan for eksempel føre til lavere strømutgifter. Å ikke gjennomføre et slikt tiltak kan derfor resultere i unødige utgifter for kommunen. Videre kan fravær av klimatiltak, i et globalt perspektiv, føre til klimautfordringer, som påvirker vær og natur lokalt, med de skader og kostnader dette kan medføre for kommunen og lokalsamfunnet.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Særskilt risiko for Kautokeino kommune:

Kommunebarometeret sin tabellen for Miljø viser at Kautokeino kommune scorer svært lavt på areal formålsbygg per innbygger, energibruk per bruker, avfall per innbygger, avfallsgjenvinning og utslipp av klimagasser. I tillegg er Klima- og energiplan fra 2011, og det er en risiko for at plan ikke er oppdatert til dagens situasjon med tanke på klima- og teknologiutvikling. I Planstrategi 2016-2019 er ikke revidering av klima- og energiplan oppført og i ny planstrategi for perioden 2020-2023 bør dette tas med. ENØK-tiltak er ikke igangsatt av kapasitetsmessige utfordringer.

Risikoreduserende tiltak

Så vidt vi har funnet ut er alle planer som berører dette området (kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel og kommunens klima- og energiplan) utdaterte.

Det må dermed svares **nei** på spørsmålet om det foreligger risikoreduserende tiltak.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området, men dette er et sentralt tema, som bør være gjenstand for forvaltningsrevisjon. Særlig gjelder dette oppfølging av kommunens arbeid med å få på plass planer som tar hensyn til dagens kunnskap, krav og utfordringer på området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. At kommunen har svært lav karakter på sentrale nøkkeltall tilsier at området bør ses nærmere på. Det er aktuelt med forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

3.14 Bemanning, rekruttering og kompetanse

3.14.1. Overordnet rammeverk

Riktig og god kompetanse sikrer kommunene kvalitet i tjenestene, effektiv ressursutnyttelse og godt omdømme som en attraktiv arbeidsplass.¹¹⁶ Regjeringen, partene i arbeidslivet og frivillig sektor har signert en felles strategi for kompetansepolitikk. Nasjonal kompetansepolitisk strategi skal sikre arbeidslivet den kompetansen det har bruk for. Nasjonal kompetansepolitisk strategi har som mål å bidra til at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Norge et konkurransedyktig arbeidsliv, en effektiv og god offentlig sektor, og at flest mulig deltar i arbeidslivet.¹¹⁷

Rekruttering handler om å få tak i én konkret person til én bestemt stilling, ideelt sett til lavest mulig kostnad.¹¹⁸ Utfordringene for kommuner er todelt. For det første må kommunen fremstå som en attraktiv arbeidsgiver for å tiltrekke seg søkere. For det andre må kommunen være en attraktiv arbeidsgiver for å beholde den eksisterende arbeidskraften.

Rettslige og formelle krav til tilsetninger i kommuner framgår hovedsakelig i arbeidsmiljøloven,¹¹⁹ forvaltningsloven, kommuneloven, ulovfestet rett, Hovedtariffavtalen for KS-området, uttalelser fra Sivilombudsmannen¹²⁰ og kommunenes egne rutiner på området.

Kvalifikasjonsprinsippet gjelder for tilsetninger i offentlig sektor, herunder for kommuner.¹²¹ Prinsippet er ikke lovfestet per i dag, men det er sikker rett at kvalifikasjonsprinsippet har lovs rang. Prinsippet innebærer blant annet at arbeidsgiver, ved tilsetting i offentlige stillinger, skal tilsette den av søkerne som etter en samlet vurdering anses best kvalifisert for stillingen.

¹¹⁶ Se KS: <https://www.ks.no/fou-sok/2010/094010/>

¹¹⁷ Se KS: <https://www.ks.no/fagomrader/arbeidsgiverpolitikk/kompetanse-og-rekruttering/skal-sikre-kompetanse-i-arbeidslivet/>

¹¹⁸ Se KS: <https://www.ks.no/fagomrader/arbeidsgiverpolitikk/kompetanse-og-rekruttering/profilerings--og-rekrutteringsarbeid2/rekruttering/>

¹¹⁹ Se arbeidsmiljøloven kapittel 13 (vern mot diskriminering) og kapittel 14 (ansettelse mv.) <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>

¹²⁰ Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

¹²¹ Se Sivilombudsmannen: <https://www.sivilombudsmannen.no/aktuelt/tilsetting-krav-til-saksbehandlingen-ved-vurdering-av-personlig-egnethet/>

I kommuneloven framgår det at kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

3.14.2. Kautokeino kommune

Samfunnsplan sine satsningsområder og målsettinger for området Helse og velferd er:¹²²

Kommunen har god dekning av kvalifisert, samisktalende helsepersonell – av begge kjønn.

*a) **Motivere gutter og menn:** Motivere flere gutter til å velge utdanningsløp innenfor helsesektoren.*

*b) **Rekruttering:** Drive aktivt og langsiktig rekrutteringsarbeid for å sikre at flere samisktalende med etterspurt kompetanse ønsker å bli i, eller flytte til Kautokeino.*

*c) **Kompetanseheving og karriereutvikling:** Gi medarbeidere muligheter til nødvendig kompetanseheving og karriereutvikling, herunder innenfor samisk språk og kultur.*

*d) **Samarbeid:** Ta initiativ til samarbeid med Samisk høyskole og Universitetet i Tromsø om profesjonsutdanning innen helsefag.*

Det framkommer lite i kommunens årsrapport for 2019 som beskriver hvordan kommunen arbeider med kompetanseutvikling og hvordan det arbeides med å rekruttere og beholde medarbeidere. Det opplyses imidlertid at det jobbes målrettet med rekruttering av samisk Helsepersonell. Generelt økt bruk av samisk språk og utvikle medarbeidernes kompetanse tilpasset brukernes og enhetens behov og etterspørsel.¹²³

I følge planstrategi for 2016-2019 er det ikke en felles kompetanseplan men hver enhet har egne kompetanseplaner.¹²⁴ Det er ifølge kommunen ikke en oppdatert kompetanseplan for kommunen. Enkelte enheter har utarbeidet delkompetanseplaner. I kommende planperiode er kompetanseplan tatt med i planstrategien.

Utfordringer for spesielt helse og omsorg¹²⁵ er knyttet til å rekruttere og beholde helsepersonell. Stabiliserings tiltak for helsepersonell på alle nivå bør opprettholdes/videreføres. Enkelte områder hvor det er spesielle rekrutteringsutfordringer bør man vurdere å sette inn nye rekrutteringstiltak. Det er viktig å se på stabilitet over lengre tid. Det å opprettholde tilbud i samfunnet, som bolig, barnehage, skole og andre fritidstilbud vil være med på rekruttere og stabilisere helsepersonell.

3.14.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Området er spesielt vesentlig sett ut i fra et medarbeiderperspektiv. Området er også vesentlig sett ut ifra et organisasjonsperspektiv, særlig med tanke på kommunen som arbeidsgiver, samt et omdømmeperspektiv. Området kan også ha virkninger sett ut i fra et brukerperspektiv og et økonomisk perspektiv.

¹²² Samfunnsplan, s. 19-20

¹²³ Årsrapport 2019, s.58-59

¹²⁴ Planstrategi 2016-2019, s. 4

¹²⁵ Økonomiplan 2020-2023, s.58

Risikofaktorer og konsekvenser

At kommunen har gode rekrutterings- og tilsettingsprosesser er avgjørende for å om kommunen er synlig og attraktiv som arbeidsgiver. Det samme gjelder kommunens generelle arbeidsgiverpolitikk, herunder personalpleie. Kommunens omdømme har også betydning i denne sammenhengen. Det knytter seg en rekke risikofaktorer til dette.

Å rekruttere og beholde kvalifisert og relevant kompetanse er en viktig oppgave som krever tid og ressurser, noe som igjen medfører utgifter for kommunen. Hvorvidt det legges til rette for gode og grundige rekrutteringsprosesser kan være avgjørende for om kommunen får tilsatt de rette menneskene i de rette stillingene, noe som igjen påvirker om kommunen får tilført riktig arbeidskraft sett i forhold til de tilsvarende lønnsutgiftene. Kommunen jobber med å redusere uønskede deltidsstillinger spesielt innen helse og omsorg.

Dersom de som ansettes ikke fungerer i sine stillinger blant annet hva gjelder utføring av arbeidsoppgaver, vil dette blant annet føre til at kommunen ikke får igjen som ønsket sett i forhold til lønnsutgifter og tjensteproduksjon, som igjen kan ha konsekvenser for brukerne av kommunale tjenester. Dette kan igjen påvirke kommunens omdømme i omgivelsene, herunder misnøye med kommunens tjenestekvalitet.

Særsilt risiko for Kautokeino kommune

Tall fra kommunebarometer for kompetanse i de ulike tjeneste områdene viser lav kompetanse både i grunnskole, barnevern, barnehage, pleie og omsorg, samt lavt antall årsverk for psykiatriske sykepleiere. I tillegg mangler en felles kompetanseplan for kommunen.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være **høy**.

Risikoreduserende tiltak

Det er iverksatt risikoreduserende tiltak på området, men vi finner for øvrig lite om området. Kautokeino kommune har til dels planer, mål og strategier knyttet til rekruttering og kompetanse. Kommunen scorer lavt på kommunebarometeret på flere tjenesteområder. Utarbeidelse av en felles kompetanseplan er tatt med i kommende planstrategi.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være lite ivaretatt og risikoreduserende tiltak settes derfor til **nei**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er vedtatt oppstart men ikke levert per oktober 2020 forvaltningsrevisjon *Rutiner for ansettelser* på området i planperioden 2013-2020. Gjennomført prosjekt *Ressursbruk og kvalitet i Pleie- og omsorg* konkluderte med at Kautokeino kommune har gjennom praksis etablert rutiner og prosedyrer som skal sikre faglig kvalitet og kompetanse på systemnivå. Dette området er tradisjonelt sett ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Det er aktuelt med en forvaltningsrevisjon av området ut fra det lave score på kompetanse, med fokus på rekruttering og kompetanseheving i Kautokeino kommune.

3.15 Næringsutvikling

3.15.1. Overordnet rammeverk

Næringsarbeid er kommunens redskap i utviklingsarbeid mot eksisterende og nye næringsaktører, og dermed en naturlig samarbeidspart for næringslivet.

Tildeling fra det kommunale næringsfondet skal skje i tråd med gjeldende retningslinjer, samt vedtekter og lovverk på området.

3.15.2. Kautokeino kommune

Næringsutvikling er et av fokusområdene i kommuneplans samfunnsdel 2017-2030.¹²⁶

Målsetting for næringsutvikling er:

Kommunen skal drive strategisk næringsutviklingsarbeid, med fokus på følgende bransjer:

- 1. Råstoffutvinning*
- 2. Kultur og reiseliv*
- 3. Eksklusive nisjeprodukter*
- 4. Offentlig sektor, herunder forskning og undervisning*

I planstrategi for 2016-2019 skal Næringspolitisk handlingsplan utarbeides-/revideres i 2017. Sekretariatet har ikke funnet dokumentasjon på at det er utarbeidet en næringspolitisk handlingsplan.

Næringsavdelingen i Kautokeino kommune¹²⁷

Hjemmesiden til kommunen presenterer næringsavdelingen slik:

¹²⁶ Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030, s.4 og s. 25

¹²⁷ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/naring-og-arbeid/naringsutvikling/>

Kautokeino kommune er opptatt av å legge til rette for eksisterende og ny næring i kommunen. Gjennom samhandling og felles, målrettet innsats bygd på glød, glede og begeistring, skal Kautokeinosamfunnet videreutvikles og framstå som attraktivt, både som bosted og arena for bedriftsetableringer.

Noen av arbeidsoppgavene til næringsavdelingen er å:

- Administrere det kommunale næringsfondet som for 2020 er 1,7 millioner kroner. Søknaden sendes inn via [regionalforvaltning.no](https://www.regionalforvaltning.no). Der kan man også lese om hva man kan søke midler til.
- I lag med [Sápmi næringshage](#) være en døråpner for gründere og bedrifter som ønsker å utvikle en forretningsidé eller utvikle bedriften
- Legge til rette for næringsutvikling gjennom en enkel byggesaksbehandling
- Jobbe med prosjekter som bidrar til nærings- og samfunnsutvikling

Kautokeino kommune har avtale med Sápmi Næringshage om ivaretagelse av de som har planer om å starte eget eller ønsker å utvikle eksisterende bedrift. Sápmi Næringshage jobber med nettverksbygging for de forskjellige bransjene og skal jobbe proaktivt for å utvikle bedriftene i kommunen.

Kautokeino kommune fikk omstillingsstatus formelt av Finnmark Fylkeskommune etter innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 12. februar 2019, med bakgrunn i at kommunen er i en svært alvorlig situasjon, både nærings- og samfunnsmessig. Kommunen har mottatt omstillingsmidler for prosjektet «Omstillingsplan for samfunns- og næringsliv i Kautokeino kommune for 2019-2025» målsettingen er flere arbeidsplasser og en mer robust næringsstruktur i Kautokeino kommune.¹²⁸

Ovddos AS er omstillingsorganisasjonen til Kautokeino kommune.¹²⁹

Foretakets formål er følgende:¹³⁰

Jobbe med utvikling av næringsliv- og samfunn, i henhold til vedtatt omstillingsplan og handlingsplan vedtatt av Kautokeino kommune.

Næringsfond

Kommunens næringsfond er for 2020 på 1,7 millioner kroner. Det kan søkes om støtte inntil kr 200 000,-. Samlet tilskudd fra næringsfondet kan ikke overstige 75% av prosjektets kapitalbehov. Tilskuddsmidlene utbetales etterskuddsvis. Tilskuddet kan likevel delvis utbetales etter hvert som tilskuddsmottakeren dokumenterer framdriften i gjennomføringen av tiltaket. Er det nødvendig for at prosjektet skal komme i gang, kan inntil 15 prosent av tilskuddet utbetales ved oppstarten av tiltaket.¹³¹ Vi finner ingen opplysninger om at det har skjedd utdelinger fra fondet i 2019 eller retningslinjer for tilskudd ut over det som er publisert på søknadssiden.

¹²⁸ Omstillingsprosjekt 2019-2025, s. 2-3

¹²⁹ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/naring-og-arbeid/ovddos/>

¹³⁰ <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=924599049>

¹³¹ https://regionalforvaltning.no/Startside/Velkommen.aspx?Ordning_Id=507&Cookie=0

3.15.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv og samfunnsperspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et samfunns- og brukerperspektiv kan manglende næringsutvikling gå utover tilvekst og bolyst i kommunen.

En annen risikofaktor er i et samfunnsperspektiv dersom ikke næringslivet utvikler seg for å fremme industri, lokalt særpreg og lokal handelsnæring. I et samfunnsperspektiv vil også mangel på næringsarealer medføre at en ikke fremmer ønsket vekst.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, og etablerer internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Området er i utgangspunktet lite lovregulert og internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

I planstrategi for 2016-2019 skal Næringspolitisk handlingsplan utarbeides-/revideres i 2017. Sekretariatet har ikke funnet dokumentasjon på at det er utarbeidet en næringspolitisk handlingsplan. Kautokeino kommune er i en svært alvorlig situasjon, både nærings- og samfunnsmessig og er inni et omstillingsprosjekt som vil kunne bidra til risikoreduserende tiltak.

Risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill etter å ha drøftet mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon på deler av området, forvaltning av næringsfond i planperioden 2013-2020. Området er delvis gjenstand for statlig tilsyn.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Området vurderes å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperioden med fokus på om målsettingen i

omstillingsprosjektet er nådd med flere arbeidsplasser og en mer robust næringsstruktur i Kautokeino kommune. Prosjekt kan være aktuelt ute i slutten av planperioden.

3.16 Oppsummering av risiko- og vesentlighetsvurderinger

Område/oppgave	Aktuell ja/nei	Konsekvens	Risiko- reduserende tiltak	Sannsynlighet	Vesentlighet
3.1 Politisk og administrativ organisering og struktur	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
3.2 Planverk, Styringssystemer og internkontroll	Nei	Middels	Ja	Middels	Middels
3.3 Digitalisering	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
3.4 Forberedelse og iverksetting av politiske vedtak	Nei	Middels	Ja	Lav	Middels
3.5 Økonomi	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
3.6 Arbeidsmiljø, HMS og sykefravær	Kan være aktuell	Middels	Ja	Middels	Middels
3.7 Etikk	Nei	Høy	Ja	Lav	Lav
3.8 Avvik og varsling	Ja	Høy	Delvis	Høy	Høy
3.9 Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging	Ja	Høy	Delvis	Høy	Høy
3.10 Informasjonssikkerhet og personvern	Kan være aktuell	Høy	Delvis	Middels	Høy
3.11 Åpenhet, innsyn og informasjon	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
3.12 Sikkerhet og beredskap	Ja	Høy	Delvis	Høy	Høy
3.13 Klima, miljø og energi	Ja	Høy	Nei	Høy	Høy
3.14 Bemanning, rekruttering og kompetanse	Ja	Høy	Nei	Høy	Høy
3.15 Næringsutvikling	Kan være aktuell	Høy	Delvis	Høy	Høy

4. HELSE OG OMSORG

I henhold til helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunen sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.¹³²

Kommunens ansvar omfatter blant annet:¹³³

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:
 - a. helsetjeneste i skoler og
 - b. helsestasjonstjeneste
2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:
 - a. legevakt,
 - b. heldøgns medisinsk akuttberedskap,
 - c. medisinsk nødmeldetjeneste, og
 - d. psykososial beredskap og oppfølging.
4. Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
6. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder:
 - a. helsetjenester i hjemmet,
 - b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt og
 - c. plass i institusjon, herunder sykehjem.
7. Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens.

For å oppfylle ansvaret skal kommunen ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesykepleier, ergoterapeut og psykolog.¹³⁴

Formålet er særlig å:¹³⁵

- forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne
- fremme sosial trygghet
- bedre levevilkårene for vanskeligstilte
- bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer
- sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre
- sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud
- sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker
- sikre nødvendig opplæring av pasient, bruker og pårørende
- sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov
- sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet
- bidra til at ressursene utnyttes best mulig

¹³² Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 første ledd.

¹³³ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2.

¹³⁴ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 andre ledd.

¹³⁵ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 1-1.

Helse- og omsorgstjenester som tilbys eller ytes etter loven her skal være forsvarlige. Kommunen skal tilrettelegge tjenestene slik at:¹³⁶

- den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud
- den enkelte pasient eller bruker gis et verdig tjenestetilbud
- helse- og omsorgstjenesten og personell som utfører tjenestene blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter
- tilstrekkelig fagkompetanse sikres i tjenestene

Reformer:

Helse og omsorg er et område som er gjenstand for flere reformer. Eksempler på dette er blant annet:

- Fremtidens primærhelsetjeneste (2014-2015), Nærhet og helhet
- Folkehelsemelding (2018-2019), Gode liv i eit trygt samfunn. Tidlig innsats for barn og unge.
- Kvalitetsreform for eldre (2017-2018), Leve hele livet
- Samhandlingsreformen (2012)

4.1 Generelt om helse og omsorg i Kautokeino kommune

Område helse og omsorg er et av samfunnsplanen sine fokusområder. Samfunnsplan for Kautokeino kommune sine mål og retningslinjer for helse og omsorg i kommunen:¹³⁷

Innbyggerne har god tilgang på helsetjenester

a) Reisetid til sykehus: Kommunen vil arbeide for at det er kortest mulig reisetid til sykehustjenester.

b) Lokalt helsetilbud: Kommunen vil arbeide for at kommunens innbyggere har et lokalt helsetilbud av høy kvalitet og nødvendig bredde.

Kommunen har gode omsorgstjenester

a) Omsorgstjenester: Personer med hjelpebehov og deres pårørende skal oppleve forutsigbarhet og trygghet i møte med tjenesteapparatet. Tjenestetilbudet skal være preget av kontinuitet og samhandling mellom ulike tjenesteytere.

b) Omsorgstjenester i hjemmet: Kommunen vil legge til rette for at de som ønsker å bo hjemme får gjøre dette lengst mulig.

Helse og omsorg har et prosjekt som har gått over tre år. VIPS prosjektet skal i 2020 implementeres i alle avdelinger i enhet helse- og omsorg. VIPS fokuserer på personsentrert omsorg. Personsentrert omsorg er å styrke identiteten, fremme brukermedvirkning og tilpasse aktiviteter til den enkelte. Styrking av primærhelsetjenesten er et viktig satsingsområde for samhandlingsreformen. Det vil i fremtiden være både en klarere pasientrolle og en ny fremtidig kommunerolle. Kommunen må møte disse utfordringene

¹³⁶ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1.

¹³⁷ Samfunnsplan, s. 11 og s. 20

med nødvendig kompetanse. Enheten skal i gang med å utforme en kompetanseplan slik at de ser hvilken kompetanse de har behov for i framtiden, og eventuelt rekruttere/ videreutdanne personal. ¹³⁸

I kommunens årsrapport for 2019 beskrives status for måloppnåelse i forhold til årets budsjett og virksomhetsplan: ¹³⁹

Enhet helse- og omsorg består av kommunalleder med administrasjon og fire virksomheter, Sykehjem, Helse, Omsorgssenter og Hjemmetjeneste med egne virksomhetsledere.

Administrasjonen enhet helse- og omsorg består i tillegg til kommunalleder og virksomhetsledere av kommuneoverlege, sekretær, demenssykepleier, rådgiver og saksbehandler som har IP koordineringsansvar.

Helse og omsorg bestreber seg for å gi forsvarlige helse- og omsorgstjenester for befolkningen i Kautokeino kommune. Utfordringer i 2019 har vært sykefravær, personalsaker og vakante stillinger.

Mål: Kvalitet/utvikling er det kun innføringen av det nasjonale programmet «Leve hele livet» som ikke er gjennomført men under utarbeidelse. Øvrige tiltak er gjennomført.

Mål: Effektivisering/digitalisering er alle tiltak gjennomført.

Mål: Økt bruk av samisk språk er alle tiltak gjennomført.

Mål: Sykefraværsreduksjon/bedre arbeidsmiljø er det flere tiltak som ikke er gjennomført som blant annet kursing av IA rådgiver på regelverk, tilrettelegging og oppfølging av langtidssykemeldte. Tiltak i IA-avtalen avventes for å høre hvordan det går med IA-avtalen. Innkjøp av massasjestol kan ikke gjennomføres da det ikke finnes IA-midler.

Mål: Andre tiltak er i stor grad ikke gjennomført som blant annet Kompetanseplan. Bakvakt/hjemmevakt ved psykisk helsetjenester. Arbeid med kreftplan mangler bare kommunestyrets behandling.

Mål: Internkontroll og HMS-plan er alle tiltak gjennomført.

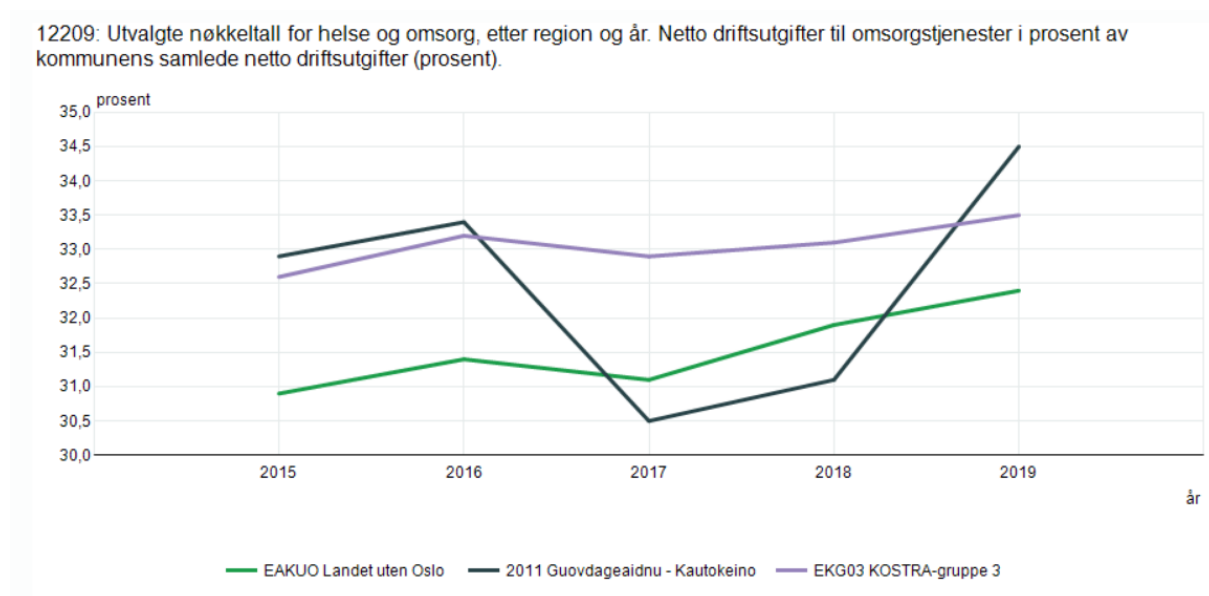
Sekretariatet har etterspurt virksomhetsplaner for helse- og omsorgsområdet men det er ikke utarbeidet sektorplan for denne enheten. Det er imidlertid utarbeidet en demensplan, en kreftplan og en smittevernplan.

Størrelsen på utgiftene til omsorgstjenestene i forhold til kommunens totale utgifter har utviklet seg slik:

¹³⁸ Økonomiplan 2020-2023, s.57

¹³⁹ Årsrapport 2019, s.57-s.66

Figur 1: Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)

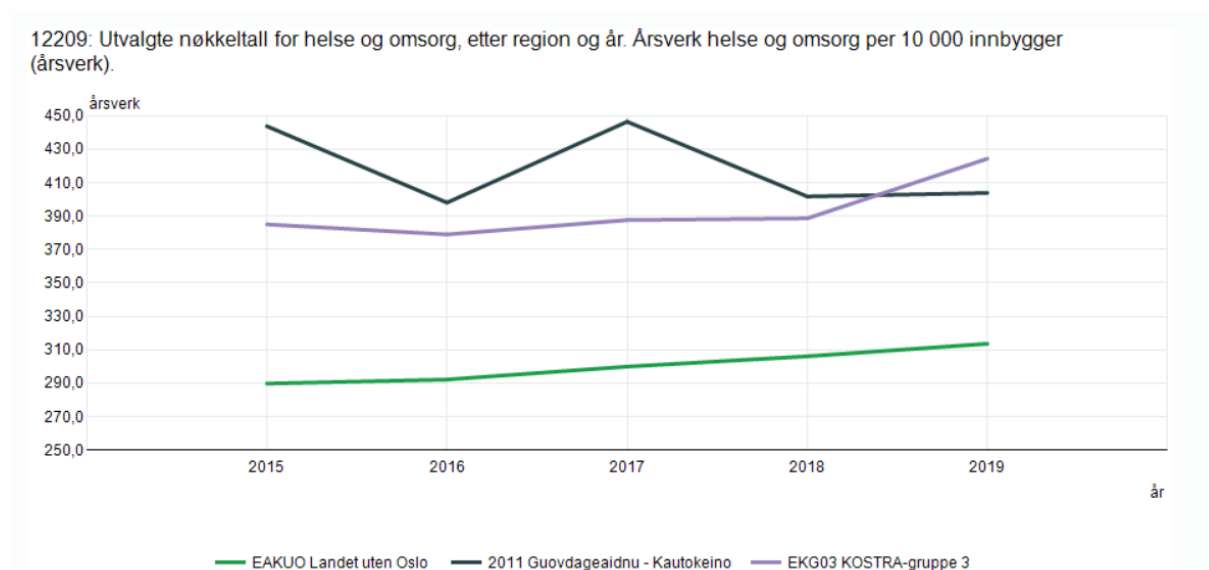
		2015	2016	2017	2018	2019
EAKUO	Landet uten Oslo	30,9	31,4	31,1	31,9	32,4
2011	Guovdageaidnu - Kautokeino	32,9	33,4	30,5	31,1	34,5
EKG03	KOSTRA-gruppe 3	32,6	33,2	32,9	33,1	33,5

Kilde: SSB

Figuren viser at Kautokeino kommune i 2019 brukte en større andel av sine totale utgifter på omsorgstjenestene enn landsgjennomsnittet og gjennomsnitte i KOSTRA-gruppe 3. I Årsrapport 2019 forklares økte utgifter blant annet med endring i beregningsgrunnlaget for ressurskrevende brukere, vakanser og sykefravær. For de øvrige årene har utgifter vært noenlunde på samme nivå som kommunene i KOSTRA gruppe 3.

Ressursbruken (årsverk) sett i forhold til antall brukere innenfor omsorgstjenestene har utviklet seg slik:

Figur 2: Årsverk per bruker av omsorgstjenester

		2015	2016	2017	2018	2019
EAKUO	Landet uten Oslo	289,9	292,3	300,0	306,2	313,7
2011	Guovdageaidnu - Kautokeino	443,8	398,1	446,5	401,8	403,9
EKG03	KOSTRA-gruppe 3	385,1	379,1	387,7	388,7	424,4

Kilde: SSB

Figuren viser at Kautokeino kommune har i perioden 2015-2018 brukt mer ressurser per bruker enn KOSTRA-gruppe 3, men det siste året er det brukt mindre ressurser per bruker. Landet for øvrig har mindre ressursbruk i perioden enn både Kautokeino kommune og KOSTRA-gruppe 3.

Når man ser tallene ovenfor i sammenheng – at utgiftene til omsorgstjenestene utgjør en stor andel av kommunens samlede utgifter i kombinasjon med høy ressursbruk per bruker – og tall i årsrapport 2019¹⁴⁰ over tjenestemottakere som er betydelig høyere enn nasjonale tall, avtegner det seg et bilde av at tjeneste som er presset ressursmessig.

Figur 9: Helse og omsorg

4.2 Helsetjenester i hjemmet – praktisk bistand

4.2.1. Overordnet rammeverk

I henhold til helse- og omsorgstjenesteloven har kommunen ansvar for helsetjenester i hjemmet.¹⁴¹ Med helsetjenester i hjemmet menes ulike helsetjenester som ytes til hjemmeboende. Helsetjenester i hjemmet er alle former for planlagte kommunale helsetjenester som ytes hjemme hos pasienten eller med utgangspunkt i pasientens hjem. Eksempler på helsetjenester som kan ytes i hjemmet er hjemmesykepleie, ergoterapi og fysioterapi. Også regelmessige samtaler mv. til personer med rusmiddelavhengighet eller psykiske lidelser kan tilbys som helsetjenester i hjemmet, dersom behovet tilsier dette. Hvilke helsetjenester som kan ytes i hjemmet vil bero på en forsvarlighets- og hensiktsmessighetsvurdering.¹⁴²

¹⁴⁰ Årsrapport 2019, s.6

¹⁴¹ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 a.

¹⁴² Se Helsedirektoratet: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/registrering-av-iplos-data-i-kommunen/rapportering-av-tjenester-med-definisjoner-og-rapporteringskrav/helsetjenester-i-hjemmet>

Kommunen skal i henhold til helse- og omsorgsloven tilby personlig assistanse, herunder praktisk bistand.¹⁴³ Praktisk bistand omfatter hjelp til dagliglivets praktiske gjøremål i husholdningen, og personlig stell.¹⁴⁴ Hjelpen kan gis både i og utenfor hjemmet. Noe av dette er det som tidligere var kjent som hjemmehjelp. Praktisk bistand kan også omfatte opplæring, slik at den som mottar personlig assistanse får hjelp til å mestre dagliglivets gjøremål. Eksempler på praktisk bistand er hjelp til innkjøp av mat, matlaging, vask av klær og bolig, snømåking, samt hjelp til egenomsorg. Bistand til, og opplæring i, personlig stell og egenomsorg skal være gratis. For annen praktisk bistand og opplæring kan kommunen ta en egenandel.

Alle kommuner tilbyr hjelpeordninger i hjemmene.¹⁴⁵ Tjenestetilbudet varierer fra kommune til kommune, både med hensyn til hvilke ytelser man kan få, hvor ofte man kan få dem og eventuell egenbetaling.

4.2.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommunes hjemmetjeneste er beskrevet på kommunens hjemmeside. Tjenesten beskrives slik:¹⁴⁶

Hjemmesykepleien

Gir tilbud om å gi nødvendig helsehjelp i hjemmet ved kortere eller langvarig sykdom. Gir tilbud om hverdagsrehabilitering i hjemmet.

Hjemmesykepleien skal kunne ta hånd om komplekse brukerbehov, med god faglig støtte fra fastlege og sykehus. Oppgavene i hjemmesykepleien utføres av personell med helsefaglig kompetanse. Hjemmesykepleien forebygger, behandler og tilrettelegger for mestring av nedsatt funksjonsevne, fysisk og psykisk sykdom, skade og lidelse. Tjenesten er vederlagsfri.

Hjemmehjelp

Gir praktisk hjelp i hjemmet til de som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp og støtte til å greie dagliglivets gjøremål. Gir tilbud om opplæring av praktiske gjøremål i hjemmet. Det tas vederlag for tjenesten jfr. nasjonale retningslinjer etter forskrift om egenandel.

Ambulerende vaktmestertjeneste

Gir praktisk hjelp i hjemmet til de som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp og støtte til å greie dagliglivets gjøremål. Gir tilbud om opplæring av praktiske gjøremål i hjemmet. Bringer og henter hjelpemidler, samt ansvarlig for evt. vedlikehold av disse.

Trygghetsalarm

Trygghetsalarm er ikke en lovpålagt tjeneste, men kan tildeles i noen tilfeller.

¹⁴³ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 b.

¹⁴⁴ Se helsenorge.no: <https://helsenorge.no/rettigheter/personlig-assistanse-praktisk-bistand-og-opplering>

¹⁴⁵ <https://nhi.no/rettigheter-og-helsetjeneste/helsetjenesten/hjelpeordninger-i-hjemmet/>

¹⁴⁶ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/hjemmetjenesten/>

Brukere

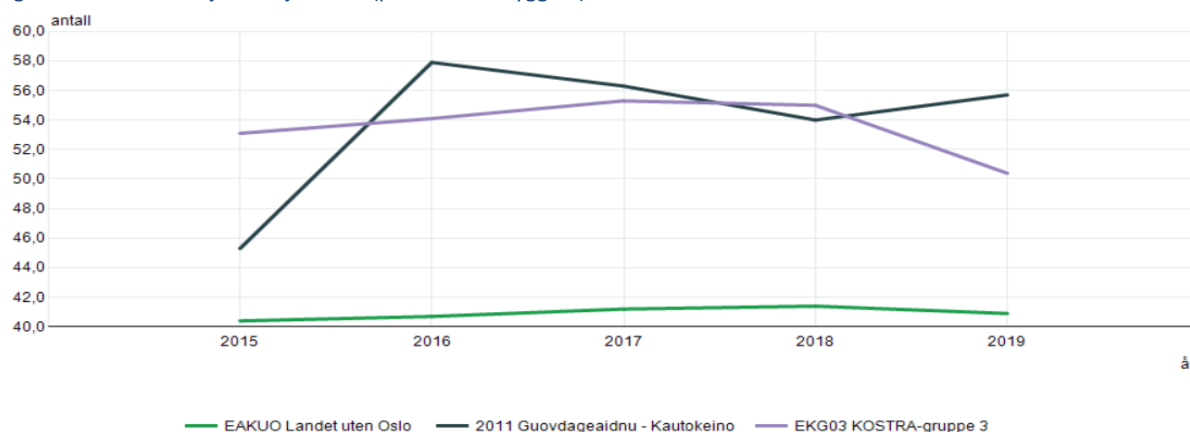
Tabell 13: Brukere av hjemmetjenester, Kautokeino kommune:

2015	2016	2017	2018	2019
134	170	166	158	162

Kilde: SSB, tabell 12003

Antall brukere av hjemmetjenester i forhold til folketallet har utviklet seg slik:

Figur 10: Brukere av hjemmetjenester (per 1000 innbyggere)

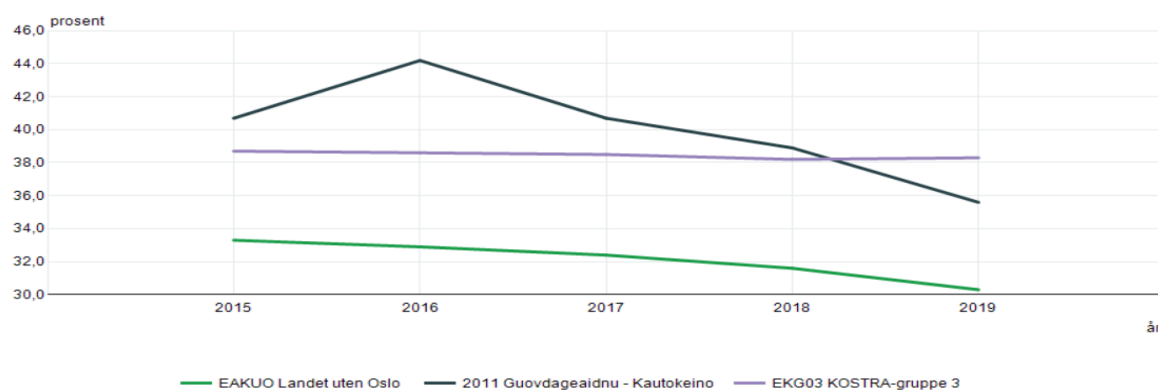
			2015	2016	2017	2018	2019
EAKUO	Landet uten Oslo	Heimeteneste	40,4	40,7	41,2	41,4	40,9
2011	Guovdageaidnu - Kautokeino	Heimeteneste	45,3	57,9	56,3	54,0	55,7
EKG03	KOSTRA-gruppe 3	Heimeteneste	53,1	54,1	55,3	55,0	50,4

Kilde: SSB, tabell 12003

Figuren viser at antall brukere av hjemmetjenester sett i forhold til folketallet har vært høyere enn gjennomsnittet i landet uten Oslo og tilnærmet på samme nivå i 2017-2018 som KOSTRA-gruppe 3. I 2019 har Kautokeino kommune en økning i antall brukere i forhold til både KOSTRA-gruppe 3 og landet for øvrig.

Et annet nøkkeltall måler antall brukere av hjemmetjenester 80 år og over i forhold til samlet antall innbyggere 80 år og over. Dette nøkkeltallet har utviklet seg på følgende måte:

Figur 113: Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)

	2015	2016	2017	2018	2019
Landet u Oslo	33,3	32,9	32,4	31,6	30,3
Kautokeino	40,7	44,2	40,7	38,9	35,6
KOSTRA-gruppe 3	38,7	38,6	38,5	38,2	38,3

Kilde: SSB, tabell 12209

Figuren viser at andelen innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester har en nedadgående trend og at nivået siste år var lavere enn gjennomsnittet KOSTRA-gruppe 3.

Andre tjenester

Aktiviserings- og servicetjenester, som dagaktivitetstilbud og matombringing, regnes ikke som hjemmetjenester, men inntas her for å synliggjøre aktivitetsnivået til kommunen. I følge Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune hatt følgende antall brukere av aktiviserings- og servicetjenester de siste årene:

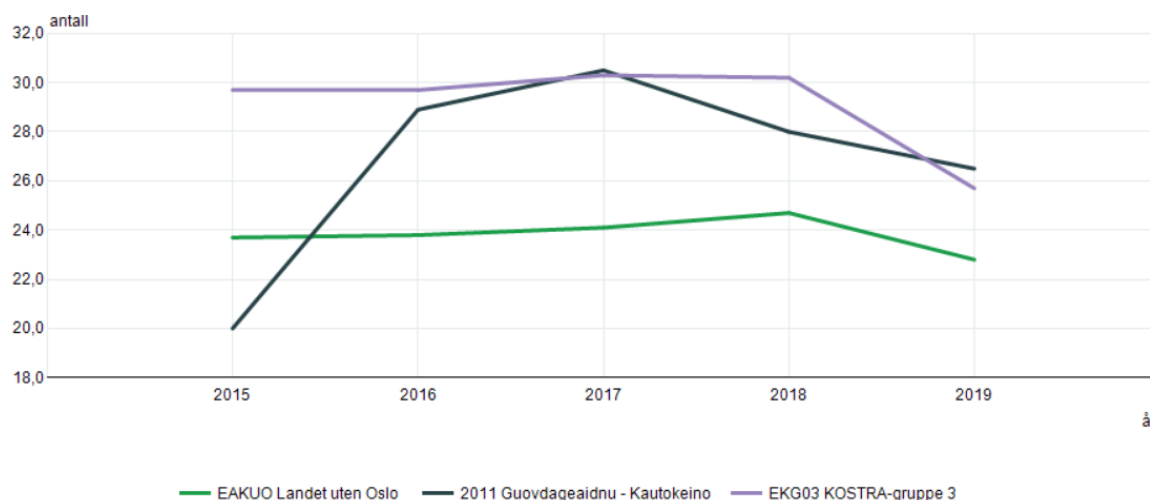
Tabell 14: Brukere av aktiviserings- og servicetjenester, Kautokeino kommune:

2015	2016	2017	2018	2019
59	85	90	82	77

Kilde: SSB, tabell 12003

Antall brukere av aktiviserings- og servicetjenester i forhold til folketall har utviklet seg slik:

Figur 12: Brukere av aktiviserings- og servicetjenester per 1000 innbyggere

	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	23,7	23,8	24,1	24,7	22,8
Guovdageaidnu - Kautokeino	20,0	28,9	30,5	28,0	26,5
KOSTRA-gruppe 3	29,7	29,7	30,3	30,2	25,7

Kilde: SSB, tabell 12003

Figuren viser at andelen av befolkningen som får aktiviserings- og servicetjenester har variert de siste årene, og at det var en jevn nedgang i 2017-2019. Andelen i 2019 er samtidig høyere enn både gjennomsnittet i landet uten Oslo og KOSTRA-gruppe 3.

Nøkkeltall både fra KOSTRA og kommunebarometeret (2.1.2 Pleie og omsorg) viser at Kautokeino kommune scorer spesielt lavt på andel ansatte med fagutdanning, årsverk per bruker men andel brukere 80 år og oppover er tilnærmet på samme nivå som i KOSTRA-gruppe 3 og landsgjennomsnittet.

4.2.3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Området er også vesentlig sett ut i fra et medarbeider-, økonomisk, politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde helhetlig oppfølging samt forsvarlighets- og hensiktsmessighetsvurderinger. En annen risikofaktor er kapasitet og tilgjengelighet i tjenesten. En konsekvens kan være at man ikke får riktig hjelp utfra sitt behov. Kommunen skal sørge for at befolkningen gis et forsvarlig tilbud. I et økonomisk perspektiv kan det derimot anses å være risiko for at befolkningen gis et tilbud som går ut over det som er forsvarlig, altså at tjenestenivået er for høyt. Konsekvensen av det er at kommunens muligheter til å yte forsvarlige tjenester på andre områder reduseres.

I et medarbeiderperspektiv er en risikofaktor belastninger i jobb ved manglende ressurser, sykefravær og vakanser. I et politisk perspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjene samt manglende måloppnåelse for gode og helhetlige pasientforløp. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse, rekruttering på området, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen av hjemmetjenesten.

Særskilt risiko i Kautokeino kommune

I Kautokeino kommune synes det å være risiko rundt kapasitet og tilgjengelighet i tjenesten, samt belastningen for de som jobber i hjemmetjenesten som følge av manglende ressurser. Kommunebarometeret viser i tillegg at andelen av ansatte med fagutdanning er meget lav i kommunen. Her opplyser kommunen at de har problemer med rett innrapportering til SSB og kommunebarometeret. Kommunen synes imidlertid å være klar over dette og har mål og tiltak både i forhold til sykefravær og rekruttering ifølge blant annet årsrapporten, samt at problemer med innrapportering til SSB jobbes det med å få løst.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, kompetansebygging, tverrfaglig team, rekruttering samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, samt etablerte internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

Kommunen har mål og tiltak for å styrke tjenesten. Det jobbes med å få kompetanseplan for helse og omsorg ferdig. Hjemmetjenesten hadde lav score på trygghetsalarmer og matombringing. På trygghetsalarmer er det gjennomført tiltak, ved at kommunen har kjøpt

inn digitale trygghetsalarmer som er tildelt brukerne i løpet av 2019.¹⁴⁷

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill på området.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon av *Ressursbruk og kvalitet i pleie- og omsorgstjenesten* i planperioden 2013-2020, i tillegg er det vedtatt prosjekt *Samhandlingsreformen* i inneværende periode, prosjektet er ikke oppstartet per utgangen av oktober 2020. Deler av området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Forvaltningsrevisjonsprosjektet *Ressursbruk og kvalitet i pleie og omsorg* fra 2016 har hatt oppfølging i 2018, kontrollutvalget anbefales å be kommunedirektøren om å orientere om alle tiltakene er gjennomført. Dersom vedtaket ikke er fulgt opp bør det vurderes å gjennomføre et nytt prosjekt med spesiell fokus på økonomi, kompetanse og ressurser.

4.3 Institusjonsplass, herunder sykehjem med mer

4.3.1. Overordnet rammeverk

I henhold til helse- og omsorgstjenesteloven har kommunen ansvaret for å tilby plass i institusjon, herunder sykehjem.¹⁴⁸ Rett til å få plass i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester inntreffer når kommunen ikke kan gi forsvarlig hjelp i hjemmet.¹⁴⁹ Retten til sykehjems plass inntreffer når forsvarlig helse- og omsorgshjelp ikke kan gis ved tiltak i hjemmet eller i annen form utenfor institusjon. Dersom det anses at sykehjems plass er nødvendig for å oppfylle kravet om nødvendig helsehjelp, kan kommunen ikke stille brukeren på venteliste for å få plass. Krav på sykehjems plass inntreffer straks etter at vedtaket er truffet. Dersom man oppfyller kriteriene for tildeling av langtidsopphold, men det likevel anses forsvarlig at man kan bo hjemme i påvente av ledig plass, har man krav på vedtak om dette.

¹⁴⁷ Årsrapport 2019, s. 58

¹⁴⁸ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 c.

¹⁴⁹ Se Helsetilsynet: <https://www.helsetilsynet.no/rettigheter-klagemuligheter/helse--og-omsorgstjenester/rett-til-kommunale-helse--og-omsorgstjenester/rett-til-sykehjem/>

4.3.1. Kautokeino kommune

Sykehjem:¹⁵⁰

Kautokeino kommune har en sykeavdeling med totalt 14 enerom og 6 dobbeltrom som er fordelt på langtidsplasser, intermedieærplasser og sykestueplasser. Korttidsplassene (intermedieærplasser) blir brukt til rehabiliteringsopphold og avlastningsopphold. Sykestueplassene og kommunalt akutt døgnopphold disponeres av lege og er reservert til pasienter med behov for daglig legetilsyn grunnet medisinsk behandling.

Omsorgsboliger:¹⁵¹

Dorvogohti er et senter med 12 større og mindre omsorgsboliger, hvor beboerne disponerer fellesområder både inne og ute til aktiviteter.

Omsorgssentret gir et heldøgns tjenestetilbud til personer med sammensatte behov, og gir tjenestetilbud til personer med behov for særlig hjelpe- og vernetiltak. Tilbud omfatter også korttidsopphold og avlastningsopphold for sin brukergruppe.

I tillegg har kommunen 10 ubemannede omsorgsleiligheter.

Omsorgsboligene er en bolig/leilighet som er tilpasset orienterings- og bevegelseshemmede og er fysisk tilrettelagt beboeren etter behov.

Institusjonsplasser

I følge opplysninger innhentet fra Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune følgende antall institusjonsplasser:

Tabell 15: Helse- og omsorgsinstitusjoner - plasser, Kautokeino kommune

	2015	2016	2017	2018	2019
Institusjon – alle disponible plasser	14	14	14	17	17
Institusjon – demensplasser	-	-	-	-	-
Institusjon – rehabiliteringsplasser	-	-	-	-	-
Institusjon – tidsbegrensede plasser	-	-	-	-	-
Sykehjem – kommunale plasser	14	14	14	17	17

Kilde: SSB, tabell 11875

Antall boliger kommunen disponerer til pleie- og omsorgsformål er ikke opplyst. Dette kan skyldes endringer fra 2018 til 2019 vedrørende innføring av [ny IPLOS-versjon](#). Dette har ført til mangelfulle registreringer i enkelte kommuner, som kan medføre utslag i tall for enkelttjenester og grupperinger av tjenester i publiseringen til SSB.¹⁵²

Brukere av institusjonstjenester

I følge Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune hatt følgende antall brukere av institusjonstjenester de siste årene:

¹⁵⁰ Dette framgår av kommunens nettside: <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/sykehjem/>

¹⁵¹ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/hjemmetjenesten/bokollektiv-omsorgsboligtjenesten/>

¹⁵² <https://www.ssb.no/statbank/table/04469/tableViewLayout1/>

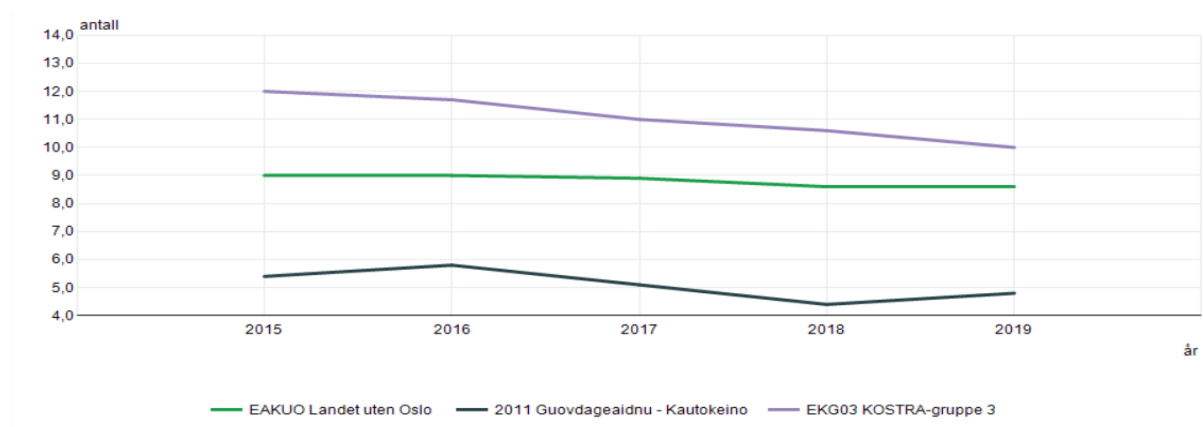
Tabell 1613: Brukere av institusjonstjenester (prosent), Kautokeino kommune:

2015	2016	2017	2018	2019
16	17	15	13	14

Kilde: SSB, tabell 12003

Antall brukere av institusjonstjenester i forhold til folketall har utviklet seg slik:

Figur 13: Brukere av institusjonstjenester per 1000 innbyggere (antall)

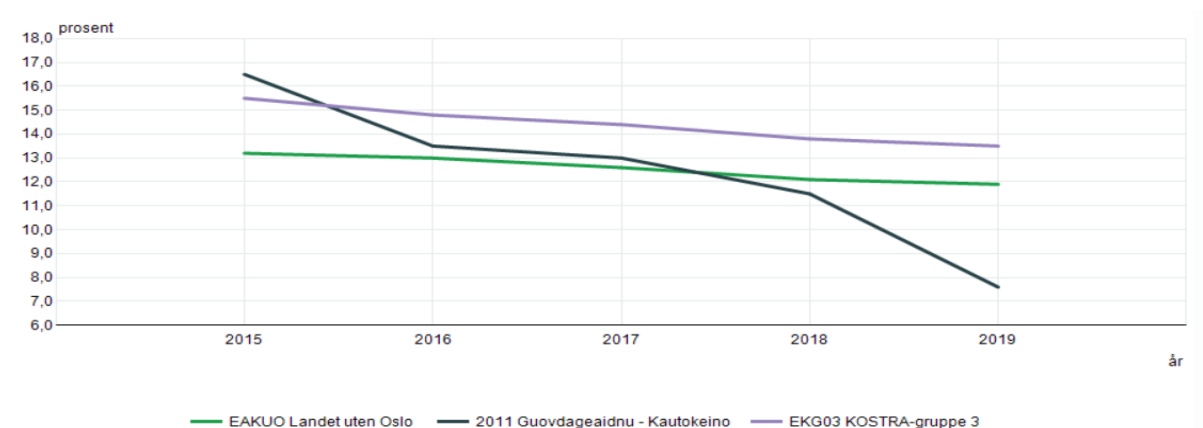
	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	9,0	9,0	8,9	8,6	8,6
Guovdageaidnu - Kautokeino	5,4	5,8	5,1	4,4	4,8
KOSTRA-gruppe 3	12,0	11,7	11,0	10,6	10,0

Kilde: SSB, 12003

Figuren viser at antall brukere sett i forhold til innbyggertallet har ligget betydelig lavere enn gjennomsnittet i landet i hele perioden. Nøkkeltallet har også vært lavere enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 3.

Et annet nøkkeltall måler antall beboere på sykehjem 80 år og over i forhold til kommunens samlede antall innbyggere som er 80 år og over. Dette nøkkeltallet har utviklet seg på følgende måte:

Figur 14: Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)

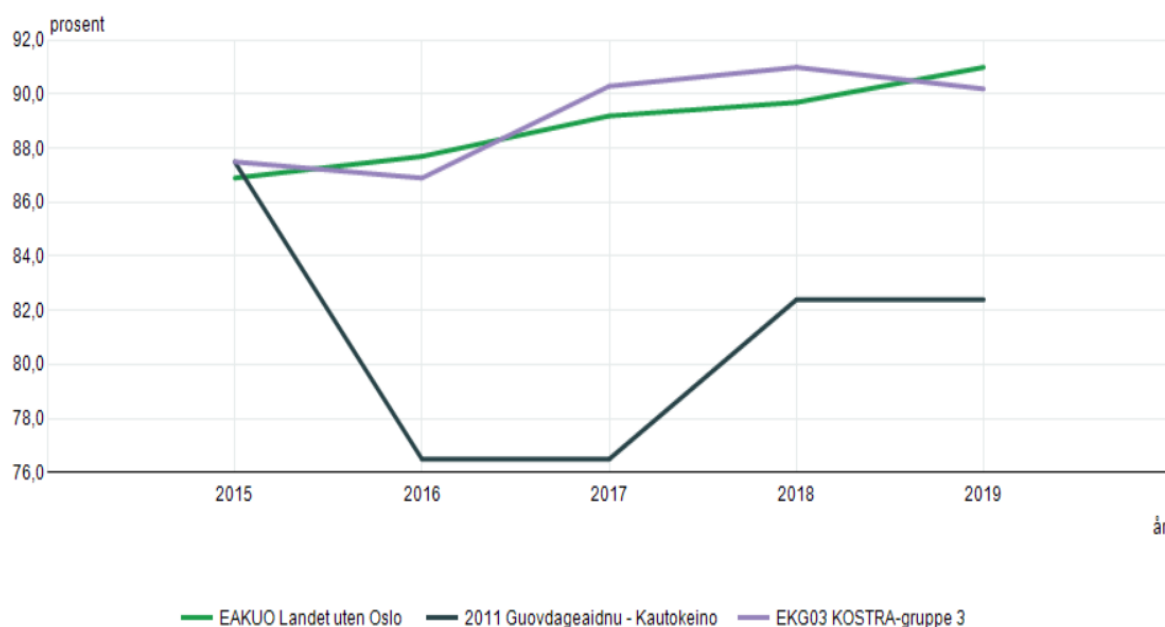
	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	13,2	13,0	12,6	12,1	11,9
Guovdageaidnu - Kautokeino	16,5	13,5	13,0	11,5	7,6
KOSTRA-gruppe 3	15,5	14,8	14,4	13,8	13,5

Kilde: SSB, tabell 12209

Diagrammet viser at andelen innbyggere over 80 år i Kautokeino som har vært beboer på sykehjem har variert mye de siste årene. De to siste årene har andelen gått fra å ligge på linje med gjennomsnittet i landet til å være betydelig lavere enn både gjennomsnittet i landet og KOSTRA-gruppe 3.

Ifølge SSB har andel enerom på sykehjem utviklet seg slik de siste årene:

Figur 15: Andel brukertilpassede enerom m/ eget bad/wc (prosent)

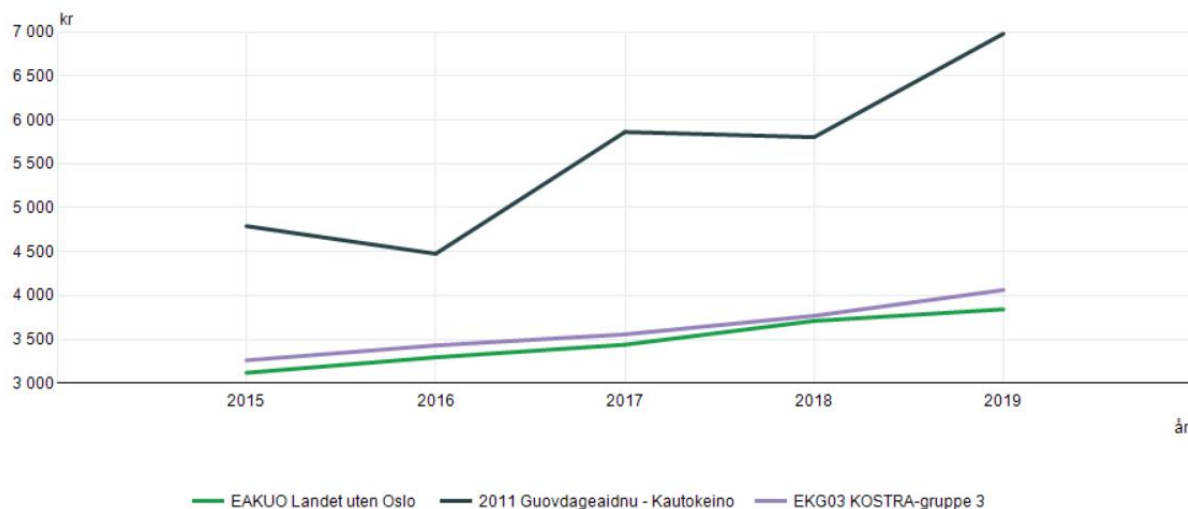
	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	86,9	87,7	89,2	89,7	91,0
Guovdageaidnu - Kautokeino	87,5	76,5	76,5	82,4	82,4
KOSTRA-gruppe 3	87,5	86,9	90,3	91,0	90,2

Kilde: SSB, tabell 12209

Figuren viser sammenlignet med både gjennomsnittet i landet og KOSTRA-gruppe 3 lav andel på brukertilpasset enerom med bad/WC.

Utgiftsnivået på dette området kan illustreres med følgende diagram:

Figur 16: Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon (kr)

	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	3119	3295	3439	3710	3842
Guovdageaidnu - Kautokeino	4790	4475	5862	5803	6982
KOSTRA-gruppe 3	3261	3431	3557	3768	4062

Kilde: SSB, tabell 12209

Diagrammet viser at utgiftsnivået på institusjonsbaserte tjenester i Kautokeino kommune (målt i utgifter per oppholdsdøgn) er betydelig høyere enn både gjennomsnittet i landet og KOSTRA-gruppe 3.

4.3.2. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Området er også vesentlig sett ut i fra et medarbeider-, økonomisk, politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan mangel på omsorgsboliger-/institusjonsplasser/somatisk kommunalt akutt døgntilbud (KAD) medføre at det ikke kan gis et forsvarlig tilbud og at kommunen ikke oppfyller kravene om nødvendig helsehjelp. I et økonomisk perspektiv kan det anses å være risiko for at befolkningen gis et tilbud som går ut over det som er forsvarlig, altså at tjenestenivået er for høyt. Dette kan skje dersom det ikke er tilstrekkelig kapasitet i de ulike trinnene i «omsorgstrappa», og det for eksempel må tilbys sykehjemsplass når omsorgsbolig ville vært et tilbud som kunne ha dekket brukers behov. Konsekvensen av et for høyt tjenestenivå er at kommunens muligheter til å yte forsvarlige tjenester på andre områder reduseres.

I et medarbeiderperspektiv er en risikofaktor belastninger i jobb ved manglende ressurser, sykefravær og vakanser. I et politisk perspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjene samt manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse, rekruttering på området, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen.

Særskilt risiko i Kautokeino kommune

I Kautokeino kommune synes høyt utgiftsnivået og lav andel fagutdannede å være en risiko. Kommunen synes imidlertid å være klar over dette siden det arbeides med kompetanseplan og tiltak for å få ned vakanser og sykefravær. Lav andel fagutdannede kan skyldes endringer fra 2018 til 2019 vedrørende innføring av [ny IPLOS-versjon](#). Dette har ført til mangelfulle registreringer i enkelte kommuner, som kan medføre utslag i tall for enkelttjenester og grupperinger av tjenester i publiseringen til SSB.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, kompetansebygging og rekruttering samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen.

Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav og at uønskede hendelser ikke skal inntreffe.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er vedtatt gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekt *Samhandlingsreformen* men prosjektet er per oktober 2020 ikke startet. Det er i plan perioden gjennomført prosjekt *Ressursbruk og kvalitet i Pleie- og omsorgstjenesten*, prosjektet er fulgt opp i 2018. Deler av området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Området vurderes å ikke være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode under forutsetning av at det vedtatte prosjektet gjennomføres og med bakgrunn i at *Ressursbruk og kvalitet* er i det vesentligste fulgt opp av kommuneadministrasjonen på en tilfredsstillende måte, eller at tiltak er igangsatt og under gjennomføring ifølge svarbrev fra kommunedirektøren i oktober 2018. Det forutsetter at de påbegynte tiltak videreføres, men kontrollutvalget anbefales å innkalle kommunedirektøren til en orientering om status på ressursbruk og kvalitet i tjenesten. Når det gjelder lav andel fagutdannede kan dette skyldes feilrapportering ifølge kommunen.

4.4 Kommunens ansvar for pårørende

4.4.1. Overordnet rammeverk

Til personer med særlig tyngende omsorgsarbeid skal kommunen tilby nødvendig pårørendestøtte blant annet i form av opplæring og veiledning, avlastningstiltak og omsorgsstønad.¹⁵³

Avlastningstjenester

Avlastningstjenester skal gi private omsorgsytere som har særlig tyngende omsorgsoppgaver nødvendig og regelmessig fritid og ferie og mulighet for å delta i vanlige aktiviteter i samfunnet.¹⁵⁴ Retten kan f.eks. omfatte bistand i hjemmet. For eldre kan avlastning ofte ordnes utenfor hjemmet, f.eks. i form av en dagsenterplass eller opphold på sykehjem eller annen institusjon. For utviklingshemmede kan det gis døgnavlastning i egne avlastningsboliger, eventuelt timeavlastning i eller utenfor hjemmet. For barn med omfattende bistandsbehov kan det gis avlastning i egne barneboliger.

Omsorgsstønad

Omsorgsstønad er stønad til privatpersoner, f.eks. ektefelle eller andre pårørende, som tar seg av særlig tyngende omsorgsarbeid på privat basis.¹⁵⁵ Formålet med ordningen er å bidra til best mulig omsorg og gjøre det mulig for private omsorgsytere å stå for arbeidet. En privatperson kan få omsorgsstønad for å utføre omsorgsarbeid som er nødvendig på den måten at kommunen ellers hadde måttet ta seg av dette. Hvis det først antas å foreligge en rett til omsorgsstønad, har man imidlertid krav på å få fastsatt hvilket timetall det skal bli betalt for og at det skjer en konkret utmåling av betalingen ut fra en timesats som vanligvis ikke skal være under det lønnet personell får.

4.4.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune tilbyr avlastningsopphold ved sykeavdeling. Korttidsplassene (intermediærplasser) blir brukt til rehabiliteringsopphold og avlastningsopphold.

¹⁵³ Jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6.

¹⁵⁴ Se Helsetilsynet: <https://www.helsetilsynet.no/rettigheter-klagemuligheter/helse--og-omsorgstjenester/rett-til-kommunale-helse--og-omsorgstjenester/rett-til-avlastningstiltak/>

¹⁵⁵ Se Helsetilsynet: <https://www.helsetilsynet.no/rettigheter-klagemuligheter/helse--og-omsorgstjenester/rett-til-kommunale-helse--og-omsorgstjenester/rett-til-omsorgsstonad/>

Omsorgsboliger

Omsorgssentret gir et heldøgns tjenestetilbud til personer med sammensatte behov, og gir tjenestetilbud til personer med behov for særlig hjelpe- og vernetiltak. Tilbud omfatter også korttidsopphold og avlastningsopphold for sin brukergruppe.

I tillegg har kommunen 10 ubemannede omsorgsleiligheter.

Omsorgsboligene er en bolig/leilighet som er tilpasset orienterings- og bevegelseshemmede og er fysisk tilrettelagt beboeren etter behov.

På kommunens hjemmeside er det mulig å søke om bolig og avlastningstiltak for funksjonshemmede og omsorgsstønad.

Kommunen tilbyr kurs for pårørende og nære venner til personer med demenssykdom, i pårørendeskolen.¹⁵⁶ Kautokeino kommune tilbyr også tjenester til kreftpasienter og deres pårørende.¹⁵⁷

I følge opplysninger innhentet fra kommunebarometeret (2.1.2) scorer Kautokeino kommune meget bra på mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere.

Tabell 17: brukere av avlastningstiltak, antall personer i Kautokeino kommune i årene 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Guovdageaidnu - Kautokeino (-2019)	15	26	24	17	15

Kilde SSB tabell 10135 (ingen registrert på omsorgsstønad tabell 10138)

Antall brukere med avlastningstiltak har hatt en nedgang i de to siste årene.

4.4.3. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde at personer med særlig tyngende omsorgsarbeid ikke tilbys nødvendig pårørendestøtte blant annet i form av opplæring og veiledning, avlastningstiltak og omsorgsstønad. En annen risikofaktor er at pårørendemedvirkning ikke er til stede i stor nok grad, samt om tverrfaglig samarbeid gir det handlingsrommet som behøves blant annet som følge av taushetsplikten. Dette vil gi konsekvens både for pasient/ bruker og pårørende.

I et politisk perspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjer, samt manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer

¹⁵⁶ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/demensomsorg/parorendeskole/>

¹⁵⁷ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/kreftomsorg/>

organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse, rekruttering på området, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, kompetansebygging, tverrfaglig team, brukerutvalg, pårørendeskole, rekruttering, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen. Andre risikoreduserende tiltak er at det blir etablert internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende krav i regelverket.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være på plass, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes ikke å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

4.5 Rus og psykiatri

4.5.1. Overordnet rammeverk

Retten til helse- og omsorgstjenester likestiller somatisk og psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.¹⁵⁸ Kommunene har en sentral rolle i å identifisere, utrede, behandle og følge opp personer i målgruppen.

¹⁵⁸ Se Fylkesmannen.no: <https://www.fylkesmannen.no/nb/Helse-omsorg-og-sosialtjenester/Psykisk-helse-og-rus/>

For å understreke kommunens ansvar overfor personer med psykisk sykdom og rusmiddelproblem, ble disse bruker- og pasientgruppene særskilt nevnt i ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.¹⁵⁹

Kommunene har et omfattende ansvar for tjenester til personer med rusproblemer og eller psykiske lidelser.¹⁶⁰ Ansvarer følger av helse- og omsorgstjenesteloven.¹⁶¹ Tjenestene kan omfatte rådgivning og veiledning, støtteopplegg, bolig og oppfølging i bolig, oppsøkende arbeid, tiltak for sosial- og arbeidsrettet rehabilitering, arbeid med individuell plan og oppfølging før, under og opphold i spesialisthelsetjenesten eller fengsel mv.

I følge Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med både rus- og psykisk lidelse (ROP-lidelser), utarbeidet av Helsedirektoratet, er kommunen en svært viktig arena for kontaktetablering, kartlegging, behandling og oppfølging av personer med rus- og psykiatriske lidelser.¹⁶²

Kommunenes ansvar omfatter blant annet:

- kartlegging av funksjonsnivå og vurdering av behov for tjenester herunder praktisk bistand og opplæring for å kunne mestre boforhold, personlig økonomi, personlig hygiene med mer
- ruskartlegging og psykososial oppfølging
- forebyggende helsetjenester, nødvendig helsehjelp (behandling av sykdom, medisinsk og psykososial habilitering og rehabilitering, pleie og omsorg)
- fremskaffing av bolig og oppfølging i bolig
- sosial eller arbeidsrettet aktivisering
- arbeid med individuell plan
- generell oppfølging og veiledning
- henvisning til behandling

Retningslinjene gir en beskrivelse av hvordan utredning, behandling og oppfølging av mennesker med ROP-lidelser bør gjennomføres, samt en beskrivelse av roller og ansvar i tjenesteytingen. I følge retningslinjene bør samhandling og samarbeid internt og mellom nivåene være sentralt i oppfølging av personer med ROP-lidelser.

Reformer:

Samhandlingsreformen (2012) legger til grunn at mer av tjenestene innen rus og psykiatri skal ivaretas der hvor pasienten bor og at kommunene får et større ansvar for dette. Rus og psykiatri har vært en del av Samhandlingsreformen siden den trådte i kraft i 2012. Spesialisthelsetjenesten bygger ned antall institusjoner og tilrettelegger for mer polikliniske tjenester. For å imøtekomme føringen i Samhandlingsreformen krever dette mer samhandling og samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen.¹⁶³

¹⁵⁹ Se Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, på side 111.

¹⁶⁰ Se Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/kommunalt-rus-og-psykisk-helsearbeid/id2344815/>

¹⁶¹ Jf. Helse og omsorgstjenesteloven § 3-1

¹⁶² Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – ROP-lidelser. Sammensatte tjenester – samtidig behandling. 03/2012). Helsedirektoratet.

¹⁶³ Rus- og Psykisk helseplan 2014-2018. s. 8

Helse- og sosialdepartementet har i 2019 sendt ut på høring forslag til ny rusreform-fra straff til hjelp. Høringsfrist var i mai 2020.¹⁶⁴ Rusreformen innebærer med dette et betydelig skifte i norsk ruspolitikk. Et skifte i tenkningen og holdningen til hva et rusproblem er – og ikke minst – hvordan vi som samfunn skal møte dette problemet.¹⁶⁵

4.5.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har valgt å dele disse to tjenestene i:

Rustjenesten

NAV Kautokeino har ansvar for rusforebyggende arbeid og planlegging. Ruspolitisk handlingsplan skal oppdateres i 2020. I forbindelse med dette arbeidet skal forskjellige sektorer delta i planleggingen av tiltak. Grunnlaget for planen er folkehelse og spesielt forebyggende tiltak.¹⁶⁶

Kautokeino kommunes tilbud innen rus er beskrevet på kommunens hjemmeside.¹⁶⁷ Dette er beskrevet slik:

Tiltakene skal være individuelt tilpasset, og primært ha som mål å få personen ut av sin avhengighet.

Kriterier/Vilkår:

- *Brukeren må selv ønske hjelp enten ved poliklinisk behandling, institusjonsbehandling eller oppfølging fra kommunal rustjeneste.*
- *Gi råd og veiledning for å hjelpe den enkelte bort fra sitt misbruk*
- *Gi hjelp til misbrukernes familie/pårørende*
- *Sørge for et tilgjengelig behandlingsopplegg i personens nærmiljø eller egnet institusjon*
- *Styrke for og ettervernstilbudet til rusavhengige*

Ruspolitisk handlingsplan for 2016-2020 er på et overordnet politisk nivå. Dette er en handlingsplan som bør legge føringer for en mer detaljert plan på tjenesteområdet, men mål og tiltak for allmennforebyggende tiltak og forebyggende tiltak for risikoutsatte grupper, samt oppfølging og rehabilitering. Det fremkommer i liten grad hvordan en delt tjeneste løser utfordringen med samhandling for mennesker med dobbeltdiagnoser (ROP), i rus og psykiatri. I følge retningslinjene bør samhandling og samarbeid internt og mellom nivåene være sentralt i oppfølging av personer med ROP-lidelser.

¹⁶⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---rusreform-fra-straff-til-hjelp/id2683686/>

¹⁶⁵ NOU 2019:26 s.19

¹⁶⁶ Økonomiplan 2020-2023, s.70

¹⁶⁷ Se <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/sosialtjenester/rus-og-avhengighet/>

Psykiatritjenesten

Psykiatritjenesten er et lavterskeltilbud for hele befolkningen. Tjenesten består av to sykepleiere og en miljøterapeut. Psykiatrien har kontor på helsesenteret.¹⁶⁸

Boligpolitiskplan 2014-2018 er felles for begge tjenestene, og følgende mål og tiltak er skissert for vanskeligstilte grupper:¹⁶⁹

Hovedmål er å bedre situasjon for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Det skal tilbys et differensielt botilbud til rusmisbrukere og personer med psykiske vansker.

Tiltak:

- *Individuelle forhold settes i fokus ved bosetting*
- *Aktiv bruk av tilskuddsordninger fra Husbanken, eventuelt anspore til anskaffelse av egen bolig*
- *Prioritere noen boliger til formålet*

Ansvar for tiltaket er delt mellom de ulike instanser som hjemmetjenesten, NAV, boligkontor, psykiatritjenesten.

Kommunens årsrapport for 2019 inneholder ingen opplysninger som sier noe om hva som er gjort på disse området i løpet av året.

Ifølge opplysninger innhentet fra Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune hatt følgende brutto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer de siste årene:

Tabell 18: Brutto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer (1000 kr)

Brutto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer (1000 kr)					
	2015	2016	2017	2018	2019
Kautokeino	77	22	279	9	0

Kilde: SSB, Tabell 12228

I følge Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune fattet følgende antall vedtak om midlertidige tiltak i påvente av spesialisert behandling:

Tabell 19: Antall vedtak om midlertidige tiltak til rusmiddelmisbrukere i påvente av spesialisert behandling (antall)

	2015	2016	2017	2018	2019
Kautokeino	0	5	1	4	7

Kilde: SSB, Tabell 12228

¹⁶⁸ Se <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/helse-og-omsorg/psykisk-og-psykolog-helsetjenester/psykisk-helsestjeneste/>

¹⁶⁹ Boligpolitiskplan 2014-2018, s. 15-16

Tabell 20: Antall årsverk med videreutdanning i rus og psykiatri - psykiatriske sykepleiere

	2015	2016	2017	2018	2019
Psykiatriske sykepleiere	1,2	0,8	0,8	0,5	0,4
Videre utdanning rus	1,2	0,8	0,8	0,5	0,4
Videre utdanning psykiatri	0	0	0	0	0

Kilde: SSB, Tabell 12228

Ifølge SSBs tabell er det en meget lav andel av fagutdannede innenfor rus og psykiatri, spesielt også sett mot sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 3. Driftsutgifter varierer i så stor grad mellom årene at der er det en sannsynlighet for feilrapportering.

4.5.3. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde at personer ikke tilbys nødvendig helsehjelp, oppfølging og forebygging. Dette får konsekvens både for pasient-/ bruker, pårørende og samfunnet.

I et politiskperspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjene samt manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse, rekruttering på området og samlokalisering av tjenesten, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen. Hovedutfordringen for kommunene innen rus- og psykiatrifeltet er økende etterspørsel etter tjenester. Noe av årsaken til dette er at spesialisthelsetjenesten gir kortere behandlingsopphold i tråd med samhandlingsreformen.

Særskilt risiko i Kautokeino kommune

Det fremkommer i liten grad hvordan en delt tjeneste løser utfordringen med samhandling for mennesker med dobbeltdiagnoser (ROP), i rus og psykiatri. I følge retningslinjene bør samhandling og samarbeid internt og mellom nivåene være sentralt i oppfølging av personer med ROP-lidelser. Kommunebarometeret og SSB viser en lav andel årsverk med fagutdanning. Dette kan skyldes feil eller mangler ved innrapportering.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på høyt nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, kompetansebygging, tverrfaglig team, rekruttering samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, samt at det er etablerte interne rutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

Ruspolitisk handlingsplan skal oppdateres i 2020. I forbindelse med dette arbeidet skal forskjellige sektorer delta i planleggingen av tiltak. Grunnlaget for planen er folkehelse og spesielt forebyggende tiltak. Oppfølging og rehabilitering sies det for øvrige lite om.

På dette området er det i liten grad identifisert risikoreduserende tiltak, og risikoreduserende tiltak settes til **nei**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill til området i risiko- og vesentlighetsanalyse.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **høy**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **høy** på dette området. Området vurderes å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode med fokus på samhandling, oppfølging og rehabilitering(ettervern).

4.6 Samlet risiko- og vesentlighetsvurdering

Område/oppgave	Aktuell ja/nei	Konsekvens	Risikoreduserende tiltak	Sannsynlighet	Vesentlighet
4.2 Helsetjenester i hjemmet	Nei*	Høy	Delvis	Høy	Høy
4.3 Institusjonsplass, sykehjem med mer	Nei*	Høy	Delvis	Høy	Høy
4.4 Kommunens ansvar for pårørende	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
4.5 Rus og psykiatri	Ja	Høy	Nei	Høy	Høy

***Prosjekt 4.2 og 4.3 bør prioriteres dersom ikke tiltakene i vedtak på Ressursbruk og kvalitet i Pleie og omsorgstjenesten er fulgt opp videre etter 2018.**

5. KULTUR OG OPPVEKST

5.1 Språk og Kultur-friluftsliv og idrett

Kommunen er forpliktet gjennom kulturloven å sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet regionalt og lokalt.

Kommunen har ansvar for å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold mv. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapene og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.¹⁷⁰

Bestemmelsene om samisk språk er i hovedsak tatt inn i kapittel 3 i sameloven. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å ha tilsyn med gjennomføringen av språkbestemmelsene i sameloven. Sametinget har ansvar for arbeidet med vern og videre utvikling av de samiske språkene i Norge, slik det går fram av sameloven § 3-12.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet¹⁷¹ har hovedansvaret for forvaltningen av språkreglene i sameloven og samordningen av regjeringens arbeid med Den europeiske pakten for regions- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten). Kulturdepartementet er språkpolitisk ansvarlig fagdepartementet, og har et overordnet og sektorovergripende ansvar for å utforme, tolke og fremme språkpolitiske mål i Norge. Alle fagdepartementer har et ansvar for samiske språk på sine fagområder.

5.1.1. Kautokeino kommune

Kautokeino regnes for å være det kulturelle hovedsenteret i det nordsamiske området. Rundt 90 % av befolkningen har nordsamisk som morsmål, og kommunen var lenge den eneste i landet som likestilte samisk med norsk i offentlig forvaltning. Reindriften er en viktig samisk kulturbærer, og om lag 1700 personer er sysselsatt her. Kommunen er med dette landets største reindriftskommune.

Påsken er en stor høytid i den samiske kulturen, og i tillegg til store familiebegivenheter som dåp, konfirmasjoner og brylluper, går også den største kulturmønstringa i Sápmi av stabelen; «Påskefestivalen». Her arrangeres bl.a. VM i reinkapppkjøring, VM i lassokasting i tillegg til Sami Grand Prix og en rekke andre kulturarrangementer. I kommunen arrangeres også Samisk filmfestival og Sami Ski Race.¹⁷²

Kautokeino kommune sin hjemmeside¹⁷³ har en oversikt over kultur tilbudet i kommunen, blant annet Kulturskolen, språksenter, utstyrssentral, ungdomshus.

¹⁷⁰ Friluftsløvs § 1 og 22.

¹⁷¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/samiske-sprak/fornyings--administrasjons--og-kirkedepa/id633279/>

¹⁷² Samfunnsplan, s. 9

¹⁷³ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/kultur-sprak-og-ungdomstilbud-spillemidler/kulturskolen/om-kulturskolen/>

Friluftsliv og idrett

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og anlegg har som mål for Kautokeino kommune at alle kommunens innbyggere skal ha mulighet til å bruke naturen og idrettsanlegg til rekreasjon og trening.¹⁷⁴

For å nå mål skal kommunen:¹⁷⁵

- Kommunen legger opp til en dialog med idretts- og frilftsorganisasjoner, barnehagene, skolene og andre for at de kan komme med innspill til årlig revidering av handlingsprogrammet for idrett og friluftsliv. Ansvar: Enhet for kultur og oppvekst
- Sikre universell utforming av nybygg. Ansvar: Teknisk enhet
- Sikre svømmeundervisning for elevene. Ansvar: Skolene i Kautokeino kommune
- Tilrettelegge med lett tilgjengelige bålplasser/gapahuker og mulighet for fiske også for bevegelseshemmede.
- Sikre trygge og lett tilgjengelige badeplasser. Ansvar: Teknisk enhet
- Kommunen avsetter en rammeoverføring til idrett/friluftsliv formål på økonomiplanen.
- Kommunen samarbeider med Kautokeino IL om oppkjøring og vedlikehold av skiløyper.

Ifølge opplysninger innhentet fra Statistisk sentralbyrå har Kautokeino kommune hatt følgende besøk i kino, folkebibliotek og antall barn i kulturskolen sammenlignet med KOSTRA-gruppe 3 og landet for øvrig:

Tabell 21: antall besøk i kino, folkebibliotek og antall barn i kulturskolen

Nøkkeltall	Enhet	Guvodageaidnu-Kautokeino	Kostragruppe 03	Landet uten Oslo
Besøk i folkebibliotek per innbygger	Antall	1,2	4	4,9
Besøk per kinoforestilling	Antall	24,1	22,9	25,5
Barn 6-15 år i kulturskole	Prosent	4,7	22,4	13,8

Antall besøk i folkebibliotek og barn i kulturskole scorer lavt på sammenlignet med KOSTRA-gruppe 3 og landet for øvrig.

Tabell 22: netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge og til idrett og idrettsanlegg per innbygger

Netto driftsutgifter til kultursektoren					
	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	3,8	3,9	3,9	3,9	4,1
Guovdageaidnu - Kautokeino	3,2	2,3	2,3	2,1	3,2
KOSTRA-gruppe 3	4,4	4,2	4,2	4,2	4,5

Kilde: SSB tabell 12060

¹⁷⁴ Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og anlegg, s. 12

¹⁷⁵ Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og anlegg, s. 13

Netto driftsutgifter til idrett					
	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4
Guovdageaidnu - Kautokeino	0,7	1,0	0,6	0,8	1,3
KOSTRA-gruppe 3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4

Kilde: SSB tabell 12060

Tabellene viser at Kautokeino kommuner bruker mindre på både kultur og idrett sammenlignet med KOSTRA-gruppe 3 og landet for øvrig.

5.1.2. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde at barn og voksne ikke har mulighet til å delta på kultur, idrett, fritidsaktivitet og friluftstiltak. Både av økonomiske grunner, åpningstider og at det ikke er bredde nok i tilbudet.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **lavt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, og etablerer internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill vedrørende området i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **lav**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Området er i all hovedsak ikke gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å ha tilsyn med gjennomføringen av språkbestemmelsene i sameloven).

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Deler av området kan vurderes å være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode. En forvaltningsrevisjon bør i særlig grad omfatte kommunale tilbud til barn, unge og voksne som ikke deltar i tradisjonelle kultur- og fritidsaktiviteter.

5.2 PP-tjenesten

5.2.1. Overordnet rammeverk

Hver kommune skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste.¹⁷⁶ PP-tjenesten skal hjelpe barn, ungdom og voksne med særlige behov gjennom utdanningsløpet.¹⁷⁷ PP-tjenesten i kommunen kan organiseres i samarbeid med andre kommuner eller med fylkeskommunen. Tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det.

Kunnskapsdepartementet sin Stortingsmelding 6 (2019-2020) *Tett på- tidlig innsats og inkluderende felleskap i barnehage, skole og SFO*, vil at PP-tjenesten skal være mer til stede i barnehager og skoler, slik at den i større grad kan bidra til å forebygge vansker og tilpasse tilbudene til mangfoldet i barne- og elevgruppen, samt en PP-tjeneste som arbeider tettere på barna og elevene, slik at en kan bidra til bedre kvalitet både på det ordinære og det spesialpedagogiske tilbudet. Kunnskapsdepartementet vil også styrke kompetansen til de ansatte i PP-tjenesten, slik at tjenesten blir bedre til å støtte barnehager og skoler og samtidig videreutvikle kvaliteten på det sakkyndige arbeidet.¹⁷⁸

5.2.2. Kautokeino kommune

På kommunens hjemmeside står det følgende om tjenesten: ¹⁷⁹

Kommunens PPT har fire ansatte, PPT-leder, PP-rådgiver, spesialpedagog og kontorfullmektig i 50 % stilling.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (ofte forkortet PPT eller PP-tjenesten) er en kommunal rådgivende tjeneste som fungerer som sakkyndig instans i spørsmål om barn, ungdom og voksnes opplærings situasjon og behov for spesialundervisning.

Foreldre/ foresatte, og ungdom over 15 år, kan ta direkte kontakt med PPT. Henvvisning til PPT fra barnehage og skole skal foregå i samråd med foreldre/foresatte skriftlig.

¹⁷⁶ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 5-6.

¹⁷⁷ Se Udir.no: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/>

¹⁷⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=4>

¹⁷⁹ Se <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/barn-og-familie/pp-tjenesten/>

Det er ingen tidsfrister for når en kan henvise eller ta kontakt med PPT. Henvisninger behandles fortløpende.

Spesialundervisning etter § 5-1 i opplæringsloven er en tilleggsressurs som vedtak på individuelt grunnlag for en enkelt elev og er en juridisk rett når vedtak er gjort. Spesialundervisning inntreffer når elevens lære vansker er av en slik art mål oppnåelse innenfor læreplanen ikke kan nås, og individuelle mål må formuleres. Omfanget av spesialundervisning henger sammen med skolens tiltak i forhold til tilpasset opplæring, individuelle behov etc.¹⁸⁰

Oppvekstplan for 2019-2025 skal være en veiviser for en god oppvekst i Kautokeino kommune. I oppvekstplan sies følgende om tjenesten:¹⁸¹

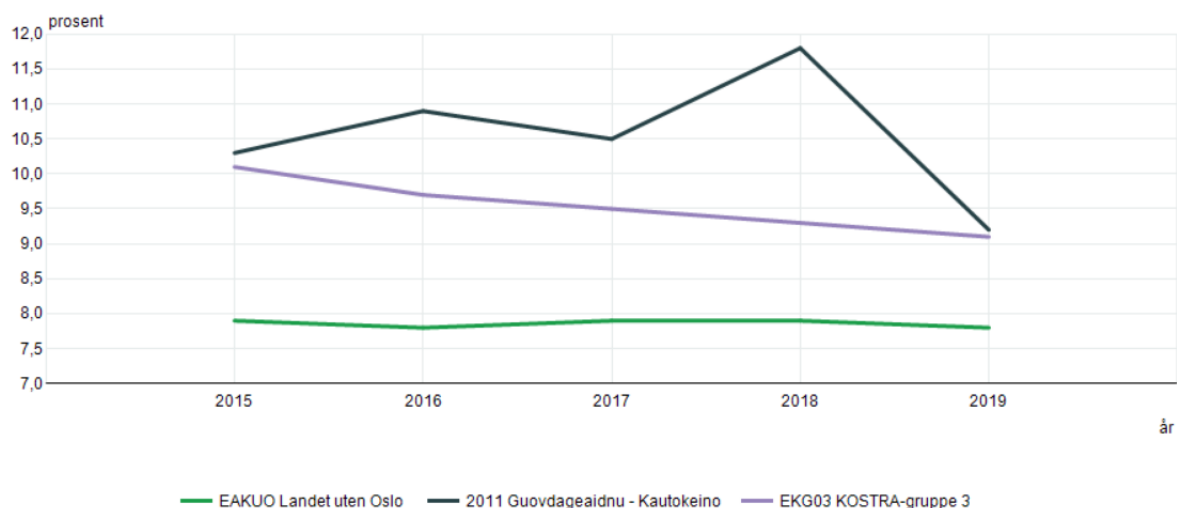
Hver kommune skal ha en PP-tjeneste etter opplæringsloven og barnehageloven. PPT har både system- og individrettede arbeidsoppgaver.

PPT skal hjelpe barnehage og skole i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge barnehage tilbudet for barn og opplæringen for elever med spesielle behov.

PPT skal sørge for at det blir utarbeidet lovpålagte sakkyndige vurderinger av barn under skolepliktig alder og av elever i skolen.

Ifølge opplysninger innhentet fra Statistisk sentralbyrå har følgende andel elever fått spesialundervisning de siste årene:

Figur 17: Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)

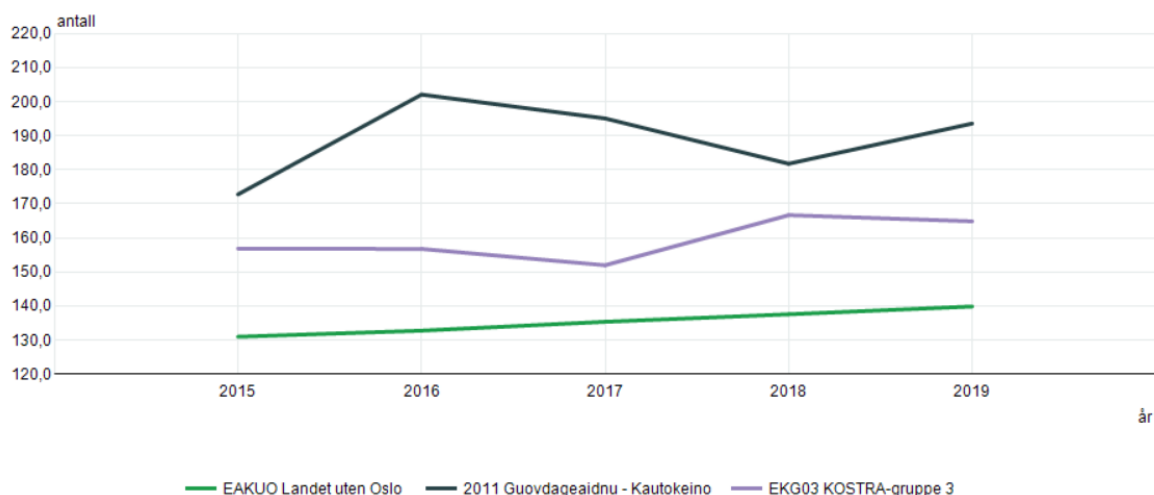
Kilde: SSB Tabell 12255

Elevene som har fått spesialundervisning er i Kautokeino kommune er høyere enn både KOSTRA-gruppe 3 og landsgjennomsnittet.

¹⁸⁰ Plan for spesialundervisning, s.3

¹⁸¹ Oppvekstplan pkt. 3.1.

Figur 48: Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)

	2015	2016	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	131,0	132,8	135,4	137,6	139,9
Guovdageaidnu - Kautokeino	172,8	202,1	195,1	181,8	193,6
KOSTRA-gruppe 3	156,9	156,8	152,0	166,7	164,9

Kilde: SSB tabell 12255

Diagrammet viser at elever som får spesialundervisning i Kautokeino kommune i gjennomsnitt har et høyere timeantall enn i KOSTRA-gruppe 3, og betydelig høyere antall timer enn landsgjennomsnittet for øvrig.

5.2.3. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et politisk og et organisatorisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et bruker- og medarbeiderperspektiv kan dette gjelde henvisningstid-/saksbehandlingstiden, samt lange ventelister. PP-tjenesten skal hjelpe barn, ungdom og voksne med særlige behov gjennom utdanningsløpet. En risikofaktor i den sammenheng er kapasitet og tilgjengelighet i tjenesten. En konsekvens er at bruker ikke får hjelp i rett tid.

Dersom det tverrfaglige samarbeidet ikke er godt-/tilstede får det konsekvenser både for brukere og de medarbeiderne, som ikke får råd og veiledning som følge av manglende samarbeid rundt barn, ungdom og voksne med særlige behov. Tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det.

I et politisk perspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjene samt manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet og kompetanse, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen av tjenesten.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelse iverksetter for måloppnåelse, kompetansebygging, tverrfaglig team, rekruttering, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen. Et annet risikoreduserende tiltak er at det er etablerte internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

Det er identifisert lite risikoreduserende tiltak på dette området, og risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill som gjelder området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill om temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes derfor sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020. Området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes å kunne være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

5.3 Grunnskole

5.3.1. Overordnet rammeverk

Grunnskolen er en obligatorisk skolegang for barn i alderen 6–16 år.¹⁸² Det er kommunen som har ansvaret for grunnskoleopplæringen.¹⁸³ Opplæringen er gratis, og eleven får

¹⁸² Se utdanning.no: https://utdanning.no/tema/nyttig_informasjon/grunnskole

¹⁸³ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 13-1.

nødvendige læremidler på skolen. Grunnskolen er delt i to nivåer, det vil si barnetrinn (1.-7. trinn), og ungdomstrinn (8.-10. trinn). Tilsatte som skal undervise, må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i.¹⁸⁴ Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidaten (tilpasset opplæring).¹⁸⁵ På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egne intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd (tidlig innsats).¹⁸⁶ Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning.¹⁸⁷ Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.¹⁸⁸ Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.¹⁸⁹ Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.¹⁹⁰ Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.

5.3.2. Kautokeino kommune

Kautokeino kommune har tre skoler ifølge kommunen sin hjemmeside:¹⁹¹

Kautokeino barneskole

Kautokeino barneskole har fokus på samisk språk og kultur og alle ansatte har samisk språklig- og kulturell kompetanse, god lokal kompetanse og kjennskap til det som finnes i Kautokeino kommune. Kautokeino barneskole er unik da mer enn 90 prosent av elevene har samisk som 1. språk.

Kautokeino ungdomsskole

Skolens visjon er *vi kan, vi skal og vi klarer det*. Dette gjennomsyrrer skolehverdagen og styres av prinsippet om å være en vi-skole.

Antallet elever på skolen er i 2017/2018 90 elever fordelt på 5 klasser, to parallelle klasser på 8. og 9. trinn og én 10. klasse. Av disse har 95 % samisk som førstespråk, mens de resterende forstår og snakker noe samisk.

Skolen er en genuin samisk skole. Ca. 90 % av lærerne er funksjonelt tospråklig samisk- og norsktalende og alle har tilhørighet til samisk kultur og – samfunnsliv.

Mási barne- og ungdomsskole

Mási skole har omkring 30 elever. Skolen er en fådelt skole, som satser stort på styrke lese- og skriveferdighetene. På Mási skole er det i inneværende skoleår 29 elever, samt 3 i fjernundervisning, skolen har elleve ansatte.

¹⁸⁴ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 10-2.

¹⁸⁵ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 1-3.

¹⁸⁶ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 1-4.

¹⁸⁷ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 5-1.

¹⁸⁸ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 9 A-2.

¹⁸⁹ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 9 A-3.

¹⁹⁰ Jf. lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 9 A-4.

¹⁹¹ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/barn-og-familie/skole/kommunale-skoler-i-kommunen/>

I tillegg til det nasjonale rammeverket har Kautokeino kommune oppvekstplan som blant angir hvordan skolene skal drives faglig sett:¹⁹²

Kautokeino kommune er forpliktet etter opplæringsloven til å gi et godt skoletilbud der alle elevene i skolen skal utvikle grunnleggende ferdigheter og kompetanse slik at de kan delta aktivt i samfunnet. Tilsvarende skal skolen være inkluderende, passe for samtlige, og alle elevene skal ha samme mulighet til å utvikle sine evner.

Kautokeino kommune har ansvaret for 2 barne- og ungdomskoler og SFO i Kautokeino og Máze. Per 01.01.19 går det 233 elever i Kautokeino barneskole, 93 elever i ungdomsskolen, samt 28 elever i SFO. I Máze er det totalt 22 elever.

Det følger imidlertid av statistikk fra SSB at innbyggertallet er synkende, og tilsvarende vil elevtallet synke frem mot 2030.

3.4.1. "Ungdata" om skolehverdagen

For Kautokeino kommune er ungdommene fremtiden, og det er viktig at de får mulighet til å bidra i sin egen hverdag. Elevene i elevrådene skal derfor jevnlig få anledning til å uttale seg om forhold som berører dem i kommunestyret, samt ved andre tilrettelagte arenaer. Et viktig bidrag vil også være helsesøsters besøk i 8. klasse, der hun har samtale med samtlige elever.

I tillegg gjennomføres den årlige elevundersøkelsen "Ungdata", som gir en pekepinn om hvordan elevene i ungdomstrinnet opplever skolehverdagen. Dette er en god arena for samtlige ungdommer i ungdomstrinnet til å si sin mening, og kanskje få muligheten til å gjøre en forskjell.

I elevundersøkelsen av 2018 deltok 73 elever, og for å se resultatet i sin helhet vises det til ungdata.no.

I spørsmålet om "Hvor fornøyd er du med skolen du går på?", viser resultatet at gjennomsnittet for elever som er fornøyd, er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Undersøkelsen vil riktignok ha noe begrenset vekt som følge av noe lav deltakelse, men det er viktig å ta ungdommene på alvor og fortsette å jobbe for god trivsel for samtlige elever som går på skole i Kautokeino kommune.

3.4.2. Trivsel for samtlige elever på skolen

Grunnskolen skal ha fokus på resultater, høy faglig kvalitet og trivsel blant elever og lærere.

Grunnskolen skal derfor jobbe for at elever utvikler kunnskap, kompetanse og holdninger for å kunne mestre livet og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Elevene skal ha et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Alle elever har rett til tilpasset opplæring etter den enkeltes evner og forutsetninger, der elever med særskilte behov har rett til spesialundervisning.

¹⁹² Oppvekstplan 2019-2025, pkt. 3.4

Skolen skal derfor satse på:

- "tidlig innsats"
- null - toleranse for mobbing/krenkelse
- sunt kosthold og fysisk aktivitet

"Tidlig innsats" skal stå sentralt i skolens arbeid med ivareta elevers rett til faglig kvalitet og psykososial trivsel.

Skolen skal ha gode rutiner for å fange opp og håndtere ulik atferd som tilpasningsvansker, sosiale vansker, språklige utfordringer, omsorgssvikt, mobbing/krenking og andre avvik som krever tiltak fra skolens side. Dette innebærer først og fremst at skolen til enhver tid skal ha tilgjengelige voksne som er opptatt av elevene og deres skolehverdag.

Øvrige virkemidler for å avdekke avvik av ulike art som krever "tidlig innsats", vil være nasjonale prøver fra 5. klasse, kartleggingsprøver, elevundersøkelser samt helsesøster/skolehelsetjenesten.

Det er imidlertid foresatte/foreldre som kjenner sitt eget barn best, og skolen er avhengig av at foreldre/foresatte tidlig gir beskjed dersom de er bekymret for sitt barn. Skolen skal derfor fortsette å jobbe for et godt og bærekraftig samarbeid med foreldre/foresatte basert på gjensidig tillit.

Som et ledd av "tidlig innsats" kan skolen i tillegg diskutere avvik i den tverrfaglige gruppen. Uansett vil samtlige avvik bli nøye vurdert i samarbeid med foresatte/foreldre, for eventuelt bli henvist for videre utredning og behandling.

For å sikre satsingsområdene er det nødvendig å skrive gode årsplaner og fagplaner som er målbart for å sikre kvalitet, herunder videre evaluering og arbeid.

3.4.2.1. IKT

Å digitalisere skolene er fremtiden, både hos ansatte og elevene. Samfunnet utvikler seg raskt, og det er viktig at skolen følger samfunnsutviklingen for å kunne gi et best mulig undervisningstilbud til elevene. Kommunen har som følge av dette vedtatt at elever i små - og mellomtrinnet skal motta egen nettbrett, samt samtlige elever i ungdomstrinnet skal motta egen datamaskin. Disse vil bli utlevert i løpet av våren 2019, og vil bidra til at samtlige elever uavhengig av familiens økonomi har digital tilgang, som er en forutsetning for å kunne tilpasse seg fremtidens krav.

Som et videre ledd av dette, benytter skolen digitale tavler i undervisningen, samt gir tilbud om etterutdanning til ansatte både faglig og til bruk av digitale verktøy (IKT) for å møte fremtiden.

3.4.2.2.Samisk språk i skolene

Kautokeino kommune er en samisk kommune med et levende samisk språk. Det tilbys derfor i kommunenes skoler undervisning både på nordsamisk og norsk i samtlige fag, samtidig som den samiske kulturarven er en naturlig integrert del av undervisningen.

For å ivareta det samiske språket best mulig også i fremtiden, er det nødvendig å se på muligheten for en samisk språkkonsulent som skal være tilknyttet skolene for rådgivning og veiledning.

Et naturlig valg for de fleste foreldre vil være å velge samisk som 1. språk til sine barn. Enkelte foreldre er imidlertid usikker på om norsk som 1. språk er et bedre alternativ for sitt barn. En samisk-språkkonsulent vil kunne bidra til rådgivning tilknyttet det samiske språket og bistå foreldre til å ta det beste språkvalget på bakgrunn av barnet og familiesituasjon.

En samisk språkkonsulent vil også ha en viktig oppgave med å integrere ikke – samisktalende barn og unge som bor, går på skole i Kautokeino kommune.

Kautokeino kommune er en av de få kommunene i landet der samisk fremdeles er det dominerende språket i skolene, da majoriteten av elevene og lærere behersker samisk. Dette er noe Kautokeino kommune er stolt av, og vil fortsette å arbeide for. Konsekvensen er imidlertid at minoriteten av elevene som ikke behersker samisk, kan oppleve å falle utenfor barne- og ungdomsmiljøet. Som følge av dette får ikke elevene et godt nok psykososialt miljø på skolen, samtidig som det vanskeliggjør arbeidet med å få flere til å bli boende i kommunen.

Kautokeino kommune ønsker at samtlige barn og unge som er bosatt i kommunen får gode oppvekstvilkår og vil derfor arbeide for å integrere barn og unge som ikke behersker samisk inn i de lokale barne- og ungdomsmiljøene.

Dette betyr ikke at Kautokeino kommune vil bestrebe seg på at norsk språk skal brukes mer i barne- og ungdomsmiljøet. Tvert imot. I Kautokeino er og skal samisk forbli det samfunnsbærende språket. Det er viktig for samisk språk og kulturs framtid at innflyttere og andre norskspråklige ikke bidrar til et språkskifte, fordi dette er det eneste gjenstående området der samisk er det samfunnsbærende språket. For å bli tilstrekkelig integrert i et område der 95% av befolkningen snakker samisk, er kunnskaper i samisk språk inngangsporten både til arbeidsliv og samfunnet for øvrig. Kautokeino kommune vil arbeide for at barn- og unge, som ikke kan samisk, får anledning til å lære seg dette og til holdningsskapende arbeid, som gjør at foreldre forstår at samisk språk er en nødvendighet i Kautokeino og vil skape arbeidsmuligheter langt utenfor det sentralsamiske området.

Kommunestyret har 2016 (sak 68/16) vedtatt en utredning av skole og barnehagestruktur i Kautokeino kommune. Kommunestyret vedtok i mars 2019 å avvente inntil endelig rapport for skole- og barnehagestruktur er ferdig i juni 2019.

Bakgrunn for saken er blant annet:¹⁹³

¹⁹³ Saksfremlegg sak 5/19 i kommunestyret

- Drift av skolene i Kautokeino er dyrt.
- Grunnskolen i Kautokeino er gammel og det vil påløpe store vedlikeholdskostnader fremover.
- Regjeringen krever at alle kommuner i landet effektiviserer sin drift med 0,5 % hvert år, samtidig som nye kostnadskrevende oppgaver overføres.

I økonomiplan 2020-2023 er forprosjekt for ny kombinert barne- og ungdomsskole budsjettert med 15 mill.¹⁹⁴

Resultater

Utdanningsdirektoratet publiserer resultater fra grunnopplæringen på Skoleporten.¹⁹⁵ Her framgår det at Kautokeino kommune har hatt følgende utvikling i grunnskolepoeng¹⁹⁶ de siste årene:

Figur 19: Grunnskolepoeng, gjennomsnitt

Indikator og nøkkeltall	Kautokeino kommune	Troms og Finnmark fylke	Nasjonalt
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt	46,2	42,7	43,2

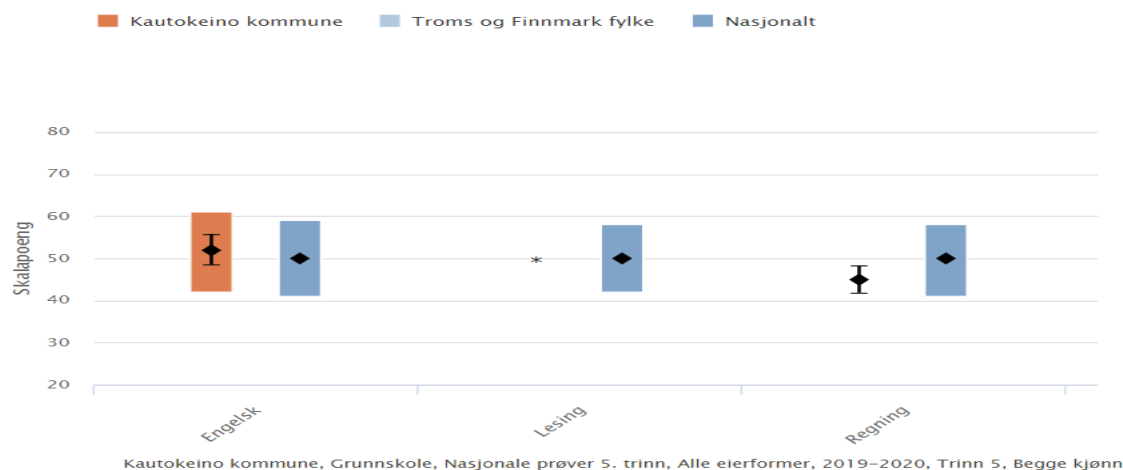
Kautokeino kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, 2019–2020, Trinn 10, Begge kjønn

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Diagrammet viser at Kautokeino kommune har bedre resultatene enn både gjennomsnittet i Troms og Finnmark og landet for øvrig.

Figur 20: Resultater på 5. og 8. klassetrinn

Diagrammet viser gjennomsnittet av elevane sine skalapoeng og usikkerheita knytt til dette gjennomsnittet. Søylen viser intervallet på skalaen der hovuddelen (60 prosent) av elevane er. Dette er eit mål på spreinga av resultatata til elevane. For meir informasjon om tala, klikk på lenka «Fleire tal».

Kilde: Utdanningsdirektoratet

¹⁹⁴ Økonomiplan 2020-2023, s.31

¹⁹⁵ Nettadressen er skoleporten.udir.no. Her framgår det at Skoleporten er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnopplæringen og at målet er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnopplæringen.

¹⁹⁶ Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Elever som har færre enn halvparten gyldige karakterer er ikke med i beregningene.

Gjennomsnittet i Engelsk for Kautokeino på 5. trinn er 52 poeng, nasjonalt er det 50 poeng. Øvrige tall for lesing og regning er ikke registrert inn for 2019. For 8. trinn er det ikke registrert inn data. Det kan derfor ikke presenteres tall som viser utviklingen på disse klassetrinnene.

I Kautokeino kommune er ressursinnsats og prioriteringer følgende:

Figur 21: Ressursinnsats og prioriteringer i grunnopplæringen

Tala seier noko om ressursinnsats og prioritering i grunnopplæringa både frå kommunane og private skolar.

Indikator og nøkkeltall	Kautokeino kommune	Troms og Finnmark fylke	Nasjonalt
Årsverk for undervisningspersonale	56,2		61 425,1
Antall elever per årsverk til undervisning	7,2		11,6
Antall assistentårsverk i undervisningen	2		10 020
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	178,5		63,5
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	3,6		16,3
Lærertetthet 1.–7. trinn	7,9		12,4
Lærertetthet 8.–10. trinn	9,0		14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning	9,9		15,8
Lærertetthet i ordinær undervisning 1.–4. trinn	7,7		14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning 5.–7. trinn	11,5		16,5
Lærertetthet i ordinær undervisning 8.–10. trinn	11,6		17,8
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	95,6		95,7
Lærertimer som gis til undervisning	35 250		39 219 325
Undervisningstimer totalt per elev	99		62

Kautokeino kommune, Grunnskole, Undervisningspersonell, Alle eierformer, 2019–2020, Alle trinn, Begge kjønn

Indikator og nøkkeltall	Kautokeino kommune	Troms og Finnmark fylke	Nasjonalt
Driftsutgifter per elev	166 066		126 820
Lønnsutgifter per elev	138 508		99 807
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	101,5		82,0
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	1 183		1 138
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 885		1 331

Kautokeino kommune, Grunnskole, Økonomi, Alle eierformer, 2019–2019, Alle trinn, Begge kjønn

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Lærertetthet

Figuren viser at lærertettheten (målt ut fra antall elever per undervisningsårsverk) i Kautokeino kommune er lavere enn gjennomsnittet for landet sett under ett.

Kompetanse

Tabellen viser at andelen undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning i Kautokeino kommune er på nivå med gjennomsnittet i landet.

Driftsutgifter

Tabellen viser at Kautokeino kommune har høye driftsutgifter per elev sett mot gjennomsnittet i landet.

Elevundersøkelse

Skolene skal i løpet av høstsemesteret gjennomføre Elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn. Dette er en undersøkelse hvor elevene får si sin mening om læring og trivsel i skolen.¹⁹⁷ Elevundersøkelsen for 7. trinn og 10. trinn hadde høy deltakelse og trivsel på skolen er 4,3 poeng i 7. trinn og noe lavere i 10. trinn på 3,6. Skala er fra 0-5, der 5 er høyeste score. Tall for elever som sier de opplever mobbing er ikke publisert.

5.3.3. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv. Men området er også vesentlig sett ut i fra et medarbeider, omdømme, politisk og organisatoriskperspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde at undervisningen ikke gir tilfredsstillende utbytte i det ordinære opplæringstilbudet, tidlig innsats og at rett til spesialundervisning ikke følges opp. En konsekvens er at elevene ikke har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dårlig skolemiljø kan få store konsekvenser for elevene sin fremtid og videre utdanning. En lærer er en rollemodell og en motivator for læring og trivsel på skolen.

I et medarbeiderperspektiv kan risikofaktorer være arbeidspress, manglende tilhørighet og motivasjon, lav kompetanse. Dårlig ledelse og mistrivsel på jobb kan føre til sykefravær, økte utgifter og dårlig kvalitet på tjenesten.

I et omdømmeperspektiv kan dårlig omdømme føre til lav bolyst/befolkningsvekst samt manglende stabilisering og rekruttering av kvalifisert personal i skolene.

I et politiskperspektiv er en risikofaktor manglende etterlevelse av lovverk og retningslinjene samt manglende måloppnåelse. Risikofaktorene kan også være knyttet til mer organisatoriske forhold, som for eksempel manglende kapasitet, kunnskap og kompetanse, samt uklare ansvarsforhold og oppfølging i kommuneorganisasjonen av tjenesten.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelsen iverksetter for måloppnåelse, tidlig innsats, kompetanse bygging, tverrfaglig team, rekruttering samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, samt at det er etablerte internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

¹⁹⁷ I vårsemesteret er det frivillig for skolene å gjennomføre undersøkelsen. Skolen kan selv velge om de også ønsker å gjennomføre undersøkelsen på andre enn 7. og 10. trinn. Se <https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/>

I oppvekst plan sies det i pkt. 3.4.2 at *kommunikasjon mellom hjem/skole er meget viktig og skolen skal derfor jobbe for et godt og bærekraftig samarbeid med foreldre/foresatte basert på gjensidig tillit.*

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak sette til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget hadde innspill om temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger. Skole - kommunikasjon mellom skole/lærere/administrasjon og foreldre

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at det kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon på området i planperioden 2013-2020, Prosjekt *Mobbing i grunnskolen* er startet opp i mai 2017 men ikke levert per oktober 2020. Området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes å ikke være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

5.4 Barneverntjenesten

5.4.1. Overordnet rammeverk

Lov om barneverntjenester skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid.¹⁹⁸

Loven skal videre bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

Det kommunale barnevernet har ansvaret for å utføre alle oppgavene som ikke er lagt til et statlig organ. Barnevernstjenesten har ansvar for at barn som oppholder seg i kommunen og som har behov for hjelp fra barnevernet, får den hjelpen de trenger. Det omfatter blant annet å gjennomgå bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser, utføre utredninger og kartlegging av barnet og barnets situasjon, gi råd og veiledning, treffe vedtak om frivillige hjelpetiltak, treffe midlertidige vedtak i akutsituasjoner, forberede tvangssaker for behandling i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker (fylkesnemnda). Det kan for eksempel være behandling av saker om pålegg om hjelpetiltak, saker om

¹⁹⁸ Jf. Lov om barneverntjenester § 1-1.

omsorgsovertakelse og fratakelse av foreldreansvar. Videre skal barneverntjenesten godkjenne og føre tilsyn med fosterhjem i kommunen. Barneverntjenesten skal også iverksette tiltak og følge opp barn som mottar hjelp fra barnevernet.

5.4.2. Kautokeino kommune

Barneverntjenesten har kontor på kommunehuset. Barneverntjenesten er underlagt enheten for kultur og oppvekst, og ledes av barnevernfaglig ansvarlig. Tjenesten er videre besatt av to barnevernskonsulenter samt en sekretær/saksbehandler.

Barneverntjenesten kan bidra med råd og veiledning, besøkshjem og støttekontakt og leksehjelp. Videre kan tjenesten bidra med ansvarsgrupper, økonomisk hjelp, familierettede veiledningstiltak, fosterhjem eller institusjonsplass eller andre tiltak som passer for barnets situasjon.

Barnevernet samarbeider med andre som kjenner barnet, for eksempel barnehagen, skolen og helsestasjonen. Kautokeino kommune har ett tverrfaglig team som består av helsesøster, PPT, kommunepsykologtjenesten og barneverntjenesten. Her kan foreldre også ta opp saker de ønsker råd og veiledning i. Samisk språk og kultur skal vektlegges i barnevernarbeidet. Tjenester tilbys på både samisk og norsk. Kommunen er en pådriver i utvikling av tjenester og tilbud som er av faglig god standard og i samisk tradisjon.

Barnevernet i Kautokeino og Karasjok samarbeider om akuttberedskap, som åpner for å kontakte barnevernet 24/7, tjenesten er satt opp med egen telefon. På hjemmesiden framgår det at det praktiske samarbeidet har pågått siden 1.1.2019.¹⁹⁹

I oppvekstplan for Kautokeino kommune 2019-2025 sies blant annet følgende om området.²⁰⁰

Kautokeino kommune satser på et sterkt barnevern som har et godt og konstruktivt samarbeid med barnehage og skole. Et velfungerende barnevern er en av grunnpilarene i et godt og bærekraftig samfunn. Barnevernet i Kautokeino kommune skal være barnas beskytter, ut fra hva som er til det beste for det konkrete barnet.

¹⁹⁹ <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/tjenester/barn-og-familie/barnevern/barnevernet-i-kautokeino/>

²⁰⁰ Oppvekstplan, s. 9 og s. 16-18

4.3.1.1. Barnevernet i forhold til øvrige kommunale etater og samfunnet.

For å kunne ivareta barns rett til omsorg, er barnevernet avhengig av at omgivelsene reagerer dersom det grunn til å tro at barn blir utsatt for omsorgssvikt.

Barneverntjenesten i Kautokeino vil derfor i planperioden fortsette for å jobbe for å bygge tillit mellom samfunnet og barneverntjenesten ved å være synlig og tilstedeværende på ulike arenaer. Tilsvarende vil barneverntjenesten fortsette å samarbeide med familier, og tilby foreldreveiledning som et ledd i forebyggende arbeid.

Når det gjelder øvrige kommunale etater, har enhver ansatt i kommunen meldeplikt til barneverntjenesten dersom det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for omsorgssvikt.

4.3.2. Barn og unge i Kautokeino som lever i lavinntektsfamilie.

"Handlingsplan mot barnefattigdom av 2018 – 2020" viser at hvert femte barn i Kautokeino kommune i 2018 levde i en lavinntektsfamilie. Dette tilsvarer 19,3 % av samtlige barn og unge under 18 år, og er 10 % over landsgjennomsnittet. Sannsynligheten er også stor for at andelen barn og unge som lever i lavinntektsfamilie i kommunen vil øke de kommende årene.

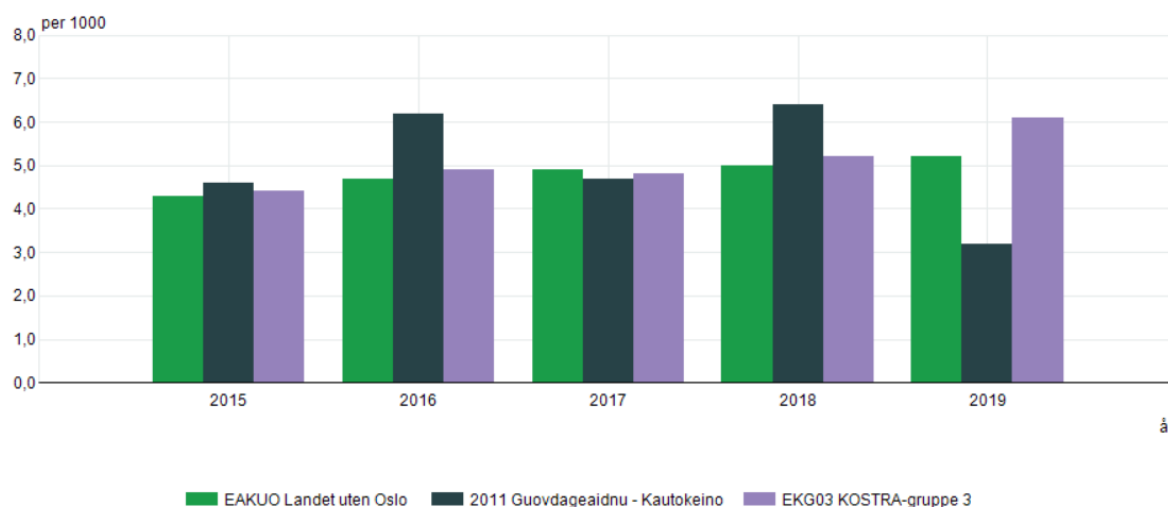
Nøkkeltall for barneverntjenesten rapporteres til Statistisk sentralbyrå. Noen av disse nøkkeltallene presenteres nedenfor.

Tabell 23 Barneverntjenesten 2019:

Nøkkeltall	Enhet	Kautokeino 2019	Kostragruppe 03 2019	Landet uten Oslo 2019
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	kr	8026	11088	8393
Barn med melding ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	prosent	3,6	5,5	4,6
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	prosent	2,9	6	4,8
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år (prosent)	prosent	4,6	5,1	3,8
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	kr	78644	58550	54769
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	kr	58000	44022	41690
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	kr	292417	413479	444076
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	antall	18	18,2	18,6
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	prosent	100	83	88

Antall meldinger og antall undersøkelsessaker har gått ned i Kautokeino sett i forhold til innbyggertall og KOSTRA-gruppe 3 samt landsgjennomsnittet. Brutto driftsutgifter til barn i undersøkelse eller tiltak er betydelig høyere enn både KOSTRA-gruppe 3 og landsgjennomsnittet. Antall årsverk er tilnærmet lik i sammenlignbare grupper.

Figur 22: Stillinger med fagutdanning per 1000 barn 0-17 år

Kilde: SSB tabell 12305

Kautokeino kommune har en betydelig lavere andel stillinger med fagutdanning i 2019. Både sett mot tidligere år og sammenlignet med KOSTRA-gruppe 3 og landsgjennomsnittet. Det kan skyldes feil/mangler i innrapporteringen.

5.4.3. Risiko- og vesentlighetsvurdering

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan dette gjelde at barn ikke får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. En annen risikofaktor kan være lang saksbehandlingstid, manglende oppfølging av personer med behov for individuell tiltak. En konsekvens kan være at bruker ikke får nødvendig hjelp og den kvalitet på tiltaket som de har krav på.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som både politisk og administrativ ledelsen iverksetter for måloppnåelse, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, og etablerer internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være delvis på plass, og risikoreduserende tiltak sette til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har ikke mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill vedrørende området i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Forvaltningsrevisjon og tilsyn

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området i inneværende planperiode. Området er tradisjonelt sett gjenstand for statlig tilsyn på systemnivå.

Vesentlighetsvurderinger

Dette området er i utgangspunktet vesentlig sett ut i fra flere perspektiv, særlig i et brukerperspektiv. Samlet sett vurderes vesentlighetsgraden å være **middels** på dette området. Området vurderes å kunne være aktuelt for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

5.5 Samlet risiko- og vesentlighetsvurdering

Område/oppgave	Aktuell ja/nei	Konsekvens	Risikoreduserende tiltak	Sannsynlighet	Vesentlighet
5.1 Språk og Kultur	Kan være aktuell	Lav	Delvis	Lav	Middels
5.2 PP-tjenesten	Kan være aktuell	Høy	Delvis	Middels	Middels
5.3 Grunnskole	Nei	Middels	Delvis	Middels	Middels
5.4 Barnevern	Kan være aktuell	Høy	Delvis	Middels	Middels

6. SELSKAPER OG EIERSTYRING

Kommuneloven stiller krav til kommunen om å føre kontroll med at kommunens interesser i selskap kommunen har eierskap i blir ivarettatt på en betryggende måte.²⁰⁵ Kommuneloven gir videre kommunen anledning til å gjennomføre forvaltningsrevisjon i selskaper som kommunen har eierinteresser i.²⁰⁶

Obligatorisk eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon vil i denne planperioden **kun** gjelde eierskapsforvaltningen i heloffentlig eide selskap som omfattes av kommuneloven §§ 23-6 og 24-10 om innsynsrett.

I ny kommunelov er det nå lovfestet at kommunene skal ha utarbeidet eierskapsmelding for sin eierstyring.²⁰⁷

6.1 Eierskap og eierstyring

Kautokeino kommune har opprettet egne selskaper og er interessent i selskapene sammen med andre instanser, privatpersoner og organisasjoner. Selskapene er opprettet for å utføre tjenester som kommunen har et ansvar for, og som videre tilbys egne innbyggere og næringslivet. Valg av selskapsform er vurdert og vedtatt av kommunestyret.

Kommunene er i ny kommunelov pålagt å utarbeide eierskapsmelding. Bestemmelsen trådte i kraft fra og med 31. oktober 2019, som er dato for konstituerende kommunestyremøte ved oppstart av valgperioden 2019–2023 i Kautokeino kommune.²⁰⁸ Kautokeino kommune har utarbeidet eierskapsmelding.

Kautokeino kommunes har følgende eierskap i heloffentlige selskaper:

Selskapsnavn	Selskapets formål	Eierandel	Kommentar
Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS (KUSEK IKS)	Sekretariats-tjenester	1 andel 20 000	Økning i antall ansatte fra 2 til 3 i 2020. Økt oppdragsmengde
Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS (VEFIK IKS)	Revisjon	7.7% 39 000	Det er også tidligere vurdert forvaltningsrevisjon av selskapet
VEFAS IKS	Renovasjon	13,7%	280 000, Gjennomført eierskapskontroll i

²⁰⁵ Kommuneloven § 23-2 første ledd.

²⁰⁶ Kommuneloven § 23-2 første ledd.

²⁰⁷ Kommuneloven § 26-1.

²⁰⁸ Ikrafttredelsestidspunktene er gitt i kgl. res nr. 2062 av 20. desember 2018.

			planperioden 2013-2016
Interkommunalt Arkiv IKS (IKA FINNMARK IKS)	Arkiv	1,30 % ²⁰⁹	Gjennomført eierskapskontroll i 2015
Kautokeino boligselskap AS		100%	500 000
Kautokeino arbeidssenter AS		100%	100 000
LOANNKUDIEVVA EIENDOMSSELSKAP AS		100%	2,5 mill
Ymber AS	Strøm	16.67 %	100 000
Internasjonalt samisk filminstitutt AS		52,6%	100 000
Beaivváš Sámi Našunálateáhter AS		40%	20 000
Sápmi Næringshage AS			70 000
VEFAS Retur AS			
Ovvdos AS	Næringsutvikling	100%	39 000

6.1.1. Avgrensninger i risiko- og vesentlighetsvurderinger av selskap

Sekretariatet foretar kun risiko- og vesentlighetsvurderinger av selskap som det i prosessen er gitt innspill på eller at det er fremkommet andre indikatorer på risiko. Dersom kontrollutvalget ønsker å tilføye andre selskap i vurderingene vil dette bli foretatt i forbindelse med oppstart av prosjektet. For en nærmere beskrivelse av grunnlaget for vurderinger i risiko- og vesentlighetsvurderinger henvises til kapittel 1.

Sekretariatet kan ikke utføre risiko- og vesentlighetsvurderinger av eget selskap på grunn av habilitet og uavhengighet. Det er ikke innkommet innspill som gjelder KUSEK IKS.

6.1.2. Obligatorisk eierskapskontroll av Kautokeino kommune

Obligatorisk eierskapskontroll av Kautokeino kommune gjennomføres innen utgangen av 2020 av sekretariatet for inneværende planperiode. Oppfølging av kontrollen blir utført av sekretariatet i kommende planperiode. Dersom det i oppfølgingen fremkommer avvik som bør være gjenstand for en ny selskapskontroll i planperioden bør dette omprioriteres inn i kommende planperiode.

209 Iht. opplysninger hos regnskapstall.no på adressen <https://www.regnskapstall.no/roller-og-eiere-av-ika-finnmark-iks-10365148751>.

6.2 Interkommunale selskaper (IKS)

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid, herunder som interkommunalt selskap.²¹⁰

Deltakers ansvar²¹¹

Den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser. Til sammen skal delene utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Den enkelte deltakers ansvar for selskapsforpliktelser svarer til deltakerens eierandel i selskapet med mindre annet fremgår av selskapsavtalen. En selskapskreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet. Dersom kreditor ikke oppnår dekning av selskapet innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren direkte for deltakerens andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket en fordring på selskapet, kan straks søke tilbake sitt utlegg av selskapet.

6.2.1. IKA Finnmark IKS

IKA Finnmark IKS er opprettet for drift av arkiver.

Formålet med selskapet framgår av selskapets selskapsavtale. Denne er vedtatt i selskapets representantskap og i de respektive eierkommunenes kommunestyre, herunder i Kautokeino kommune.

I selskapsavtalen § 4 står det følgende om selskapets formål:

Formålet med selskapet er å legge forholdene til rette for eiernes rasjonelle, funksjonsdyktige og effektive gjennomføring av arkivlovens intensjoner og bestemmelser. Selskapet skal fungere som arkivdepot for eierne.

Selskapet kan fungere som fylkesarkiv for deltakende fylkeskommune samt motta, oppbevare og tilgjengelig gjøre privatarkiver.

Selskapet kan delta i andre selskap som tjener hovedformålet.

IKA Finnmark IKS har ikke erverv som formål, men kan selge kompetanse og arkivtjenester til andre så lenge dette ikke går utover hovedformålet.

Kommunestyret i Kautokeino har gjennom godkjenning av selskapsavtalen gitt sin tilslutning til selskapets formål.

Sekretariatet har ikke mottatt innspill om dette selskapet. Kontrollutvalget hadde ikke innspill vedørende dette selskapet.

Det er gjennomført selskapskontroll av selskapet i forrige planperiode. Selskapet er ikke aktuell for eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

²¹⁰ Kommuneleien § 17-1.

²¹¹ IKS-loven § 3.

6.2.2. VEFAS IKS

VEFAS IKS er opprettet for å drive avfallstjenester.

Formålet med selskapet framgår av selskapets selskapsavtale. Denne er vedtatt i selskapets representantskap og i de respektive eierkommunenes kommunestyre, herunder i Kautokeino kommune.

I selskapsavtalen framgår det at VEFAS IKS har følgende formål:

VEFAS IKS skal drive avfallshåndtering i selskapets medlemskommuner, og arbeide for avfallsminimering, ombruk, gjenvinning og forsvarlig sluttbehandling av avfallet.

VEFAS IKS skal være en pådriver for- og utvikle fremtidsrettede og miljømessige gode løsninger for avfallshåndtering. Skriftlig informasjon til abonnentene i Kautokeino kommune skal være tilgjengelig både på norsk og samisk.

VEFAS IKS har ikke erverv til formål og husholdningsavfall innhentes til selvkost.

VEFAS IKS kan eie virksomheter som faller naturlig inn i utviklingen av selskapet og som bidrar til at eierkommunenes og selskapets målsettinger oppnås på en gunstig økonomisk måte. All forretningsmessig virksomhet av vesentlig betydning skal skilles ut og utføres i egne selskaper. I den utstrekning selskapet har kapasitet, kan det påta seg avfallshåndtering for andre etter særskilt avtale.

Kommunestyret i Kautokeino har gjennom godkjenning av selskapsavtalen gitt sin tilslutning til selskapets formål.

6.2.3. Risiko og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et brukerperspektiv, eierperspektiv, samfunns og miljø perspektiv og økonomisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et brukerperspektiv kan det være risiko for at selskapet ikke ivaretar renovasjonstjenestene på en tilfredsstillende måte og at gebyrnivået er unødvendig høyt. Her kan det påpekes at kostnadene ved renovasjon skal dekkes fullt ut av brukerne og ikke kan subsidieres av kommunen. Eventuell urasjonell drift av selskapet vil dermed ikke få noen direkte økonomisk konsekvens for kommunen.

I et samfunns- og miljøperspektiv kan det være risiko for at det ikke tas tilstrekkelige miljøhensyn i avfallshåndteringen. I et eierperspektiv er det risiko for at selskapet ikke fullt ut fyller formålet med opprettelsen av selskapet.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **middels** nivå.

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som eierkommunene både politisk og gjennom generalforsamlingen iverksetter for måloppnåelse, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, og etablerer internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Styring og internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav.

Kautokeino kommune får ivaretatt sine eierinteresser blant annet eventuelt gjennom styreverv i selskapet og deltakelse på representantskapsmøter. Derav vurderes de risikoreduserende tiltakene å være delvis reduserende for uønskede hendelser.

Risikoreduserende tiltak settes til **delvis**.

Innspill

Sekretariatet har mottatt innspill på området fra andre eierkommuner. I intervju ble det nevnt at det mangler informasjon fra selskapene til eierne. Eksempler på dette er konkrete hendelser i Vefas IKS i tilknytning til bio-saken. Det ble også nevnt at utfordringen er å ha tett kommunikasjon mellom selskap og eierne.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill vedrørende dette selskapet.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som **middels**.

Vesentlighetsvurdering

Området vurderes å være av **middels** vesentlighet. Det er i forrige planperiode gjennomført eierskapskontroll men VEFAS IKS kan være aktuell for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

6.2.4. KUSEK IKS

KUSEK IKS er opprettet for å utføre den lovpålagte sekretariatsfunksjonen for deltakende kommuners kontrollutvalg.

Formålet med selskapet framgår av selskapets selskapsavtale. Denne er vedtatt i selskapets representantskap og i de respektive eierkommunenes kommunestyre, herunder i Kautokeino kommune.

I selskapsavtalen framgår det at KUSEK IKS har følgende formål:

Utføre sekretariatsfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg og hva dermed står i naturlig forbindelse.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill vedørende dette selskapet.

Dersom kontrollutvalget ser behov for risiko- og vesentlighetsvurderinger av selskapet må dette bestilles særskilt fra andre leverandører. Dette på grunnlag av kravet til sekretariatets habilitet og uavhengighet.

Det er ikke tidligere gjennomført eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon av selskapet.

6.2.5. VEFIK IKS

VEFIK IKS er opprettet for revisjon av offentlig virksomhet som kommuner, kommunale foretak, interkommunale selskap, kirkeforvaltning, offentlige stiftelser mv. Vest-Finnmark kommunerevisjon, VEFIK IKS ble stiftet i 2004 med samtlige av de daværende 10 kommunene i Vest-Finnmark som eiere.

Formålet med selskapet framgår av selskapets selskapsavtale. Denne er vedtatt i selskapets representantskap og i de respektive eierkommunenes kommunestyre, herunder i Kautokeino kommune.

I selskapsavtalen framgår det at VEFIK IKS har følgende formål:

- Utføre de lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerne
- Utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne
- Utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper

VEFIK IKS utgjør Kautokeino kommunes lovpålagte revisjonsordning jfr. kommunelovens bestemmelser. Kommunen mottar i begynnelsen av hver valgperiode engasjementsbrev fra VEFIK IKS hvor selskapet synliggjør sitt samlede oppdrag for kommunen.

I 2016 søkte 5 av kommunene i Øst-Finnmark med tillegg av Finnmark fylkeskommune eierskap i VEFIK IKS, og i en periode frem til 2020 hadde selskapet med dette i praksis 16 eierkommuner. Selskapet har 16 ansatte per dato, herav 6 som jobber innen forvaltningsrevisjon. Tre av eierkommunene i Øst-Finnmark har i 2020 avsluttet sitt eierskap i selskapet, og valgt annen revisjonsordning. Iberegnet kommunesammenslåingen mellom Hammerfest og Kvalsund har selskapet per oktober i år 11 eierkommuner. Antall eierkommuner er dermed redusert med vel 31 prosent, og dertil reduksjon i oppdragsportefølje.

6.2.6. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perspektiv

Dette området er i særlig grad vesentlig sett ut i fra et eierperspektiv, brukerperspektiv, kontroll- og tilsynsperspektiv og økonomisk perspektiv.

Risikofaktorer og konsekvenser

Området bærer i seg flere risikofaktorer. I et eierperspektiv kan manglende oppfølging, rapportering og revisjon medføre at formålet med selskapet ikke oppfylles, herunder at Kautokeino kommune skal få dekket lovpålagte revisjonsoppgaver, det vil i hovedsak si forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.

En annen risikofaktor er i et økonomisk perspektiv dersom ikke utgiftene står i forhold til tjenestelevering, samt den økonomiske risikoen ved at kommunen i sin helhet hefter for selskapets forpliktelser ut fra sin eierandel. Konsekvensen kan være en økning i kommunens finansielle risiko og at eierkommunenes mål med selskapet ikke er oppfylt.

I et brukerperspektiv kan svikt i selskapenes drift med mer, føre til reduserte tjenester til innbyggerne eller eierkommunene, både med hensyn til kvalitet og kvantitet.

I et kontroll- og tilsynsperspektiv vil manglende revisjon være lovbrudd, og kan få alvorlige konsekvenser for kommunen.

På dette området vurderes konsekvensene av uønskede hendelser å være på **høyt** nivå

Risikoreduserende tiltak

Risikoreduserende tiltak kan være tiltak som eierkommunene både politisk og gjennom representantskap iverksetter for måloppnåelse, samt forankring av vedtatte mål i organisasjonen, og etablerer internrutiner og handlingsmål for at uønskede hendelser ikke skal inntreffe. Styring og internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav. VEFIK IKS skal være konkurransedyktig gjennom høyt fokus på både kvalitet og kostnader ut fra eiernes krav om høyere kostnadseffektivitet.

Det er i kontrollperioden funnet grunnlag for kommunestyret å rette en bestilling til kontrollutvalget vedrørende vurdering av revisjonsordningen med bakgrunn i manglende levering av revisjonstjenester til Kautokeino kommune. Dette gjelder manglende levering av rapporter etter forvaltningsrevisjon, jf. plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020. Det har i perioden kommet frem en del misnøye i eierkommunene grunnet utfordringer med å få leveranser av forvaltningsrevisjoner fra selskapet, og dette har blant annet bidratt til at noen av kommunene har avsluttet eller vedtatt å avslutte sitt eierskap i selskapet.

Selskapet har betydelig nedgang i antall eierkommuner, men samtidig vedtatt en økning i sitt driftsbudsjett for 2021, med en fordelt utgift til nåværende eierkommuner som tilsvarer en gjennomsnittlig prosentvis økning fra 2020 på rundt 30 prosent pr. kommune. For Kautokeino kommune økes honoraret fra kr 723 000 i 2020 til kr 955 400 i 2021.

Selskapets styre har i september 2020 skriftlig anmodet eierne om å slå ring om VEFIK IKS. Styret ber der om tid til å stabilisere selskapet med den forutsetning at VEFIK IKS skal levere tjenester som er fullt ut konkurransedyktig på kvalitet og pris. Styret har derfor gjort vedtak om å søke samarbeid med andre revisjonsselskap. Det er ikke nevnt hvilket revisjonsselskap dette gjelder.

På dette området vurderes de risikoreduserende tiltak å være lite reduserende for uønskede hendelser.

Innspill

Sekretariatet har mottatt innspill på området.

Kontrollutvalget i Kautokeino hadde innspill om dette temaet i sin drøfting av mulige tema for risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Sannsynlighet

På dette området vurderes sannsynligheten for at den kan inntreffe uønskede hendelser som høy.

Forvaltningsrevisjon

Eierskapskontrollen kan også kombineres med en forvaltningsrevisjon.

Vesentlighetsvurdering

Området vurderes å være av høy vesentlighet. Området er aktuell for forvaltningsrevisjon i kommende planperiode.

6.3 Aksjeselskaper (AS)

Et aksjeselskap er et selvstendig rettssubjekt hvor eierne ikke personlig svarer for selskapets forpliktelser. Organisasjonsformen reguleres av aksjeloven.²¹²

6.3.1. Ovvdos AS

Selskapet er startet opp i 2019.

Formål:

Jobbe med utvikling av næringsliv- og samfunn, i henhold til vedtatt omstillingsplan og handlingsplan vedtatt av Kautokeino kommune.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.2. Beaivvaas Sami Teater AS

Selskapet er startet opp i 1987.

Formål:

Drive og fremme profesjonell teatervirksomhet på samisk, og å formidle samisk kultur gjennom teaterarbeid og annen scenisk kunstvirksomhet.

²¹² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44>.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.3. VEFAS Retur AS

Selskapet er startet opp i 2006. Datterselskap av VEFAS IKS.

Formål:

Avfallshåndtering fra næringsvirksomheter. Arbeide for avfallsminimering, ombruk, gjenvinning og forsvarlig sluttbehandling av avfall. Selskapet skal være pådriver for å fremme gode miljømessige løsninger for avfall.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.4. Sápmi Næringshage AS

Selskapet er startet opp i 2002.

Formål:

Bidra til økt verdiskapning gjennom å tilrettelegge for utvikling av arbeidsplasser innenfor eksisterende næringsliv og etablering av nye bedrifter. Dette tenkes i hovedsak gjort gjennom førstelinjetjeneste, målbedriftsavtaler, samarbeidsprosjekter, nettverksbygging og utviklingsprosjekter.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.5. Ymber AS²¹³

Selskapet er startet opp i 2018.

Formål:

Eie selskapsandeler i andre selskaper innen kraftproduksjon og nettvirksomhet. Videre skal selskapet kunne eie fast eiendom, samt yte konserninterne tjenester.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.6. Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS

Selskapet er startet opp 30.03.2007.

Formål:

Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS (ISF) skal opprettholde og utvikle den samiske filmproduksjonen innenfor området levende bilder og arbeide for bevisstgjøring om film som

²¹³ <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=921543565>

kunstnerisk uttrykk, samt virksomhet i den forbindelse. Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS skal også til enhver tid vurdere produksjonsvilkårene for samisk film og gjøre tiltak for å forbedre dette. Og styrke fagkunnskapene innenfor området levende bilder, samt arbeide for å fremme urfolksfilm og samarbeid mellom ulike filmmiljøer blant urfolk i verden. Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS vil arbeide for, og har som mål at selskapet skal fremme samisk film i Norge, Sverige, Finland og Russland. Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS skal arbeide for å etablere og administrere/forvalte filmfond "Filbmagiisá". Filmfondet skal ha til formål å utvikle og finansiere samiske filmprosjekter og produksjoner, samt utvikle film som kulturnæring og økt verdiskapning. Selskapets formål er av ikke ervervsmessig karakter, og eierne har ikke rett til andel i overskuddet eller likvidasjonsutbytte.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.7. Kautokeino boligselskap AS²¹⁴

Selskapet er startet opp i 1998.

Formål

Bygge og drive utleie av boliger på forretningsmessig grunnlag, samt deltakelse og investering i annen virksomhet som naturlig faller inn under nevnte formål.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.8. Kautokeino arbeidssenter AS²¹⁵

Selskapet er startet opp i 1992.

Formål:

Skape varige arbeidsplasser for yrkeshemmede med så lav arbeidsevne at de ikke er i stand til å konkurrere på det åpne arbeidsmarkedet. Selskapet skal ikke ha til formål å skaffe aksjonærene utbytte. Overskuddet skal forbli i selskapet og komme virksomheten til nytte.

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.3.9. LOANNKUDIEVVA EIENDOMSSELSKAP AS²¹⁶

Selskapet er startet opp i 1988.

Formål:

Etablere utleiebygg på Loannkudievva.

²¹⁴ <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=948928302>

²¹⁵ <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=965215778>

²¹⁶ <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=953935074>

Det er ikke kommet innspill vedrørende selskapet og er ikke aktuell for eierskapskontroll i kommende planperiode.

6.4 Oppsummering av risiko- og vesentlighetsvurderinger

Område/oppgave	Aktuell ja/nei	Konsekvens	Risikoreduserende tiltak	Sannsynlighet	Vesentlighet
VEFIK IKS	Ja	Høy	Delvis	Høy	Høy
VEFAS IKS	Kan være aktuell	Middels	Delvis	Middels	Middels

